

25 LET SLOVENSKE SKUPNOSTI

Za nami je nedeljska proslava ob 25-letnici deželne Slovenske skupnosti v Furlaniji-Juljski krajini. S tem je stranka želela predvsem proslaviti svoj srebrni jubilej oz. lok časa, ko nastopa kot enotna deželna politična organizacija Slovencev v Italiji. Gre vsekakor za pomembno obletnico, še posebno dela in poštvovalnosti vseh tistih, ki v naši manjšinski stvarnosti verujejo v ideale, ki jih SSK zagovarja, brani in uresničuje. Gre za demokratične vrednote, za politiko samostojnega nastopa, za pluralizem in socialno pravičnost.

Kdaj je pravzaprav prišlo do ustanovitve slovenske stranke na deželni ravni? To se je zgodilo na prvem deželnem kongresu 24. maja 1975 v Devinu. Tu so se zbrali predstavniki stranke s Tržašega in Goriškega, ki so malo prej potrdili svoje pokrajinsko vodstvo, ter iz videmske pokrajine, od koder so za enkrat prisostvovali le nekateri aktivno angažirani Slovenci iz Kanalske doline. Na devinskem zborovanju pa je prišlo do nove skupne stranke, ki naj tako trdneje in krepkeje povezuje slovenske rojake v naši deželi in se bori za naše pravice.

Osnovne smernice slovenske stranke so zaobjete v njenem deželnem statutu. Tu lahko v programskem uvodu beremo med drugim: "SSK je politična stranka Slovencev v deželi Furlaniji-Juljski krajini, ki temelji na načelih narodne samobitnosti, demokratične ureditve, političnega pluralizma in socialne pravičnosti."

Slovenska skupnost je vse do danes - tudi kot naslednica prejšnjih političnih formacij (SDZ, SLG, SKSZ idr.) - opravila dragoceno politično in upravno delo. Vsa leta je nenehno delovala za doseg zakonske zaščite, in to posebno s svojimi zakonskimi osnutki, ki jih je zlasti preko manjšinskih parlamentarcev vlagala v parlamentu. Od sen. Fontanarija, tridentinskega avtonomista na listi SVP, vse do sedanjega valdostanskega poslanca Caverija je tako odločno pripomogla k sedanjim vsaj delnim uspehom. Prav tako je slovenska stranka s svojimi izvoljenimi predstavniki od deželnega sveta do posameznih občinskih svetov (tako v večini kot v opoziciji) veliko naredila za našo stvar. Vse to se danes aktivno nadaljuje v občinskih in pokrajinskih svetih. Na žalost pa ji sedanja volilna zakonodaja onemogoča prisotnost v deželni skupščini F-Jk, kar je seveda zelo negativno.

Slovenska skupnost je manjšinska stranka, kar ji daje seveda posebno mesto v javnem in političnem življenju, s tem pa tudi določene omejitve. Vsekakor pa je SSK moderno zasnovana in evropsko naravnana. To je pokazala v svojem delu in ob raznih priložnostih. Zavzema se za plodno delovanje z italijansko večino, seveda ob spoštovanju naše narodne istovetnosti. Vedno je tudi zagovarjala sodelovanje z ostalimi manjšinami v Italiji in Evropi, kar je dokazala z aktivno udeležbo na vseh dosedanjih evropskih volitvah, in to v različnih oblikah medmanjšinskega sodelovanja.

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

MI MOGEME

Prav taboriščno življenje, ki je bila najhujša oblika suženjstva, kar si jih je kdaj izmislila človeška zloba in pokvarjenost, je pospeševalo v ljudeh take idealne privide o bodočnosti, saj drugače bi mnogi morda ne bili vzdržali in bi se jim bila zazdela njihova osebna žrtev brez pomena in naravnost nesmiselna. Svoje življenje so bili pripravljene žrtvovati za velike ideale, ne pa za nove oblike političnih zmot, narodnostnih krivic in nasilja...
Ta privid povojne, pravične ureditve Evrope nam je pomagal živeti...

FRANC JEZA, SPOMINI IZ TABORIŠČA, GMD 1985

VEČINA SE PREPIRA, MANJŠINA NAVIDEZ SLOŽNA

VSE V ZNAMENJU VOLITEV

DRAGO LEGIŠA

Do rednega konca legislature manjka le osem mesecev. Zato je povsem razumljivo, da politiki letos niso mogli imeti pravih počitnic. Vladna večina je upravičeno zaskrbljena, saj so prepiri in prepirčki med njenimi posameznimi komponentami in celo med nekaterimi njenimi vodilnimi predstavniki tako rekoč na dnevnem redu. Eden najbolj bojevitih in napačnih politikov iz vrst vladne večine je senator Di Pietro, saj je v pričakovanju bližnjih državnoborskih volitev že ustanovil svoje politično gibanje in slovesno napovedal, da bo kandidiral za novega predsednika vlade in s svojo listo nastopil na prihodnjih političnih volitvah.

Na piki ima predvsem sedanjega predsednika vlade Amata, ki mu očita, da je bil eden glavnih sodelavcev in svetovalcev pred kratkim v tujini umrlega socialističnega prvaka in dolgoletnega predsednika vlade Bettina Craxija. Ta se je umaknil v tujino, kakor hitro mu je postalo jasno, da bo odpeljan v zapor. Do zdaj se še ni nikomur posrečilo, da bi upornega Di Pietra odvrnil od njegovih volilnih namer.

Marsikateri politik, ki je dolgo let deloval v krščansko-demokratski stranki, se že dalj časa zavzema, da bi politična sredina, kamor naj bi spadala večina nekdanje italijanske vodilne stranke (KD), imela v družbi in državi ustrezno mesto in tudi ustrezen vpliv. Med te politike med

drugimi sodi Giulio Andreotti, večletni predsednik vlade. Ko je bil prejšnji teden povabljen na 21. miting katoliškega gibanja Comunione in liberazione, se je odkrito zavzel za politično afirmacijo sredine, ki naj bi po njegovem vzpostavila dialog z Berlusconijevim gibanjem Naprej Italija (Forza Italia), češ da je le na ta način zagotovljena zmaga konservativni sredini na prihodnjih političnih volitvah. Če pa bo to sredino še dalje vodil le sedanji "kraljevič", bo izid volitev negotov, je še dejal Andreotti. Njegove besede pa so tako hudo prizadele Silvia Berlusconi, da je naslednji dan, ko je prav tako nastopil v Riminiju, odločno zavrnil Andreottijevo izvajanja, češ da izražajo starinskega duha, da

so že davno preživele, saj ima njegovo gibanje (Forza Italia) že do picice izoblikovan program, ki bo Italijo končno spremenil v moderno evropsko državo.

Berlusconi tudi odklanja odobritev novega volilnega zakona še pred koncem legislature, čeprav se je pred leti sam za to zavzemal. Od kar je sklenil volilni sporazum z Bossijevo Severno ligo, se očitno čuti močnega in hkrati seveda še vedno računava na svojo veliko sposobnost komuniciranja z volivci. Ne smemo nadalje pozabiti, da v svoj volilni voz lahko vsak čas vpreže svoja sredstva množičnega obveščanja (televizijsko omrežje Mediaset in dnevni ter periodični tisk).

STRAN 2

FOTO R. DEVETAK

"NAŠ PRAZNIK" OB 25-LETNICI DEŽELNE ORGANIZIRANOSTI SSK

POJEM O SAMOSTOJNEM POLITIČNEM NASTOPANJU JE NEMINLJIV

IVAN ŽERJAL

Tako se je glasila ena od začetnih trditev v govoru deželnega tajnika Slovenske skupnosti Andreja Berdona na Našem prazniku v nedeljo, 27. avgusta, v Števerjanu.

Praznik je bil letos še posebej slovesen, saj je potekal v okviru praznovanj ob 25-letnici deželne organiziranosti Slovenske skupnosti. Dne 24. maja 1975 je v Devinu namreč bil prvi deželni kongres slovenske stranke, ki je, kot

je dejal Andrej Berdon, takrat vnesla v našo manjšino pojem o samostojnem političnem nastopanju, o katerem se lahko trdi, da je neminljiv. "Ni je namreč dejavnosti", je dejal Berdon, "ki bi bila za

neko narodno občestvo dražljivejša, izzivalnejša in zahtevnejša, kakor je politika, pa naj to občestvo razpolaga s svojo državo ali pa živi izven nje, kakor je to dano narodnim manjšinam."

STRAN 10

02	Breda Susič RUSIJA: HUDI PRETRESI PO NESREČI	07	Davorin Devetak 57. BENEŠKI FILMSKI FESTIVAL
03	Jože Horvat / intervju ANDREJ BAJUK	09	SEMINAR ZCPZ V ZREČAH
04	Jurij Paljk MLADI, ZANETITE SVET!	13	Marjan Drobež PREDVOLILNA VROČICA ZNATNO NARAŠČA
05	Daniyel Devetak PORTRET "DOBREGA PAPEŽA"	16	Primož Sturman OMNIA MEA MECUM PORTO
06	ODPRTJE DOMAČIJE KOSOVELOVIH	16	Iva Koršič ČAROBNE LUTKE ZABRISALE MEJO

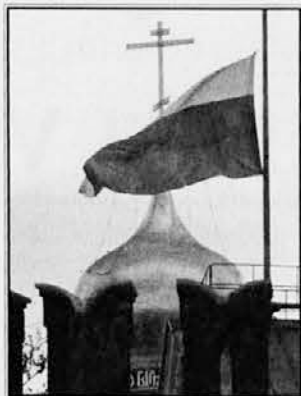
RUSIJA / ZASTAVA NA POL DROGA

HUDI PRETREŠI PO NESREČI

BREDA SUSIČ

Če verjamo, da mediji predstavljajo nekakšen barometer splošnega razpoloženja in da, po drugi strani, javno mnenje usmerjajo, potem se verjetno v Rusiji tudi po tragediji podmornice Kursk nič ne bo spremenilo. Ruski mediji, ki so najprej ostro obsodili zadržanje predsednika Putina, ki je, namesto da bi prihitel na kraj nesreče, ostal na počitnicah in ni v kriznem stanju znal reagirati, so v zadnjih dneh ublažili svoje tone.

"Po tragediji Kurska bo naša država drugačna." Tako je sprva pisal vplivni moskovski dnevnik, ki je nekako napovedoval, da je prebujena ruska javnost zdaj zrela za kritičen odnos do svojih voditeljev. Ugledni komentator ruske politike Stephen Dalziel je za BBC napisal, da so si mediji v dneh po objavi novice o Kursku dovolili kritike, ki jih Putin ni še doživel. In vejetno niti nihče od njegovih predhodnikov. Rusi in celotna svetovna javnost so Putinu očitali, da je bila vest o tragediji objavljena šele dva dneva potem, ko je do nje prišlo. Tako obnašanje je kazalo, da se v mentaliteti vodilnih ljudi v Rusiji od padca Belinskega zidu nič ni spremenilo, še hujše pa je bilo to, da so odgovorni pri ruski mornarici javnosti posredovali le delne in netočne informacije. V kriznem stanju, ki je zahtevalo natančnost in hitre posege, je bilo omenjeno obnašanje usodno za 118 mladih članov posadke podmornice. Časnikarka Barbara Spinelli je za dnevnik *La stampa* napisala pretresljiv komentar. Izpostavila je dejstvo, da je dogajanje okrog Kurska dokazalo dva vidika ruske postkomunistične mentalitete, ki je v svojih posledicah obenem tragična in grozljiva. Najprej je ugotovila, da je Putinovo zadržanje sad njegove vzgoje v bivši KGB, oz. dediščina mentalitete komunističnega sistema. To sicer ni nič novega, problem pa je v

tem, da gre za mentaliteto, ki je dopuščala gulage, življenje v bedi milijonov ljudi, prekomerno žrtvovanje človeških življenj v drugi svetovni vojni - vse za blagor komunistične partije. Skratka, gre za totalno preziranje vrednosti človeškega življenja. In prav to se je pokazalo tudi v primeru Kurska, ko so v neuspelem poskusu, da bi prikrižali vojaške skrivnosti in rešili zadevo brez pomoči tujih reševalcev, ruski vojaški in politični voditelji žrtvovali življenja svojih vojakov. Temu pa je treba dodati ugotovitev, da se današnji ruski voditelji še vedno obnašajo tako, ker jih nikoli nihče ni prisilil, da bi spremenili metode in mentaliteto, ki so se jih naučili pod komunizmom, in sami nikoli niso čutili potrebe po tem. Nadaljujejo z istimi modeli obnašanja, ker niso bili prisiljeni, da opravijo kakršenkoli "mea culpa", da obračunajo s svojo preteklostjo, da priznajo prirojeno zločinstvo komunističnega sistema. Propad komunizma priznavajo kot poraz, ki ga morajo popraviti z novo zmago ali kvečjemu prikriti. Poraz zanje ni odrešitev, ni katarza - kakršno so doživeli Nemci po drugi svetovni vojni ali Cerkev po papeževih "mea culpa". To pomeni tudi, da zanje prejšnji sistem - in torej tudi njegove metode in mentaliteta - niso v sebi zgrešene in človeško nepravilne. Morda se prav zaradi tega ni moglo zgoditi, da bi se tokrat, zaradi kritik na račun dr-

žavnega vodstva, stvari v Rusiji drastično spremenile. Ruski mediji (z izjemo nekaterih samostojnih kritičnih časnikov) so že postali zrcalo zamujene priložnosti. Po Putinovem zapoznelem prevzemu odgovornosti npr. *Moskovskiy Komsomolets*, eden najbolj branih dnevnikov, že sočustvuje s predsednikom, češ da je moral prestati večurni stres ob srečanju s sorodnikom umrlih mornarjev. Obenem ugotavlja, da je to jasen znak, da se želi vodstvo Rusije globoko spremeniti, drugače bi Putinu ne bilo treba tega storiti. *Izvestija* celo opravičuje Putinovo obnašanje, češ da ne more biti on kriv za pomanjkanje visoko specializirane reševalne opreme, ki so jo razprodali v devetdesetih letih ob divji privatizaciji, in ki bi bila Rusom dovolila, da bi prihiteli takoj na pomoč fantom, ukleščenim v potopljeno podmornico.

Ob vsem tem je Zahod ogorčen in celo razdražen zaradi ruskega obnašanja. Vendar je treba upoštevati, da se stvari le počasi spreminjajo, in skušati pomagati Rusiji na njeni poti proti demokraciji.

NOVA KATASTROFA PRI MOSKVI

"Zadnja katastrofa zelo jasno kaže na naravnost obupne razmere v naši državi." Tako je dejal ruski predsednik Putin na izrednem zasedanju predstavnikov pristojnih ministrstev, na katerem so razpravljali o novi hudi nesreči, ki je globoko odjeknila v Rusiji. V nedeljo, 27. t.m., je namreč iz do zdaj še ne povsem znanih vzrokov izbruhnil silovit požar na nad 500 m visokem televizijskem stolpu Ostankino pri Moskvi, ki je upravičeno veljal za biser in višek ruske tehnike. Požar, ki je nastal na višini nad 300 m, kjer je bila prostorna kavarna, je hudo poškodoval celotno konstrukcijo. Prva posledica nesreče je, da milijoni Rusov ne morejo več gledati televizijskih programov. Predsednik Putin je tokrat naglasil, da bo morala država čimprej sprejeti odločne ukrepe, da se preprečijo nadaljnje katastrofe. Od besed do dejanja pa bo pot gotovo še dolga.

ODLOČEN PROTEST SSK

PROTI FAŠIZMU

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti odločno obsodilo najavljeno manifestacijo neonacističnih skrajnežev, ki naj bi v bližnji prihodnosti potekala v Trstu. SSK nasprotuje neverjetnemu poizkusu skrajno desničarskih skupin, ki skušajo organizirati nekakšno kriminalno združbo na evropski ravni in jo predstaviti prav v prestolnici dežele Furlanije-Juljske krajine.

Znano je, da je Trst občutljivo stičišče jezikov in kultur, da je bilo v bližnji preteklosti žarišče napetosti, mednarodnih in meddržavnih trenj, da je najradikalnejši protislovenski nacionalizem nastal prav v Trstu, kjer je v zadnjih dveh letih vojne delovalo edino nacistično uničevalno taborišče v Italiji. V zadnjih letih skuša Trst normalizirati svoje razmerje do slovenske manjšine in do republike Slovenije, skuša si zadati prijaznejši obraz do sosedov. V tem vidiku gre tolmačiti izjave župana Riccarda Illyja (na sliki), ki se je zavzel za črtanje podobnih gibanj ne le pri nas, ampak po vsej Evropi.

Izbira Trsta za napovedan shod obritoglavcev je prav zaradi povedanega še posebej moteča in nesprejemljiva. Pravica do izražanja političnega prepričanja se namreč ne sme izroditi v razglasjanje rasističnih in netolerantnih gesel do tujcev ali drugače govorečih. Deželno tajništvo Slovenske skupnosti zato vzpodbuja pristojne organe, naj manifestacijo prepovejo in z vsemi sredstvi preprečijo.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

Z VEDRIM ZAUPANJEM NAD ŠTEVILNE IZZIVE

Pričenja se novo delovno leto in to je gotovo priložnost, ko velja osvežiti in okrepiti prepričan pristop do vsega, kar nas čaka. Tukaj so obveznosti vseh vrst, od dolžnosti na delovnem mestu do šolskih skrbi. Tu je misel, da bi najprej v družinskem krogu kar najbolje zastavili svoje moči in se veselili novih priložnosti. Da bi bilo torej delovno leto, ki prihaja, še uspešnejše predvsem pa prijetnejše, kot je bilo prejšnje. Ob vsem tem pa se hitro zavemo, da ne obstajajo samo naloge v t.i. ožjem krogu, ampak tudi odzivni dogodki, ki preplavljajo svet in se obračajo na nas s številnimi vprašanji. Zavemo se, da se tako ali drugače odzivamo na številne prijetljive in da je v bistvu prav, da jih spremljamo, ker se tičejo prav vsakega od nas. Tako bo slej ko prej ponovno v središču naše pozornosti sprejemanje zaščitnega zakona. Vse sile bomo vložili, da bi to zgodbo pripeljali do srečnega konca, saj bo lahko celotni manjšini prinesla novega poleta in odprla nova obzorja. Potem se bomo spomnili na bližnje volitve v matični domovini Sloveniji, ki bodo s svojim rezultatom posredno vplivale tudi na nas. Bo Slovenija odkrila novih vsežih poti, potem ko se je s potrditvijo dosedanjega volilnega sistema pravzaprav izrekla za manj dinamično in predvidnejšo razvojno držo? Spomnili se bomo tudi volitev, ki čakajo državo, v kateri živimo, in na katerih bomo aktivno soustvarjali svojo prihodnost. Se obeta Italiji politični zasuk, kot mnogi zatrjujejo, ali pa bo sedanja smer vendarle ponovno prepričala volivce? V nas še odmeva tragedija ruske jedske podmornice Kursk, v prvi vrsti preveč togo ukrepanje kremelskih oblasti. Verjetno smo ob tej zgodbi pomislili, kako je pomembno, da je misel na človeška življenja vedno na prvem mestu, ne pa zaradi teh ali onih razlogov odrinjena v stran. Medtem ko pričenjamo novo delovno leto, gotovo ne bomo pozabili priseljencev in pribežnikov, ki polagoma postajajo del naše vsakdanjosti. Kakšen je naš odnos do vseh teh ljudi in na kakšno stališče se bomo postavili? Prav tako nismo mogli mimo mučnega pojava pedofilije in zaradi nje hudih oškodovanj mladih ljudi in celo otrok in nedvomno bomo tudi to vprašanje osvetlili tako, da je nujno na vsak način preprečiti zlo, ne da bi se pri tem zavzemali za maščevalnost ali ravno tako nevarno popustljivost v odnosu do storilcev.

Ob vseh teh in še drugih stvareh, ki se jim vsaj v mislih ni mogoče izogniti, nam bo v vsakem primeru dajalo največ poguma in zaupanja srečanje Janeza Pavla II. z neskončno množico mladih v Rimu. "Pojdite in spremenite svet!", je bil eden od tistih papeževih pozivov, s katerimi so se mladi preprojeni vrnili na svoje domove z okrepljenim zaupanjem v moč dobrega in plemenitega. In prav zaupanje v moč dobrega in plemenitega je daleč najboljša izhodišča za soočenje z vsem, kar nam bo življenje v novem delovnem letu prineslo.

S 1. STRANI

25 LET

Že od vsega začetka je deželna SSK tudi vzpostavila plodno in konkretne stike z matično domovino, najprej še v času nekdanje Jugoslavije (uradno je bila tudi v Beogradu), nato pa z demokratično vlado in političnimi silami samostojne in demokratične Slovenije.

Ko smo pred četrto stoletjem ustanavljali stranko, smo to naredili z velikim mladostnim žarom. Danes upamo in želimo, da bi s podobnim notranjim nabojem to nadaljevali ljudje in sile, ki danes vodijo Slovensko skupnost.

S 1. STRANI

V ZNAMENJU

Vodo na Berlusconijev mlin vlečejo tudi prepričani znotraj Ljudske stranke, saj minister za univerze Zecchino npr. odločno napada strankinoga tajnika Castagnettija, ki mu očita, da je podložen Levemu demokratom, kar bo prej ali slej imelo za posledico, da bo stranka izginila s političnega prizorišča. Omenimo naj še Demokrate nekdanjega predsednika vlade Prodirja, ki vztrajajo pri političnem konceptu "Oljke", češ da more leta kot že leta 1996 biti kos Berlusconiju in njegovim zaveznikom. Vse pa kaže, da so Demokrati brez Prodirja politično zelo šibki, Prodir pa je tudi pred dnevi v Riminju spet poudaril, da je njegovo mesto v Bruslju in ne v Rimu.

Kriza "Oljke" pobliže zanima tudi slovenske volivce in volivce v Italiji, saj je znano, da so na zadnjih volitvah leta 1996 množično glasovali za omenjeno zaveznikstvo in izvolili senatorja Bratino, ki je žal kmalu umrl in ga je na domačih volitvah zamenjal sen. Volčič. Nastaja torej ena skrb več za politične predstavnike naše manjšine v Italiji, od katerih naši volivci pričakujejo moder nasvet, kako naj se po izteku sedanje legislature ravna na voliščih.

PAPEŽ ODLOČNO PROTI KLONIRANJU ČLOVEKA

Odločni "Ne!" Janeza Pavla II. kloniranju človeških bitij in prav tako odločni "Ne!" vsem zlorabam in genetskim poskusom na človeških zarodkih sta dva važna mejnika, ki ju je papež postavil v tork, 29. t.m., v Rimu na mednarodnem kongresu Zveze presajanja človeških organov. Ko je obsodil vsako zlorabo nad človekom, se je zavzel za presajanje človeških in živalskih organov in obenem tudi poudaril, da gre pri teh zdravniških posegih za "plemenita dejanja in resnična dejanja pristne ljubezni". Podrobneje bomo o papeževem posegu poročali v prihodnji številki, saj gre za doslej najbolj odločne besede sv. očeta, ki bodo gotovo imele velik vpliv na razvoj etike na področju genetike, znanstvene veje, ki se je v zadnjih 20 letih najbolj razvila in tudi zato najbolj potrebuje moralna, etična in zakonska določila.

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 533177

FAX 0481 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 365473

FAX 040 775419

E-MAIL nglasts@tin.it

INTERVJU / ANDREJ BAJUK

DRŽAVA LAST DRŽAVLJANOV

JOŽE HORVAT

Gospod predsednik, vaša vlada je v dobrih dveh mesecih naredila nekaj potez, ki so izzvale odobravanje pri mnogih, nekatere celo pri vaših političnih nasprotnikih. Naj omenim znižanje cene bencina, objavo imen tistih, ki niso plačevali davkov, varčevanja po ministrstvih, še prej so se razkrile vsote denarja brez lastnika v notranjem ministrstvu... Kako vlada zdaj vrednoti te poteze glede na odmeve?

V tem kratkem obdobju, ki nam je na voljo, smo si zadali nalogo, da vse naše moči osredotočimo k sprejemanju evropske zakonodaje; to se nam je namreč že poprej zdelo tako pomembno, da nismo pristali na predčasne volitve. Gre za to, da se ne izgubi čas do konca septembra, ko bo evropska komisija ovrednotila napredek, ki ga je Slovenija dosegla pri pripravi na vstop v Evropsko zvezo. Za doseganje tega glavnega cilja tudi intenzivno delamo. Istočasno pa poteka drugo, normalno delo vlade, med katerim pa smo se srečali s stvarmi, ki niso bile predvidene, med njimi tiste, ki ste jih omenili. Pri vsem nas vodi hotenje, da bi Evropo ustvarili na naših tleh. Torej skušamo vse, kar delamo, opraviti tako, da bodo politične odločitve bolj pregledne in da bodo ljudje razumeli, kar vlada počne. Omenili ste ceno bencina: tedaj pravzaprav nismo znižali cene, sklenili smo le, da bomo spoštovali sklep, ki ga je sprejela prejšnja vlada, namreč, da se pri nas moramo sprijazniti z dejstvom, da so cene bencina odvisne od mednarodnih cen nafte, saj je Slovenija odvisna od mednarodnega trga z nafto, na katerega seveda nima nikakršnega vpliva. Če je naposled le prišlo do nekakšnega sporazuma, da se morajo notranje cene oblikovati na podlagi mednarodnih cen, potem smo se tega morali držati, in to ne le, ko se cene povišujejo, ampak tudi, ko se znižujejo. Dejansko so se včeraj (21. avgusta) spet povišale za okoli 10 odstotkov in hvala Bogu, da jih še ni bilo treba za toliko dvigniti tudi nam. Vzrokov za dvig je več, vsi pa pričakujemo izpolnitev obljub, ki jih je dala Saudska Arabija, da bo povečala črpanje nafte in se bo cena za sod nafte ustavila pod 30 dolarji. - Seveda smo tedaj, ko so se cene znižale, imeli možnost, da bi navili trošarine in ceno bencinov povečali. Zdelo pa se nam je, da moramo bolj upoštevati stari model oblikovanja cen kot pa izrabiti začasno znižanje za pokritje takšnega ali drugačnega primanjkljaja v državnem proračunu. Kar pa se tiče davkov: to je vprašanje, po katerem se meri verodostojnost države, enakost pred davčnim zakonom itd. Res je, da bi lahko razpravljali o tem, ali je to z nekega globalnega makroekonomskega vidika majhna ali velika vsota, ampak ljudje morajo vedeti, da bo država od vseh zahtevala svoje. Pri nas je že tako, da se človek le zelo težko izogne plačilu dohodnine, saj jo mesečno odvaja od svoje plače, toda obstajajo situacije, ki so nepravilne in z njimi se ne moremo sprijazniti. Res je, da mora vsaka vlada spoštovati tajnost podatkov,

Slovenija ima vlado, ki ni stara še niti sto dni, a o njenem delu je v javnosti veliko brati in slišati. Sestavljajo jo pomladne stranke, a čeprav je njihova prvotna koalicija razpadla, se vlada ni razšla. Pogovarjali smo se z njenim predsednikom dr. Andrejem Bajukom, ki je trdno odločen, da vlada kljub nesoglasjem nadaljuje delo, saj je to v prid državi in njenim ljudem. Njen mandat je kratek, saj bodo parlamentarne volitve 15. oktobra, a za ta čas si je zadala veliko nalog. Kljub težavam zaradi znanih sporov in nenaklonjenosti medijev kaže veliko energije in idej, ki zbuja zanimanje - tudi po zaslugi njenega zelo agilnega predsednika. Dr. Bajuk je Slovenec, ki se je za stalno vrnil v Slovenijo pred meseci, po znanem razkolu v združeni stranki pa je pred nekaj tedni ustanovil Novo Slovenijo, stranko krščansko-ljudske usmeritve.

ki so podlaga sami davčni obveznosti, toda obenem nismo sprejeli načela, da ravno tisti, ki zakona ne spoštujejo, z zakoni prikrivajo svoje obveznosti. Zato smo sklenili, da objavimo - ne podatkov, ki bodo vedno tajni, ampak koliko kdo dolguje, potem ko je ta dolg že dospel. To so tiste stvari, o katerih sem prej rekel, da hočemo z njimi pri nas ustvarjati Evropo, njene norme, neko pregledno družbo, ki bo razumela in v ljudeh oblikovala čut samozavesti in pa čut za to, da so lastniki te države, ne pa, da je država organizacija, ki uraduje samovoljno in so ji vsi podrejeni.

In kako ste sprejemali odmeve na te ukrepe?

Odmevi so bili predvidljivi, saj vemo, da nam medijski prostor ni naklonjen in vsako stvar, za katero smo se odločili, so predstavili v najslabši luči. A kar me najbolj čudi, je dejstvo, da o vsem tem skoraj nikjer ni resne debate. Samo v enem časopisu (*Večeru*) sem v zvezi s pocenitvijo bencina opazil, da so o tem objavili mnenja za in proti. Sicer pa je poročanje silno pristransko, a kot rečeno, to nas niti ni presenetilo - vsekakor manj kot odsotnost pogovora o rečeh, o katerih sem govoril.

Toda druge zadeve, izvajanje nadaljnje denacionalizacije, privatizacije? Sprejem zakona o medijih? Bo to obstalo zaradi omejenega časa?

Naš mandat je seveda od začetka omejen, poleg tega je delo vlade omejil razpad koalicije Slovenija, saj smo zaradi tega izgubili nekaj dragocenega časa. Vendar vlada vseeno deluje s polno paro tudi na teh področjih in upam, da bomo, če ne že vsega pa veliko večino tistega, o čemer smo se v državnem zboru zavezali, temu zboru tudi pravočasno predstavili. Morda ne bo imel zadosti časa, da bi jih vse obravnaval, kljub temu pa je le zelo važno, da bodo funkcionarji Evropske zveze, ko bodo prišli preveriti naše delo, ugotovili, da so ključni zakoni v proceduri. Pri denacionalizaciji seveda v samem zakonu spremembe niti niso potrebne, bolj je vprašljivo njegovo izvajanje. A prepričan sem, da bomo pri njegovem izvajanju vendarle želi dobre sadove, in to zato, ker smo se odločili, da bomo po lokalnih upravnih enotah preverjali, kako delujejo, kar ima močan učinek, vlada pa je tudi predlagala novelo zakona o denacionalizaciji, ki bo rešila problem vračanja nadomestnih zemljišč. S tem v zvezi naj dodam, da bomo državnemu zboru predložili tudi zakon o mrliških listih, da bi se rok, ki je potekel že pred leti, podaljšal, povečalo pa naj bi se tudi število tistih, ki bodo mrliški list lahko zahtevali. Besedilo zakona o medijih pa je že odšlo v državni zbor. Mislim, da je to zelo pomembna stvar - Slovenija tak zakon potrebuje, saj krepitev naše demokracije ni mo-

goča brez višje ravni političnega dialoga, ki pa ni mogoč, če ljudje niso bolj in bolj objektivno obveščeni o tem, kar se dogaja. To je glavno vprašanje naše skupne bodočnosti, pa tudi vprašanje, kako pomagati k temu, da se bodo ljudje počutili lastniki države, ne pa, da jim je še vedno tuja, kot jim je vedno bila.

Omenili ste razpad koalicije Slovenija, zanima pa me, kako poteka krepitev vaše stranke Nova Slovenija, ki ste jo ustanovili pred kratkim, potem ko ste izstopili iz združene stranke SLS+SKD?

Poteka zares hitreje in bolj množično, kot smo si to predstavljali. To je le dokaz, da ta novi volilni sistem - proporcionalni - zahteva, da imajo vsi ljudje možnost, da se prepoznajo v neki politični opciji. Nova Slovenija, ki smo jo ustanovili pred nekaj tedni, daje ravno to možnost, odziv pa je dokaz, da je velik del našega volilnega telesa čutil, da odločitev za spremembo ustave in odločb ustavnega sodišča predstavljata prestop meje, ki se ne bi smel zgoditi. Odziv je pozitiven, do zdaj so bili že ustanovljeni v nad sto občinah iniciativni odbori stranke in delo poteka naprej zelo dobro. Velik optimist sem glede možnosti, da bodo ljudje spet stopili v politiko in na voliščih uveljavljali svoja mnenja. Ustanovitev Nove Slovenije je bila torej za našo demokracijo zelo pozitivna poteza. Odziv nanjo to potrjuje.

Kakšen je sestav članstva, kakšen je odziv med kulturniki oz. intelektualci?

Odziv je zelo dober. Če pogledam svet stranke, v katerem je 25 članov, jih je med njimi menda 14 z doktorati, poleg tega pa je očitno, da ga ne sestavlja jedro nekdanje stranke SKD; k stranki so prišli ljudje, ki so že odšli s političnega pro-

stora, vanj pa se vračajo v upanju, da bo stranka resnično demokratična v svoji notranji organizaciji in da bo glasnica pogledov, ki so ostali zamolčani vsaj v drugi polovici tega desetletja.

V svojih javnih nastopih ste videti zelo strpni, najbrž v želji, da bi dajali zgled za sodelovanje in za samo strpnost - od govora ob Dnevu državnosti in Ljubljani do slovesnosti v Rogu. Kako vas prizadeva razdeljenost Slovencev na dva pola, ločenost, kakršna se drugje morda redkokje sreča?

V nekem smislu je to res boleče. Za to sem vedel, nisem pa si predstavljal, da je razdeljenost še tako globoka. Da danes še vedno nekoga sodijo po tem, kje in kaj so počeli stari starši in starši pred 55 leti, kako so se odzivali na huda in usodna vprašanja tistega časa. To pomeni, da še nismo znali usmeriti vseh naših naporov v bodočnost, ki je za vse nas najvažnejša. Vedno sem se zavedal tega, da so si Slovenci različni, saj je to dejstvo, ki ga poznamo iz zgodovine, in je tudi prav, da je tako; da pa teh razlik ne znamo preseči, da se še vedno nismo sposobni združiti glede bistvenih vprašanj - tega nisem vedel. Zato mislim, da je strpnost ključnega pomena za sožitje v demokratični družbi, in če smem tako reči, skušam prek zgleda povedati, da moramo te razlike sprejeti; če pa se že moramo med seboj ločevati, se moramo glede naše bodočnosti. Ko bomo enkrat to dosegli, bomo tudi uvideli, da te razlike niso tako globoke, kot jih marsikdo vidi, zlasti če gleda skozi ideološko prizmo.

Dolga leta ste živeli na tujem, v Argentini, ZDA, Franciji... Kako zdaj gledate na Slovence, seveda z državnističnega vidika?

Kakšni so, so njihovi politiki modri, odgovorni pri svojem služenju državi...?

Bolj kot o politikih bi raje govoril o odnosu Slovencev do svoje države. Z nekega zgodovinskega zornega kota je za nas Slovence država nekaj novega, imamo jo šele zadnje desetletje, vedno nam je bila tuja, tako da se v dušo Slovenca še ni ukoreninilo prepričanje, da je država njegova, da je on njen lastnik in ima zato do nje odgovornosti in pravice. V nekkih anketah sem videl, da se jih je kar 26 odstotkov že odločilo, da ne bodo šli na volitve. To je boleč pojav tega, o čemer govorim, o občutku Slovencev, da jim je država tuja, njeni politiki pa da so kasta zase, samovoljniji, ki ne odgovarjajo volji ali željam volilcev. To pa, da je politika resnično plemenit posej, saj je delo za skupno dobro, nam je še v preveliki meri tuje. A odgovornost vseh tistih, ki smo se spustili v to delo, je ravno v tem, da gradimo njihovo zaupanje, nov odnos do lastne države. Brez tega ni mogoče pričakovati, da bomo resnično zaživel v demokratičnem duhu, ki si ga želimo. Ne, tega kora še ni, ostaja odprto vprašanje za politike in državljanke in državljanke, kajti brez participacije v javnem življenju ni demokracije.

Ker se pogovarjava pred bližajočimi se mednarodnimi študijskimi dnevi Draga (na Opčinah pri Trstu), kamor ponavadi prihaja veliko Slovencev iz "vseh treh Slovenij", matice, zamejstva in zdomstva: kaj zdaj zlasti Slovenci v zamejstvu in zdomstvu pričakujejo od države Slovenije?

Odnos Slovenije do svojih ljudi izven meja je bil zaznamovan z razkolom, o katerem sem že nekaj rekel. Dokler tega ne bomo rešili v sami Sloveniji, bo težko najti drugačen odnos do ljudi zunaj naše države. Dejstvo pa, da sem se vrnil v domovino in da so mi zaupali odgovornost, ki jo imam, učinkuje med Slovenci zunaj naših meja pozitivno. To je namreč le zbudilo občutek, da tudi Slovenija živi v zvestobi do svojih ljudi izven svojih meja. Tu je socialni potencial, ki ga nismo znali izrabiti, ki pa bo vedno bolj pomemben, posebno, ko se bo Slovenija odprla in zaživela v integracijskih svetovnih tokovih. Tedaj meja ne bo več, ostal bo predvsem čut pripadnosti določeni družbi - in prav to bomo morali negovati in tudi izrabiti. Sam sem doma bolj v ekonomiji kot kje drugje, zato vidim velike možnosti, ki jih Slovenija ni znala izrabiti, saj še ni pritegnila svojih ljudi po vsem svetu. Marsikje sem bil in povsod, kjer sem hodil, sem našel kakšnega Slovenca, čeprav seveda niso vsi podjetniki, a že to je priložnost, kakršne drugi mali narodi nimajo, saj je njihova zvestoba do Slovenije veliko globlja kot mnogih Slovencev doma - in na tem je mogoče graditi. Tudi vsega tega se moramo še lotiti.

Mislite, da bi se jih več vrnilo v Slovenijo?

Tudi to je možno. Vendar ni to najpomembnejše. Zdaj ni več toliko pomembno, kje sem, ampak kaj sem. Tudi če se ne bodo vračali, je z njimi mogoče sodelovati in jih vključiti v naše življenje in dobrobit same Slovenije.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU BŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

22. NAVADNA NEDELJA

"Ničesar ne dodajajte besedi, ki vam jo zapovedujem, in ničesar ji ne odvezajte." (5 Mz 4, 2)

"Govori resnico v svojem srcu." (Ps 15, 2)

"Da bi bili nekakšna prvina njegovih stvaritev." (Jak 1, 18)

"A njihovo srce je daleč od mene." (Mr 7, 6)

Od 17. do 21. navadne nedelje je prvo violino igralo 6. poglavje Janezovega evangelija. To pa zato, da bi Božja beseda, ki je "živa in dejavna, ostrejša kakor vsak dvorezen meč" (Heb 4, 12), razbila okove našega trdega, "sklerotičnega" srca in bi ga naredila voljnega za novost, ki jo je Jezus zapustil nam v spomin darovanega telesa in prelite krvi za vse veselje v preprostem kruhu in vinu evharistije. Cerkev uvaja krščence, še posebej skrbno otroke, v to skrivnost Jezusove ljubezni z dvoletno pripravo. Pri tem vabi tudi starše otrok, naj bi poživali ljubezen do Gospodovega telesa in krvi. Ker je pa vedno večja ločitev med človekom in Gospodom, kar se razodeva kot ločitev med človekom in človekom, v glavnem zaradi razbitih zakonov in družin, je nujno potrebno poznavanje temeljnih verskih resnic. Opraviti imamo namreč s skrivnostjo človekovega srca, ki je ujeto v sto in sto vezi, in ga je zato treba rešiti za "eno potrebno", t.j. za ljubezen, za Boga (gl Lk 10, 42).

Že l. 49 po Kr. so imeli apostoli cekveno zborovanje (koncil) v Jeruzalemu, da bi človeka in njegovo srce osvobodili navezanosti na gole zakone, zapovedi in prepise ter prepovedi, da bi to srce lahko sveže in duhovno svobodno zadihalo. Na tem koncilu so namreč govorili o svetosti vsakega človeka, o svetosti krščanskega zakonskega življenja, o uživanju »obredno nečistega« mesa in druge hrane ali jedi, darovanih ničevim poganskim bogovom (Apd 10, 11-16, 11, 3-17). Ljudje, ki so vero sprejeli, so se odločitev apostolov veselili (Apd 15, 31), namreč poudarka, da je vse stvarstvo od Boga in za človeka, zato pa ni nobeno uživanje obrednega mesa grešno. Začutili so, da jih vera osvobaja in prinaša veselje v gledanje na svet, v medsebojne odnose ter sinovsko vdanost do Boga.

Saj je že Jezus, tako nam poroča današnji evangelijski odlomek, položil temelj novosti z naukom o čistosti, svetosti, prave svobode vsega stvarstva. Jezus se je celo čudil učencem, ki so ga spraševali o postranskih malenkostnih navadah in običajih glede obrednega umivanja ter uživanja »obredno nečistih« jedi: "Tako? Tudi vi nimate pameti? Mar ne razumete, da človeka ne more omadeževati nič, kar pride vanj od zunaj, ker ne gre v njegovo srce, ampak v želodec, in se nato izloči v greznico?" In govoril je: "Kar pride iz človeka, to ga omadežuje. Od znotraj namreč, iz človekovega srca, prihajajo hudobne misli, nečistovanja, tatvine, umori, prešuštva, pohlepi, hudobije, zavijače, razuzdanost, nevoščljivost, bogokletje, napuh, nespamet. Vse te hudobije prihajajo od znotraj in omadežujejo človeka" (Mr 7, 18-23).

Apostol Jakob opiše, kako naj pridemo do te novosti: "Čista in neomadeževana pobožnost pred Bogom in Očetom je to: skrbeti za sirote in vdove v njihovi stiski ter se ohraniti neomadeževan od sveta" (Jak 1, 27).

Moč, da služimo drugim, ki si sami ne morejo pomagati, nam daje kruh iz nebes. Obenem nam odpira oči, da vidimo dobroto vsega stvarstva in se zanjo potrudimo: "Bog ni naredil smrti, on se ne veseli propada živga. Vse je namreč ustvaril za bivanje" (Mdr 1, 13-14). Vse življenje nam osvetljuje po zapovedih, toda vsi vemo, da nam zapovedi ne dajejo moči za življenje po njih. Zaradi tega se oklepamo vere: "Pravični bo živel iz vere" (Gal 3, 11; Hab 2, 4). Ta vera se imenuje Kristus. Ker nas je On "odkupil od prekletstva postave tako, da je za nas postal prekletstvo. Pisano je namreč: Preklet je vsak, kdor visi na lesu!" (Gal 3, 13).

Spomin na Jezusa, ki je dal sam sebe za nas, da bi mi živeli, je skrit, a ves navzoč v koščku posvečenega kruha in v posvečenem vinu, dokler ne pride (gl 1 Kor 11, 26). On je zrno, ki v zemlji tli in poganja ter rodi stoteri sad, ki nikoli ne mine; je izvir, ki nikoli ne usahne.

"Bližajmo se torej z zaupnostjo prestolu milosti, da bomo dosegli usmiljenje in našli milost, ki nam bo v pravem trenutku pomagala" (Heb 4, 16).

Zaupno prosimo: "Čisto srce, o Bog, mi ustvari" (Ps 51, 12). S prerokinjo Ano pa ponavljamo: "Moje srce se raduje v Gospodu" (1 Sam 2, 1).

Gospodovo besedo lahko jemo in pijemo pri vsaki sv. maši, ko smo preverili svoje srce, svojo vrednost, tudi zakramentalno pod podobo kruha (in vina). Ker pa je Gospodova beseda zvesta, nam spregovori na srce (gl Oz 2, 16), drugače niti ne more, ker je ljubezen (1 Jn 4, 8).

Priprava na sv. mašo in tudi zahvala po njej, potem ko smo jedli in pili Jezusa, prenavlja naša srca, ki bodo postajala bolj človeška in obenem bolj božja, ker se ne bomo med seboj grizli, ujedali in žrli, marveč bomo "nekakšna prvina njegovih stvaritev" (Jak 1, 18).

MLADI, ZANETITE SVET!

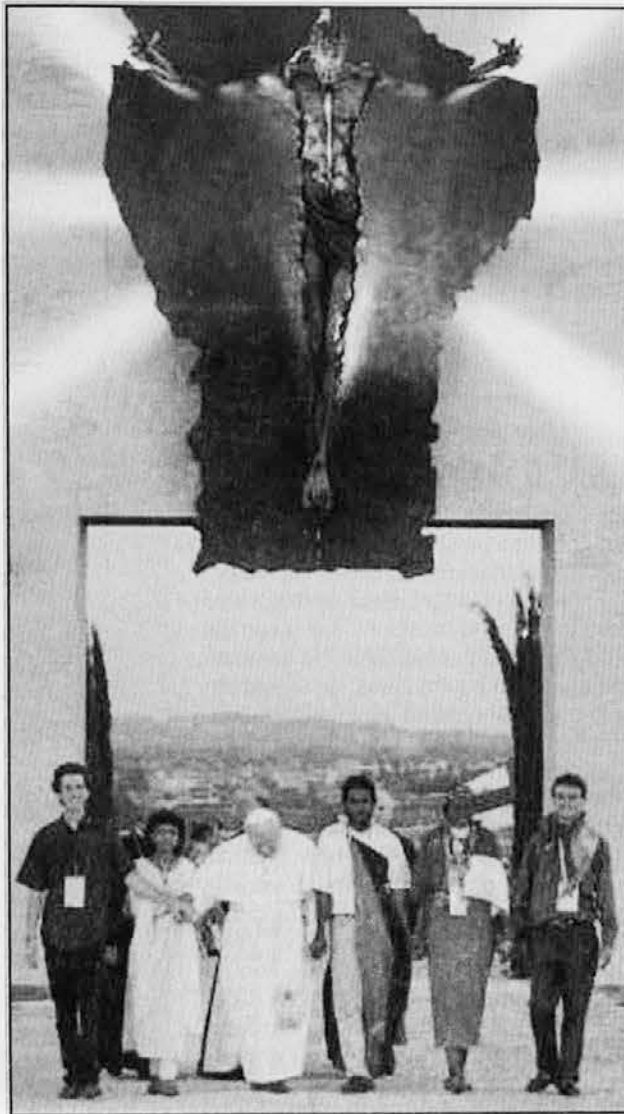
JURIJ PALJK

O svetovnem dnevu mladih, naravnost neverjetno množičnem srečanju mladih z vsega sveta s svetim očetom Janezom Pavlom II. v Rimu sredi avgusta letos, je bilo napisanega že veliko; zato morda nima smisla dodajati veliko besed, pa čeprav gre za dogodek, ki mu v jubilejnem in svetem letu ni primerjave. Sam sveti oče je dejal, da gre za vrhunec jubilejnega leta.

Janezu Pavlu II. je namreč spet uspelo tisto, kar danes ne uspe nikomur več: zbrati okrog sebe mlade in jih prepričati, da je življenje lepo, da je življenje vredno še tako velikega napa, če je le odprto bližnjemu, če je le odprto življenju, Jezusu Kristusu, katerega papež daje za vzor mladim. In mladi so tudi letos odgovorili na njegov poziv v velikem številu.

Od Velikega šmarna do 20. t.m. se je v Rimu zbralo nad dva milijona mladih z vsega sveta, med njimi tudi mladi iz naše srede, ki so v Rimu molili, peli in se veselili. Svetovni dan mladih je gotovo imel svoj vrhunec v sveti maši, ki jo je na ravnini Tor Vergata pri Rimu daroval sveti oče in mladim med mašo svzkliknil: "Mladi, prižgite svet!" Med mladimi, ki jih je sveti oče pozival, naj s svojo vero in svojim navdušenjem prižgejo novo luč v svetu, je bilo tudi tisoč Slovencev, ki so bili tudi sami priče, kako je res, da se stari sveti oče naravnost pomladi, ko je sredi mladih. Opazovalci so ugotovili, da je sredi neznosne vročine v nedeljo, 20. t.m., na travniku Tor Vergata naravnost stočno prenašal toploto in vlago in se veselil z mladimi, ki so ga navdušeni pozdravljali.

Nič novega ni ponudil sveti oče mladim, ki so prišli v Rim, ampak je ponovil, da je Jezus odgovor na njihovo vprašanje, kam naprej in s kom naprej v življenje. Jezusa je ponudil in jim dejal, da je Jezus odgovor na njihova najbolj intimitna vprašanja; mladi so mu pritrtili s petjem, molitvijo, veseljem vriskanjem in predvsem z zglednim obnašanjem.

V Rimu se je zbralo nad dva milijona mladih iz 160 različnih držav, od tega jih je prišlo 600 tisoč iz tujine. V Večno mesto je prispelo nad 16.000 avtobusov in 6.250 posebnih vlakov, saj je prišlo samo v nedeljo, 20. t.m., 150 tisoč mladih z vlakom, medtem ko je bilo vseh mladih, ki so se poslužili vlaka kot prevoznega sredstva, nad 750 tisoč. Od petka do nedelje (18.-20. t.m.) je na letališče Fiumicino pri Rimu prišlo 350 tisoč potnikov, od teh jih je bila velika večina mladih. Na prizorišču maše na travniku pri Tor Vergati so postavili 16.000 kemičnih stranišč, medtem ko je za snago skrbelo 3.500 ljudi; postavili so tudi 2.400 velikih zabojnikov za odpadke. Da mladim ne bi bilo prevroče, so postavili 400 posebnih vodometov, ki so lajšali hudo vročino. Mladim je bilo

v soboto in nedeljo na voljo 24 milijonov litrov pitne vode. Za zdravstveno oskrbo je skrbelo 500 prostovoljcev, ki je imelo na razpolago 50 ambulantskih vozil. Zdravniki in medicinsko osebje so opravili dva tisoč posegov, večina jih je bila zaradi slabosti zaradi previsoke vročine, samo 40 mladih je moralo v bolnišnico. Zdravniki so imeli na razpolago tudi večjo poljsko bolnišnico. Za red je skrbelo 5.500 agentov policije, orožnikov in finančnih stražnikov, medtem ko je za zdravstveno varnost skrbelo 200 zdravnikov. Petindvajset tisoč prostovoljcev je skrbelo za varen prihod in odhod mladih in za druge organizacijske stvari; 150 tovornjakov-prikoličarjev je pripeljalo sendviče in pijačo za mlade, medtem ko je bilo postavljenih 81 velikih stolpov, na katere so

pritrtili izjemno močne žaromete za razsvetljavo prizorišča. Organizatorji so poskrbeli tudi za 15 velikanskih zaslonov, na katerih so lahko mladi spremljali dogajanje na travniku neposredno. Za kroniko povejmo še to, da je za mladimi ostalo tisoč ton odpadkov, ki so jih rimski mestni redarji počistili v dveh dneh.

Organizatorji srečanja so poudarili, da je srečanje svetega očeta z mladimi z vsega sveta v Rimu zelo dobro uspelo, saj so bile napovedi tistih, ki so prerokovali popolni polom organizacije, neutemeljene in večjih zastojev ni bilo. Morda je še najlepše o tem zapisal Gad Lerner v zadnjo številko tednika Panorama, ki piše, da so se napovedi o katastrofalnem polomu razblinile ob preprostem dejstvu, da imajo mladi radi svetega očeta, da mladi danes iščejo ideale in jih najdejo v starem svetem očetu, ki jim ponuja za zgled Jezusa, preprosto resnico življenja, ki je v tem, da moraš ljubiti bližnjega kakor sam sebe. Lerner tudi piše, da so pesimistične napovedi raznih liberalcev in konservativnih katoličanov sad "izjemno majhne kulturne razgledanosti" predvsem vseh tistih, ki so verjeli, da bosta znanost in tehnika nadomestili potrebo človeka po veri, po pristnem, intimnem in občem človeškem hotenju dati smisel svojemu življenju.

Ko je sveti oče nagovarjal mlade, naj se čez dve leti ponovno srečajo s papežem v Torontu v Kanadi, jim ni dejal, da se bo sam srečal z njimi, ker se zaveda svoje starosti in svojih let; hudomušno pa je še enkrat pristavil: "Kdor bo živel, bo videl!"

Če bi hoteli iz vseh papeževih nagovorov mladim izvleči samo en stavek, s katerim bi povedali skoraj vse, potem bomo navedli besede sv. Katerine Sienske, ki jo je sv. oče večkrat navedel in nje besede položil mladim na srce: "Če boste to, kar morate biti, boste zanetili ves svet!"

Nasvidenje torej v Torontu, mladi vseh starosti, predvsem iskalci dobrega in vrednega!

BESEDE SV. OČETA MLADIM

IZBRATI POT H KRISTUSU

Navajamo nekaj pomenljivih misli, ki jih je Janez Pavel II. položil na srce "morju" mladih zadnji dan jubilejnega srečanja.

"Ali hočete tudi vi oditi?" (Jn 6, 67). Jezusovo vprašanje se skozi stoletja ponavlja do našega časa. Osebnost se nas dotika in nas poziva k odločitvi. Kako bomo odgovorili? Dragi mladi, tukaj smo danes zato, ker se prepoznamo v besedah, ki jih je izrekel sveti Peter: "Gospod, h komu naj gremo? Besede večnega življenja imaš" (Jn 6, 68).

Okoli sebe slišite toliko besed, toda samo Kristus ima besede, ki prestanejo preizkušnjo časa in ostajajo za večnost. Življenjsko obdobje, v katerem živite, postavlja pred vas pomembne odločitve: o izbiri študijske smeri in poklicne poti, o vlogi, ki jo boste prevzeli v družbi in Cerkvi. Pomembno pa je se zavedati, da med tolikimi vprašanji, ki se pojavljajo v vašem duhu, ti

sta odločilna ne zadevajo "kaj". Temeljno vprašanje je "kdo": "h komu" iti, "komu" slediti, "komu" zaupati življenje. (...)

V Petrovem vprašanju: "H komu naj pojdemo?", je že skrit odgovor glede poti, ki jo je treba prehoditi. Gre za pot, ki vodi h Kristusu. In božanski učitelj je dosegljiv osebno: navzoč je na oltarju v resničnosti svojega telesa in krvi. V evharistični daritvi lahko na skrivnost, a resničen način stopimo v stik z njegovo osebo, pri čemer zajemamo pri neuhajljivem viru, njegovega življenja kot življenja Vstalega. (...)

Praznovati evharistijo, tako da "jemo njegovo meso in pi-

jemo njegovo kri", pomeni sprejeti logiko križa in služnje. Pomeni pričevati o lastni razpoložljivosti, da bi se darovali za druge, kakor je storil On. Naša družba obupno potrebuje takšno pričevanje in mladi ljudje še posebej, ko podlegajo zavajajočim podobam lahkega in udobnega življenja, mamilom in iskanju užitkov, a se potem znajdejo v spirali obupa, nesmisla in nasilja. Zato je nujno spremeniti smer in izbrati pot h Kristusu. To pa je tudi pot pravičnosti, solidarnosti in zavzetosti za oblikovanje takšne družbe prihodnosti, ki bo vredna človeške osebe.

V ZNAMENJU JUBILEJA MLADIH IN OBISKA SLOVENSkih NOVOMAŠNIKOV

NIZ KULTURNIH IN VERSKIH DOGODKOV V ŠTANDREŽU

MARTIN MARUSSI

Župnija svetega Andreja Apostola v Štandrežu je imela teden pred Velikim šmarnom bogat versko kulturni spored srečanj.

MLADI UKRAJINCI V GOSTEH

V ponedeljek, 7. avgusta zvečer, je župnija gostila več kot petdeset mladih Ukrajincev. Na poti na Svetovno srečanje mladih v Rim so se ruski verniki po dvodnevem neprekinjenem potovanju ustavili dva dni v Gorici. Imeli so katoliško bogoslužje v bizantinskem obredu v domači župnijski cerkvi in nato imeli kratek koncert verskih in narodnih ukrajinskih pesmi. Prireditve se je udeležilo lepo število domačih vernikov. Po koncertu so domačini pripravili gostom bogato večerjo, nakar je sledil nepredviden in nenačrtovan program. Ker so mladi Ukrajinci sestavljali tudi baletno skupino, so na povabilo domačinov pokazali nekaj izmed svojih plesov in s sabo pritegnili še domače najbolj zagrizene plesalce. Na župnijskem dvorišču se je razvilo izredno lepo, sproščeno in veselo vzdušje v znamenju mladosti in veselja nad srečanjem dveh narodov, ki jima je bila kljub razliki v jeziku skupna krščanska vera. Naslednji večer je ukrajinska skupina imela tudi plesno prireditve v Gradežu.

Štandreška župnijska skupnost je 27. t.m. poromala na Sv. Višarje, kjer se je srečala tudi z goriškim nadškofom De Antonijem.

V četrtek istega tedna je dospelo v Štandrež šest od dvanajstih pričakovanih Romuncev, ki so se udeležili romanja v Rim in ki so bili skupaj z ostalimi 300 mladimi iz drugih držav gostje naše škofije. Med nami so živeli po družinah, ki so jih z navdušenjem sprejele. Mladi iz župnije so poskrbeli, da so se gostje udeležili načrtovanega škofijskega programa: udeležili so se na goriškem gradu sprejemnega praznika, kjer so nadškof in predstavniki javnega življenja pozdravili mlade in jih nagovorili. Naslednji dan so imeli voden turistični izlet po Gorici, kjer so odkrivali zgodovino in značilnosti našega mesta. Popoldne so se udeležili kratkega

romanja na Barbano in obiska Gradeža, kjer so poleg zgodovinskih pričakovanj tudi lepoto morja. V soboto pa je bilo romanje peš iz Škofjana ob Soči do Ogleja; tam je pozno popoldne bila mednarodna maša, ki jo je vodil goriški nadškof. V nedeljo so se mlade Romunke (šest deklet) udeležile obeh maš, slovenske in italijanske, kjer so v romunskem jeziku prebirale berila, prošnje in prepevale pesmi. Po mašah je sledilo skupno kosilo, pri katerem so domačini zopet pokazali svoje kulinarčne sposobnosti.

OBISK SLOVENSkih NOVOMAŠNIKOV

V petek, 11. avgusta, pa so imeli mašo v Štandrežu letošnji škofijski slovenski novo-

mašniki (bilo jih je 7, trije iz koprške in štirje iz ljubljanske škofije). Srečanja se niso mogli vsi udeležiti zaradi pastoralnih obveznosti. Zaupali so nam, da z veseljem pričakujejo začetek duhovniškega dela v novih župnijskih farah in da se že pripravljajo na selevel. Podelili so nam novomašni blagoslov in nas povabili, naj molimo zanje, da bi bili dobri in zvesti duhovniki. Povabili pa so nas, naj molimo tudi za nove duhovne poklice, da bi božjih pastirjev nikoli ne zmanjkalo.

Štandreška župnijska skupnost je tako, kljub počitniškemu času, pokazala pripravljenost za sodelovanje pri podobnih srečanjih.

LJUBLJANSKI NADŠKOF IN KOPRSKI ŠKOF OB VELIKEM ŠMARNU

POZIV K POKONČNOSTI

Na Slovincem priljubljeni praznik Marijinega Vnebovzetja, 15. avgusta, so slovenski škofje darovali slovesne maše v romarskih svetiščih in obnovili posvetitev naroda Materi Božji. Povzemamo nekaj lepih misli iz nagovorov ljubljanskega nadškofa in koprškega škofa.

MSGR. FRANC RODE NA BREZJAH

Nadškof Rode (na sliki) je začel z ugotovitvijo, da so vsi prazniki krščanske vere "prazniki veselja in upanja... Marija je eshatološka podoba Cerkve. V njej se je izpolnilo to, kar Cerkve želi in upa postati." Toda "nadzemski raj", naša "večna domovina in naše poslednje upanje" nas ne sme odvracati od zemeljskih nalog. "Kajti večno bivališče pri Bogu si pripravljamo v tem minljivem času, ko skupaj z vsemi ljudmi dobre volje gradimo zemeljsko mesto in soblikujemo zgodovino;" med temi imajo poglobljeno mesto "brezpogojno spoštovanje človeškega življenja od spočetja do naravne smrti, pravičnost in enakopravnost med ljudmi, spoštovanje dostojanstva in svobode vsakega človeka, medsebojno ra-

zumevanje in duh sprave... Sanje o človekovem dostojanstvu niso prazne, boj zanje ni zaman, saj za njim stoji Bog sam." Cerkve na Slovenskem se spuščajo v demokratično razpravo o vseh pomembnih vprašanih človekovega in narodovega življenja z vsemi, ki si prizadevajo za iskanje ustreznih rešitev. Cerkve "ne more pa pristati na to, da bi kdor koli prepovedoval sodelovanje v javnih razpravah, saj bi to pomenilo, da pristaja na okrnjeno demokracijo."

Cerkve ne sestavljajo le škofje in duhovniki. Msgr. Rode je takole pozval laike: "Mislim tudi na vas, kristjane laike. Vsi smo sestavni del te družbe in tega naroda, zato nikakor ne smemo biti brezbržni za to, kar se dogaja med nami. S polno odgovornostjo moramo zavzeti svoje mesto v tej državi in izpolniti nalogo, ki nam jo je Bog zaupal. Imejte ponos državljanov, ki se zavedajo svojih pravic in dolžnosti in so polnopravno vključeni v življenje tega naroda. Polnopravno in suvereno. Kajti suverenost, ki smo jo razglasili pred deseti leti, ne sme ostati zapisana zgolj v naši ustavi. Naseliti

se mora v nas in nas notranje spremeniti v svobodne in odgovorne državljane, ki se zavedajo, da je ta država stvar nas vseh, *res publica*. Postati moramo bolj ponosni, samozavestni in pokončni kristjani in Slovenci. Kolikor več bo med nami samozavestnih in pokončnih ljudi, toliko bolj resnično demokratična bo slovenska družba. To je za kristjana obvezno, kajti Bog ne mara suženjskih poklonov. (...) Kot kristjani imamo dolžnost, da v tem zemeljskem trenutku delamo na tem, da bo naša Slovenija bolj uspešna in ugledna v svetu, bolj plemenita in kulturna, bolj odprta za življenje in bolj sproščena."

MSGR. METOD PIRIH NA SVETI GORI

Isti dan je bila svečana slovesnost v baziliki Primorcem dragega svetišča. Koprski škof msgr. Pirih je govoril o dramatičnem boju med ženo in zmajem, med dobrim in zlim, "življenjem in smrtjo, med Bogom in hudim duhom, ki skuša človeku vzeti iz srca spoštovanje, občudovanje in ljubezen do življenja. Zmaj predstavlja vsa znamenja rušenja svobode, človeš-

kega dostojanstva, vse zunanje in notranje sile, ki se borijo, da človek ne bi izpolnil Božjega načrta. Zmaj predstavlja vse totalitarne ideologije in različne idole, ki ponujajo ugodje, oblast in uspeh ter prepričujejo človeku gledati Kristusovo obličje. (...) Marija nam zagotavlja, da bomo tudi mi zmagovalci, če jo bomo posnemali." (...) Praznik Vnebovzete spodbuja vse vernike, po besedah msgr. Piriha, k hvaležnosti za vse lepo, pa tudi za vse hudo, ki nas je doletelo "po nedoumljivi Božji previdnosti". Ob zgledu Marije je treba vedno znova iskati razloge "za upanje in se borili za zmago dobrega v svojem življenju, v Cerkvi in v družbi."

PRED BEATIFIKACIJO

PORTRET "DOBREGA PAPEŽA"

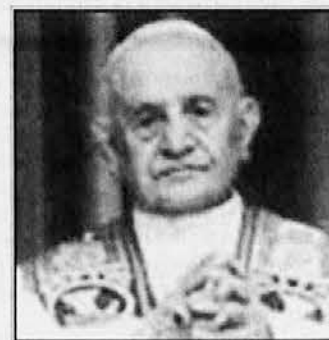
Imenovali so ga "dobri papež", ker je s svojo dobrohotnostjo govoril o neizmerni dobroti Boga in tako v vihravih časih spet približal Cerkev ljudem. Bil je Petrov naslednik, ki je v 20. stol. kljub razmeroma kratkemu papeževanju še najbolj prenovil katoliško vero ter ji - z II. vatikanskim cerkvenim zborom - spet podelil obličje Božjega usmiljenja. V nedeljo, 3. septembra, bo v Vatikanu - poleg Pija IX. - razglašen za blaženega, čeprav ga imajo preštevili ljudje, ki so ga poznali ali drugače spremljali, že dolgo za svetnika. Oglejmo si ta zanimivi lik, ki je odločno zaznamoval sodobno Cerkev.

Angelo Giuseppe Roncalli je bil duhovnik, škof, beneški patriarh in na koncu papež. Še zlasti pa je bil pristen in živ kristjan, ki je s pogumom in umirjenostjo živel dramatično prehodno obdobje svojega časa. Rodil se je v kraju Sotto il Monte (Bergamo) 25. novembra 1881 kot četrti od 13 otrok. Leta 1904 je bil posvečen v duhovnika, med prvo svetovno vojno je bil poklican v vojsko kot kaplan. L. 1925 je bil imenovan za apostolskega vizitatorja v Bolgariji, kmalu nato posvečen v škofa; Bolgarijo je zapustil leta 1935 in bil imenovan za nuncija v Istanbulu, kjer je nasledil kasnejšega goriškega nadškofa Margottija. L. 1945 je postal apostolski nuncij v Franciji, januarja 1953 pa je oblekel kardinalski škrlat. Nekaj mesecev kasneje je prišel v Benetke kot patriarh, kjer je ostal pet let. Dne 25.10.1958 so ga kardinali izvolili za papeža; dal si je ime Janez XXIII. Že za Božič istega leta je obiskal bolne otroke v rimski bolnišnici, dan kasneje pa jetnike v zaporu Regina Coeli, kjer je spregovoril znane besede: "To je dom našega Boga". Januarja 1959 je napovedal velik ekumenski koncil. Ob 80. rojstnem dnevu je leta 1961 prejel celo voščila predsednika ZSSR Nikite Hruščeva. Dne 11.10.1962 je otvoril drugi vatikanski koncil. Maja 1961 je izdal enciklico *Mater et magistra*, ki govori o Cerkvi, odprti svetu, marca 1963 pa enciklico *Pacem in terris*, v kateri govori o dialogu z "ljudmi dobre volje", in to v času t.i. hladne vojne. Umril je 3. junija istega leta.

Za papeža Roncallija Cerkev je in želi biti Cerkev vseh, še posebno Cerkev ubogih in malih. Dal ji je bolj človeški obraz, pa ne zato, da bi priredil evangelij posvetnemu življenju, ampak zato, ker je bil prepričan, da je srž cerkvenega življenja razorožena ljubezen, krotkost, oduševanje. Njegov dolgoletni tajnik Loris Capovilla je zapisal: "Če si ga videl le enkrat, te je takoj osvojil. Njegova oseba je izražala obenem moč in dobroto in je človeka takoj očarala... Njegove oči so te gledale bolj zato, da bi navezal neposreden stik svojega duha s tvojim, kot zato, da bi te sodil. Dajal je vtis, da se ne boji tvojih meja ali pomanjkljivosti in niti ne tvoje kulture; ni si delal sile, da bi spreobračal nikogar."

Bil je človek iskrene ponižnosti in pristne preprostosti; odklanjal je retoriko, visokodoneče besedice, za katerim se skriva puhla praznina. Bil je dosleden in ni nikdar pridigal tega, česar ni tudi živel. Že v svojem času je bil zgled Cerkve, ki ljudi združuje, Cerkve, ki je uboga in čista, gotova glede bistvenih načel in neobremenjena z vsem odvečnim. Postavil je tudi nekaj temeljnih kamnov v socialnem nauku Cerkve. Bil je človek dialoga, ki naj pripomore k temu, da se rešijo družbeni, gospodarski in kulturni problemi človeštva. "Če nimamo pred sabo evangeljskih blagov..., varamo sami sebe in se odrekamo poslanstvu biti sol, luč, kvas." Tudi zato se je rad srečeval z ljudmi in se z njimi zadrževal, pa naj so bili preprosti delavci ali politiki. Ni se čutil *dominus aut gubernator* (gospodar ali vladar), temveč *pater et pastor* (oče in pastir) v zavesti, da je papeževa naloga služiti vsakemu človeku.

Papež Roncalli ni bežal pred tegobami svojega časa. Preživel je dve vojni, doživel ločevanje Cerkva na Vzhodu in vrtočlavi napredek sekularizacije. V vsaki nevihti ali "temni noči" pa je znal videti špranjo, od koder je le prihajala luč, odsev prisotnosti živega Boga med ljudmi.

DANIJELE DEVETAK

5

ČETRTEK
31. AVGUSTA
2000

SEMINARJU V ZREČAH NA ROB

FOTO M. MAVER

Seveda imamo v mislih seminar, ki ga je letos poleti, sredi avgusta, priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta v Zrečah in se ga je udeležilo zavidljivo število slovenskih pevcev. O samem seminarju boste našli daljši zapis na straneh tržaške kronike.

Pravzaprav bi radi tu predvsem na glas povedali, da je tak seminar, ki ga označujeta poleg učenja in vsakodnevne petja tudi počitek in ponavadi še lep slovenski turistični kraj, dragocenost, ki ji pri nas težko najdemo primer. Dejstvo je namreč, da je letos v Zrečah, najmanjše slovensko mesto, ki slovi po urejenosti in toplih, prišlo s Tržaškega kar 130 pevcev in njihovih družinskih članov, ki so teden dni svojih počitnic namenili skupnemu druženju, učenju in izpopolnjevanju v petju, igranju na orgle in nasploh cerkveni glasbi. Skorajda bi se morali tudi vprašati, katera organizacija pri nas lahko še privabi v Slovenijo med počitnicami tako število ljudi, ki bi del svojih počitnic namenili učenju. Mislimo, da ne bomo nikomur delali krivice, če zapišemo, da prav nobena.

Kaj je torej tisto, ki vleče tržaške pevce in njihove organizatorje, da se leto za leto odločajo za seminarje, na katerih se učijo novih cerkvenih pesmi, se posvečajo petju in se izpopolnjujejo v glasbi? Če bi rekli, da je samo predanost glasbi in domači župniji, bi najbrž povedali premalo, saj smo pri udeležencih v Zrečah opazili neko vedrino, ki jo premalokrat vidimo v naših krajih. Kot da bi pevci in pevke veseli prišli v počitniški kraj, da bi se tam izpopolnili v petju, pa čeprav se zavedajo, da bodo potem čez leto peli na domačem koru, pri nedeljskih mašah in ne samo pri teh, daleč od velike publike in daleč od hvaležnega občinstva. Imeli smo občutek, da se pevke in pevci tržaških cerkvenih pevskih zborov v Zrečah zavedajo svojega velikega poslanstva, ki ga imajo po naših župnijah, pa čeprav nismo naleteli na nikogar, ki bi nam to na glas povedal.

Že večkrat smo slišali, da pesem družijo ljudi, da je pesem več kot le pesem, saj ji uspe povezati med seboj še tako različne ljudi in tudi narode. Slišali pa smo tudi, da tisti, ki poje, dvakrat moli, in to še posebej velja za pevce, ki pojejo pri sveti maši v župniji in teden za tednom skrbno hodijo k pevske vajah, ne da bi zase zahtevali niti majhna zahvala s strani vseh tistih, ki ne pojemo v cerkvenih zborih, a smo pri slovenskih svetih mašah še kako veseli njihovega petja. Saj vsi tako radi rečemo, "da prave slovenske maše brez petja ni!"

V Zrečah smo videli organizatorje Zveze cerkvenih pevskih zborov s Tržaškega in pevce, videli smo zdravnike in častnike, trgovce, kmete, gospodinjice in uslužbenke, uradnike, du-

hovnike, starejše in mlajše, se pravi: videli smo skoraj ves presek naše zamejske slovenske družbe, ki se prepoznava v krščanskih idealih in seveda v župnijskem cerkvenem pevskem zboru, v slovenski cerkveni pesmi, pa naj gre za umetno ali ljudsko pesem, ki zadoni z domačega župnijskega kora. Videli smo naše ljudi, ki so veseli prišli v Zreče, si plačali teden delovnih počitnic sami, da bi izboljšali raven svojega petja, in vsi vemo, da v Zrečah niso prišli samo zaradi tega. Res je, prišli so zaradi pesmi, a še bolj so prišli zato, ker vedo, da bomo živeli samo do takrat, ko bomo peli, samo do takrat, ko bo slovenska pesem še donela v vsaki slovenski vasi in v vsaki slovenski cerkvi pri nas. Seveda tega niso pevke in pevci cerkvenih pevskih zborov v Zrečah govorili na glas, to se jim je videlo z obraza, to se je videlo pri njihovem vsakodnevem vestnem odhajanju na vaje, ko so se drugi turisti odpravljali v bazen.

Marsikateri slovenski turist in ne samo slovenski, ki je tisti teden prebil v toplih v Zrečah, se je prvič поблиže srečal z zamejskimi Slovenci; na lastne oči smo videli njihovo tiho občudovanje 130 ljudi, ki so teden svojih počitnic žrtvovali za to, da nam bodo pri svetih mašah lepše peli, da nam bo pri bogoslužju lepše in bolj dostojanstveno, bolj "naše".

Saj vemo, da pevke in pevci, njihovi dirigenti in naši organisti nočejo, da se govori o njihovem tednu dni v Zrečah kot o žrtvovanju njihovega dragocenega časa, ker sami radi povedo, da se na takih seminarjih sicer res utrudijo, a tudi imenitno zabavaš, ker te družijo pesem, ker te družijo zavest, da je slovenska pesem še kako pomembna za razvoj in predvsem pa za ohranjanje naše, slovenske in krščanske zavesti.

Menimo, da je prav, če poudarimo, da je taka pobuda več kot hvalevredna, in to še posebno v času in družbi, kjer se niti list papirja noče več obrniti, če ni že vnaprej vse plačano. Pevke in pevci s Tržaškega, ki so se udeležili seminarja v Zrečah, so nam lahko v ponos in obenem tudi za lep zgled, kako je pri nas še mogoče združiti in združevati ljudi, če se le hoče. Istočasno pa smo jim lahko hvaležni, pravzaprav smo jim dolžni javno zahvalo!

Naj zato izzvenijo te vrstice v ta namen in seveda tudi v vzpodbudo vsem tistim, ki teden za tednom hodijo na župnijski kor, kjer vadijo in prepevajo, orglajo in se zavzemajo, da bi bile naše svete maše lepše in zato bolj vredne čaščenja Boga, istočasno pa tudi tiho pričevanje naše, slovenske prisotnosti v teh krajih.

Zato še enkrat iskrena hvala in čestitke vsem, ki so odšli na teden petja in prijetnega počitka v Zrečah!

JUP

ZAŽIVELA KOSOVELOVA DOMACIJA NA KRASU

S slovesnostmi in prireditvami v soboto, 26. avgusta, je doživel vrhunec praznik ob odprtju obnovljene Kosovelove domačije v Tomaju. Omenjena hiša sicer ni tista, v kateri se je rodil Srečko Kosovel, njegov rojstni kraj je namreč Sežana; v družinski hiši v Tomaju, ki jo je zgradil pesnikov oče Anton Kosovel, pa je pesnik preživel svojo mladost in v njej umrl 17. maja 1926. V tem kraju je pesnik tudi pokopan, na bližnjem pokopališču zahodno od vasi.

Kosovelova domačija v Tomaju leži prav na začetku vasi, levo ob cesti, ki povezuje Dutovlje in Sežano, opazimo pa jo že bežno iz avtomobila s svojo značilno razčlenjeno obliko, rumeno fasado in zelenimi oknicami. Tudi njeno zunanje okolje, ne sicer preveč obsežno, pa s svojo urejenostjo deluje pomirjajoče, kot nalašč za organiziranje intimno občutenih kulturnih prireditev. Hiša je bila po smrti pesnikove sestre Tončke Kosovel por. Ravbar, večinoma nenaseljena, a opremljena z vso družinsko opravo, knjižnico in dokumenti in je kot taka

kar klicala k temeljiti ureditvi in k močnosti za ogled. Kosovelova domačija bo v prihodnosti prešla v last sežanske občine, ki pa je Kosovelovi potomki Aini Kosovel iz Ljubljane v preurejenem prvem nadstropju omogočila dosmrtni preužitek.

Za muzejsko ureditev je torej prišlo v poštev pritličje, to delo pa je bilo zaupano Goriškemu muzeju. Konceptno razstave je zasnoval in jo tudi postavil Borut Koloini, višji kustos v Goriškem muzeju, potrebna restavratska dela pa je opravila restavratska delavnica te ustanove. Ohranjeni izvorni kosi pohištva, koncertni klavir, na katerega je vadila Srečkova sestra Karmela, znana pianistka, ki se je poročila z avstrijskim slikarjem Alfonsom Graberjem, bogata knjižnica in drobni osebni predmeti, last pesnika (tudi znamenita očala s tankim okvirjem), ohranjena korespondenca, vse to so odlični eksponati, ki nedvomno zaslužijo, da jih spozna tudi širša kulturna javnost, ki bo tako laže podoživela dobo, v kateri je živela narodno zavedna, a hkrati evropsko ši-

roka Kosovelova družina, razpeta med Tomaj, Trst in Ljubljano. Spominsko zbirko v hiši krasijo tudi odlične oljne slike Karmelinega moža Alfonsa Graberja, prav tako tudi dve manj znani umetnini Vena Pilona.

Pomembnost Kosovelovega literarnega lika, prav tako naštetu kulturno bogastvo, vse to je kar klicalo k organiziranju široko zasnovane kulturne in umetniške manifestacije, potekajoče na več ravneh. Tako je v soboto zgodaj popoldne bil organiziran pohod po Poti Srečka Kosovela od Sežane do Tomaja, ob 15. uri pa je bila v starodavni cerkvi Device Marije v Tomaju nedaleč od Kosovelove domačije spominska maša za člane Kosovelove družine, ki sta jo darovala tomajski župnik Ivan Furlan in župnik iz Kobjeglave Anton Požar. Domači župnik Furlan je med pridigo prebral zanimive odlomke iz župnijske kronike, v kateri je nekdanji tomajski župnik msgr. Albin Kjuder navedel opise Srečkovega smrti in njegovega pogreba. Takoj po maši se je ob Kosovelovi domačiji pričela odprta slovesnost, na kateri je najprej spregovoril sežanski župan Miroslav Klun. Poročilo o obnovi domačije je podal državnozborni poslanec Davorin Terčon, glavni govor pa je imel kraški rojak, pesnik in akademik Ciril Zlobec (na sliki z Jolko Milič). Strokovni oris zbirke je podal Borut Koloini iz Goriškega muzeja. V kulturnem programu med posameznimi govori so sodelovali godalni kvartet Glasbene matice iz Trsta ter gledališka igralca Lara Jankovič in Radoš Bolčina. Ob koncu slovesnosti je hišo blagoslovil domači župnik Furlan, ki je hkrati prebral nekaj tehtnih misli iz papeževe poslanice umetnikom.

Sledil je ogled obnovljene Kosovelove domačije, kulturni program pa se je nato v vasi nadaljeval na več točkah hkrati in na različnih izraznih ravneh (nastop pevskega zbora, pihalne godbe, folklorne skupine, sodelovanje otrok pri risanju zanimivih motivov v vasi, nastop dramske skupine, pogovor literatov). V župnišču pa je bila na ogled priložnostna razstava z listinami, ki govorijo o zgodovini te starodavne župnije in pričajo o nekdanjem vzgojnem delovanju šolskih sester v kraju.

Vsekakor je v Tomaju prejšnjo soboto šlo za odmevno kulturno prireditev z veliko množico ljudi, med katerimi smo opazili tudi večje število slovenskih književnikov in drugih kulturnih delavcev. Sedaj pa so na vrsti vsi tisti, ki jim je pri srcu slovenska kultura, da omogočijo čim večjemu številu ljudi, zlasti šolarjem, dijakom in študentom, da spoznajo in si ogledajo to pomembno kulturno postojanko na Krasu.

MV

FOTO KROMA

XXXV. ŠTUDIJSKI DNEVI DRAGA 2000

PARK FINŽGARJEVEGA DOMA - OPČINE
NARODNA ULICA 89

PETEK, 1. SEPTEMBRA 2000

OB 17. URI:

KAKŠNO ŠOLO ŽELI IN POTREBUJE SLOVENSKA MANJŠINA?

Okrogla miza (sodelujejo Marta Ivašič, Vojko Kocjančič in Marjan Kravos)

SOBOTA, 2. SEPTEMBRA 2000

OB 16.30:

Aleksander Zorn

TEŽAVE S SLOVENSKO IDENTITETO

NEDELJA, 3. SEPTEMBRA 2000

OB 10.30:

dr. Tone Jamnik

SPRAVA - PROCES OSVOBAJANJA IN ZNAMENJE POGUMA

OB 16. URI:

dr. Stane Granda

ZDRUŽENA SLOVENIJA IN SLOVENSKA DRŽAVA

V nedeljo, 3. septembra, ob 9. uri bo na prireditvenem prostoru za vse udeležence daroval mašo tržaški škof msgr. Evgen Ravignani.

KOSOVELOVE POEZIJE V PREVODU JOLKE MILIČ

Dan pred slovesno predajo Kosovelove domačije javnosti je bil v Tomaju lep kulturni večer, na katerem so prireditelji predstavili številnim prisotnim zadnji trud neutrudne prevajalke in kulturne delavke iz Sežane Jolke Milič, ki je prevedla 201 Kosovelovo pesem v Dantejev jezik. *Ves svet je kakor - Tutto il mondo è come* je naslov knjige poezij in integralov Srečka Kosovela v prevodih Jolke Milič. Knjigo so predstavili prof. Marija Pirjevec, dr. Janez Vrečko in prevajalka sama, ki je prisotne očarala s svojo pregovorno duhovitostjo. Ker gre za izjemno kulturno dejanje do naših sosedov, bomo o njem podrobneje poročali naslednji teden.

NEVZDRŽNA TEZA O ETNIČNEM ČIŠČENJU ITALIJANOV

FRESKE KRIŠTOFA ZUPETA

NEZMERNNA SODBA ZMERNEGA ITALIJANSKEGA POLITIKA (1)

MILAN GREGORIČ

ENOSTRANSKA IN POVRŠNA BUTTIGLIONEJEVA SODBA

Na nedavni nastop slovenskega predsednika Milana Kučana v Evropskem parlamentu se je odzval italijanski demokrščanski poslanec Rocco Buttiglione z očitkom, da je ob Kučanovi obsodbi nacističnega in fašističnega nasilja nad Slovenci pogršel "obsodbo grozot protiitalijanskega etničnega čiščenja, ki ga je izvajal komunistični režim takoj po svojem prihodu na oblast", pri čemer naj bi šlo za vrsto "zločinov proti človeštvu", pri katerih se je poseglo "po metodah etničnega čiščenja, kakršnim smo bili nedavno priča v njihovi dramatični obliki v drugih predelih Balkana". Spričo gore razpoložljivih zgodovinskih argumentov, ki prikazujejo eksodus kot zelo kompleksen pojav in postavljajo pod vprašaj Buttiglionejevo površno sodbo, bom v nadaljevanju navedel nekaj teh dejstev.

RAZLIČNI VALOVI IN RAZLIČNA OZADJA POVOJNEGA EKSDUSA IZ ISTRE IN KVARNERJA

Izseljevanje se je začelo že ob razpadu fašizma (1943). Imelo je več različnih valov ter je trajalo do sredine petdesetih let. Jeseni 1943 je prvi val pobral glavnino diskreditiranih in pretežno uvoženih fašističnih oblasti, ki so se ustrašile maščevanj. Med dvajsetletno zasedbo Julijske krajine (JK) se je po podatkih, iznešenih na nedavnem simpoziju v Kopru (Piero Purini), naselilo v njej iz notranosti Italije, že samo v obdobju 1918-1931, okrog 130.000 ljudi, od tega v Trstu okrog 50.000. Velik del tega migracijskega vala se je vrnil tja, od koder

je prišel. To tudi ni bilo avtohtono prebivalstvo in ga ne moremo enačiti z eksodusom. Sledil je migracijski val iz Zadra prav tako jeseni 1943, ko je bilo mesto po več zaporednih zavezniških bombardiranjih spremenjeno v kup ruševin. Pod njimi je ostalo okrog 3.000 ljudi od skupno okrog 10.000, kolikor jih je tedaj živelo v mestu. Za večino preživelih so potem Nemci, ki so tedaj upravljali mesto, organizirali pomorski transport v Trst in Italijo.

Ob spoznanju, da je mesto dokončno izgubljeno za Italijo, in v strahu pred prihajajočimi komunističnimi oblastmi je potem takoj po vojni naslednji selitveni val zajel Reko, zlasti njen premožnejši sloj. Vendar je po podatkih dr. inž. Petra Merkuja (Primerjava med eksodusom iz Istre in Sudetov po drugi svetovni vojni, *Novi glas* 1998-1999) pomemben pospešek za odhod z Reke dala tudi sama Italija. Saj je mestni CLN (Comitato di liberazione nazionale - Narodnoosvobodilni odbor), to je italijanska odporiška organizacija, ki je delovala v smeri priključitve Istre in Reke Italiji, razdeljeval po mestu ciklostiran poziv z naslednjo vsebino: "Poživamo vas, da vsi skupaj zapustite mesto, potem ko bo konferenca za mir proglasila svojo odločitev za dokončno. Z našim odhodom, meščani, bo ostal problem Reke nerešen in na dnevnem redu..." Torej ob kompleksu dramatičnih razlogov, ki so botrovali izpraznitvi Reke, še varljiva politična spekulacija Italije na koži beguncev. Kuga bežanja se je nato počasi selila tudi v Istro, saj naj bi jo do konca leta 1946 zapustilo že nekaj deset tisoč ljudi.

V strahu pred ponovitvijo gospodarske in politične škode, ki jo je pov-

zročil reški eksodus, so jugoslovanske oblasti uvedle več ukrepov, da bi se to ne ponovilo v Istri. Kot npr. sprejem odloka o zaplembi premoženja tistim, ki so odhajali brez dovoljenja, pa izposlovana določba v mirovni pogodbi (1947), ki je omejevala pravico do izbire državljanstva (opcije) na prebivalstvo v italijanskim občevalnim jezikom, kar naj bi tudi zavrglo odhode zlasti hrvaškega prebivalstva in ljudi iz mešanih zakonov. Zaviranju odhodov iz Istre se je iz svojih političnih računov pridružila tudi Italija s pozivi v časopisu *Il grido dell'Istria* (gl. Merkujevo študijo), "naj italijanska skupnost z odhodom ne hromi same sebe, naj ostane v zadnji uri zedinjena in strnjena ter naj ne izgubi vere v vrnitev Italije", kajti po mnenju časopisa je bila to edina možna rešitev. Ko pa je potem s sprejetjem francoske linije bila zapečaten tudi usoda Pulja, ki je bil še nekaj let po vojni pod angloameriško upravo, se je zlomilo tudi v njem. In v dobrem letu dni, začeni z Božičem 1946, je odšlo iz mesta okrog 25.000 ljudi. Po verodostojnih zgodovinskih podatkih naj bi De Gasperi skušal ljudi odvrti od tega usodnega koraka, a je pod silo razmer moral popustiti. Naka je potem tudi v tem primeru pospešila odhod sama Italija s pozivi za izselitev, z obljubami o pomoči beguncem, z organiziranjem transportov idr. L'Arena di Pola je npr. dan po objavi sprejetja francoske linije zapisala (gl. Merkujevo študijo): "Globoko smo prepričani, da bo naš ponosni delovni človek zapustil mesto, če bi to zagotovo pripadlo Jugoslaviji, in bo našel gostoljubje in delo v Italiji, kjer bo vlada nudila vso možno pomoč tem širokosrčnim sinovom, ki odhajajo raje v pregnanstvo kot pa v suženjstvo in raznarodovanje..."

DALJE

NOVA UPODOBITEV OGLEJSKIH MUČENCEV KANCIJANOV

Akademski slikar Franc Krištof Zupet iz Horjula, znan kot eden najboljših sodobnih slovenskih portretistov, je v letošnjem juliju na stenah prezbiterija podružne cerkve pri Mahničih v dolini Raše (župnija Štjak, občina Sežana) na presni omet, to je v fresko tehniki upodobil zavetnike te cerkve. Odslej s površine sten triosminsko sklenjenega poznogotskega prezbiterija obkroža oltar likovna prisotnost mučencev, ki ob vstopu v cerkev vzbujajo vtis tudi dejanske navzočnosti. Tu so duhovnik in učitelj Prot - na levi strani oltarja, brata Kancij in Kancijan (Kocjan) - prvega zakriva oltar, slednji pa stoji na njegovih desni; ob njima je na južni širši steni, na levi strani okna sestra Kancijanila. Na drugo, desno stran okna, za slavolok, je umetnik postavil silhueto oglejskega zvonika, pod njega pa obris oglejskih starokrščanskih bogoslužnih zgradb. Prostor pod oknom je izpolnil z znanim oglejskim mozaičnim motivom: petelin se bojuje z želvo. Na vzporedni, nasproti stoječi severni steni prezbiterija, je na največji poslikani površini predstavil sv. Antona Puščavnika, drugega zavetnika. (Ta je pozneje kot priprošnjik za domače živali zasenčil Kancijane, tako da danes domačini poznajo to cerkev le pod imenom Sv. Anton. To oznako srečujemo tudi na novejših zemljevidih.)

Glavna dva zavetnika je slikar prikazal v naravnem okolju: sv. Kocjana v pokrajini ob Soči, Antona Puščavnika pa v Egiptu. Upodobitev Kancija in Kancijanile nas z zlatim sijajem povečanja spominja na ikone. Prota pa obdaja sinjina neba, ki si nadeva tančice oblakov. Je baročno razgiban in učinkuje dinamično že takoj, ko stopimo skozi vrata. Kocjan je bolj statičen, a zelo prvinski; tudi zanj bi lahko veljali Rilkejevi verzi: "Pred tem pogledom se ne moreš skriti, / življenje svoje moraš spremeniti" (prevod K. Kovič). Ko že zelo od blizu zagledaš

sekiro pod njegovimi nogami, pa ti pride na misel poetični vzklík Gregorja Strniše "da sekira, ki ubija, nikdar nič ne pokonča". Prot drži v roki zeleno evangeljsko knjigo, znamenje duhovne rasti, ostali trije mučenci pa se ozimzelenjeni s palmami mučeništva razcvetajo v polnost življenja. Vsi so upodobljeni v naravni velikosti. Čeprav sta bila Kancij in Kocjan zelo verjetno vojaka, ju slikar namenoma ni naslikal v vojaški opravi.

Skupna površina poslikanega prostora meri v dolžino deset metrov, visoke pa so freske nekaj nad dva metra. Lahko rečemo, da je freskantu posrečeno uspelo povezati novo in staro tako glede na prostor kot tudi glede na slikarski prijem. S poslikavo je svetišče, ki je sicer že tretje leto v obnavljanju, zares zaživelo.

Prvotna cerkva je bila postavljena v poznoromanskem slogovnem obdobju. Sedanji prezbiterij je bil prizidan kasneje. Ob zamenjavi kamnite strešne kritine z opečno, sredi prejšnjega stoletja, so ladjo zvišali. Posebnost te cerkve, da je zidana nad izvirrom, glede na zavetnike ni nič nenavadnega: Kancijani (+303) in Anton Puščavnik (250-356) so vsak na svoj način povezani z vodnim izviro ali tokom vode. Antonov Studenec v Egiptu (danes je tam samostan) še vedno premore sto kubičnih metrov vode dnevno. Kancijani pa so prestali mučeništvo "ad aquas gradatas" stopničastih vodah v spodnjem toku Soče, na njenem levem bregu.

Glede na kraj mučeništva ni nič čudnega, da je v Sloveniji sv. Kocjana in njegovim tovarišem mučencem posvečeno blizu trideset cerkva, toliko kot nikjer drugje; nekatere zelo imenitne (Kranj, Ježica). Iz poslovenjene, skrajšane, oblike imena je izpeljano tudi več krajevnih imen (Škočjan), hišnih imen (Kocjanovi) in priimkov (Kocjan, Kocjančič).

BM

FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM FILM

57. BENEŠKI FILMSKI FESTIVAL

DAVORIN DEVETAK

Na Lidu, slovitem beneškem otočju se je pričel 57. mednarodni filmski festival, ki se ga kljub vsakoletnemu dogajanju še vedno drži izvorno ime Biennale. Zvezde, zvezdniki, trume časniki in kritikov, TV ekipe in reporterji od vsepovsod, ne nazadnje filmski vnetiči, vsa ta pisana množica se bo za deset dni (od 30. avgusta do 9. septembra) prerivala in gnetla v dvoranih in dvoranih najstarejše (in najlepše) Filmske palače. To je zgradil še fašizem, ki se je na masovno kulturo razumel. Benetke, kljub že fiziološki organizacijski neracionalnosti in improvizaciji, ohranjajo namreč še vedno največji in edinstven šarm za obiskovalce festivalov.

Direktor Alberto Barbera, ki je dolga leta vodil turinski *Cinema Giovani* in je v drugo za krmilom beneške Mostre, še ni izpostavil svojih selektorskih ali organizacijskih potez. Tako se nam tudi letošnji festival obeta kot nevtralen in uravnotežen pregled sodobnega avtorskega filma, ki ga dopolnjuje obveznostni izbor hollywoodskih uspešnic. Teh naj bi bilo letos manj, a za uverturnega pokrovitelja je bil pomenljivo izbran Clint Eastwood, prava ikona hollywoodskega "in-outsiderja", kateremu je festival namenil retrospektivni poklon; njegov najnovejši film *Space Cowboys* je odprl festival. Sharon Stone pa mu je izročila zlatega leva za kariero. Hollywood in proti-Hollywood, pač.

Od preko 1.000 pregledanih filmov z vseh celin se je "rešilo" skupno 154 del najrazličnejšega formata. Kar 19 jih je v tekmovalnem sporedu, ki bo pod drobnogledom letošnje žirije. To sestavljajo režiserji Miloš Forman (predsednik), Giuseppe Bertolucci in Claude Chabrol, pisatelj Tahar Ben Jelloun, igralka Jennifer Jason Leigh idr. Po štirje filmi bodo zastopali Italijo in Francijo, po dva Anglijo, ZDA, Portugalsko, po en naslov Iran, Avstralijo, Hong Kong, Južno Korejo in Indijo.

V konkurenci so dela uveljavljenih avtorjev, npr. Američana Altmana, Portugalka De Oliveire, Angležev Stephe-na Frearsa in Sally Potter, Čilenca Raoula Ruiz in drugih imen sodobnega avtorskega filma. Tudi nacionalna produkcija, ki jo je letos Cannes prezrl, je na papirju zanimiva. Oskarjevec Gabriele Salvatores predstavlja zadnje delo

Denti po romanu sodobnega pisca Domenica Starnoneja, Carlo Mazzacurati film *La lingua del Santo*, Marco Tullio Giordana pa film o mafiji *I cento giorni*. Manj znani Guido Chiesa je priredil Fenoglio nekonvencionalni roman o partizansčini *Il partigiano Johnny*. Morda pa ne bo letošnji zlati lev pripadal nobenemu od teh avtorjev, ampak čistemu outsiderju, kot se rado zgodi v Benetkah. Na Lidu je napovedanih kar nekaj zvezdnikov: od Richarda Gereja in Harrisona Forda do Michelle Pfeiffer in Johnnyja Deppa, Johna Turturra, Christine Ricci, Hughja Granta in Isabelle Huppert. Tudi znani italijanski obrazi ne bi smeli manjkati: Antonio Albanese, Fabrizio Bentivoglio, Marco Paolini, Stefano Rubini. Med avtorji, ki so izostali iz glavnega sporeda, omenimo stalnega beneškega gosta Woodyja Allena, Japonca Takešija Kitana, zmagovalca festivala leta 1997, Italijanko Roberto Torre z delom *Sud Side Story*.

Kar bo pa posebno veselilo - upamo - obiskovalce Mostre, bodo vzporedni in stranski sporedi, kjer bodo dobile mesto tudi manj znane, a morda še bolj zanimive produkcije: v prvi vrsti sekciji *Cinema del presente* in *Nuovi territori*. Ena od glavnih odlik popularnega festivala, kot je Beneški, je prav široka in tolerantna pahljača izbire, kjer so sprejeti z enako pozornostjo tako kanonizirani avtorji in razvpite hollywoodske produkcije, kot tudi pogumni eksperimenti in iz zaprašenih ropotarnic osvobojene mojstrovine. Edinstvena lepota in posebnost tega festivala je, da (samo) tu lahko naletiš, če imaš srečo, na umetni-ne ali dokumente, ki izhajajo z raznih koncev sveta in ne bodo nikdar prišli v normalni obtok TV sporedov, videokaset, kinodvoran, ki so žal nasičeni samo z eno vrsto blaga. Naj si bo v angleškem (beri ameriškem) ali v prevedenem domačem jeziku.

P.S. Kdor ne gre na Lido, lahko spremlja dnevne sporede z beneškega festivala na Tele+Bianco ob 20.25 in na Tele+Nero pozno zvečer. Oddaje so vsem vidne in ureja jih David Grieco. Na Rai1 je ob 23. uri dnevna kronika Vincenza Mollice in Patrizie Carrano. Na Rai3 ponuja Enrico Ghezzi ob 20. uri dnevni *Blob*, v poznih nočnih urah pa *Fuori Orario*, posvečen festivalu oziroma predvajanju premier in redkosti avtorjev, ki so prisotni na Lidu. Dnevni sporedi, intervjuji z režiserji in igralci, druge zanimivosti in festivalski dogodki so na spletnih straneh: labiennaledivenezia.net/it/cinema, cinematografo.it, cinecitta.com. Kdaj bodo tu "vidni" še filmi?

20. SLIKARSKI TEDEN NA KOROŠKEM

SLIKARJI V SVEČAH

Že dvajset let se v Svečah na Koroškem v tem času, ko se poletne barve že počasi prelivajo v jesensko rjavo in oranžno, zbirajo umetniki iz Slovenije, Furlanije-Juljske krajine in same Koroške, pa tudi iz drugih dežel. Skupaj preživijo teden dni ob slikanju in izmenjavi vtisov, a tudi ob bogati kulturni ponudbi, ki spremlja to prireditve sveškega Slovenskega prosvetnega društva Kočna. Letošnja jubilejna izvedba je še posebej bogata. Avstrijo zastopajo Monika Wulz, Wolfgang Walkensteiner, Walter Mischkulnig, Lorenz Tschertou in Rozi Hafner, Slovenijo Vasko Četković in Nataša Prestor ter Furlanijo-Juljsko krajino Pippo Altomare in Demetrij Cej. Uporabljali bodo Goršeto galerijo in staro šolo v vasi, ki sta spremenjeni v priložnostna ateljeja. V tem tednu obiskujejo Sveče tudi drugi umetniki, ki so že v prejšnjih izvedbah sodelovali na slikarskem tednu. Organizatorji ponujajo tudi vaščanom in drugim ljubiteljem umetnosti tečaj slikanja ikon, ki ga vodi Silva Božinova-Deskoska, nadalje tečaj obdelave kamna, ki ga vodi kipar Helmut Machhammer ter še kreativno delavnico za otroke, ki jo vodita Andreja Lepuschitz in Snježana Rehak-Višnjič, izkušena vzgojiteljica in slikarka.

V ponedeljek, 28. t.m. zvečer, so v dvorani pri Adamu imeli predstavitev trojezične antologije *Literatura brez meja*, ki je izšla pri celovški Mohorjevi založbi. Ob prisotnosti koroškega avtorja Kokota sta o knjigi spre-

govorila eden od urednikov, se pravi Peter Rustja iz Trsta, in v imenu založbe Hanzil Filipič. V torek, 29., je v Galeriji Gorše nastopila mlada pianistka Maya Fürst, ki se izpopolnjuje v klavirskem razredu prof. Gadžijeva v okviru glasbenega centra E. Komel v Gorici. Dne 20. t.m. so se v Svečah zbrali številni umetniki, ki so se udeležili prejšnjih izvedb in so skupaj z društveniki z nekakšnim sprehodom skozi vas in postajami v krajih, kjer so v minulih izvedbah ustvarjali ali sledili prireditvam in nastopom, podoživljali spomine in anekdote minulih izvedb. Mnogi prisotni slikarji pa so se želeli spomniti sodelovanja na slikarskih tednih in so s seboj prinesli po eno najnovejšo umetnino, da je bila na ogled. Za zadnji avgustovski večer je napovedan v Galeriji Gorše večer jazza, ki ga bo oblikoval Tonč Feinig Jazztett. V petek, 1. septembra, bo pri Martincu v Svečah družabni večer; zaključna prireditve in predstavitev umetnin letošnje kolonije pa bo v soboto, 2. septembra, v gostilni pri Adamu.

Nad vhodnimi vrati Goršeto domačije stoji napisano geslo *Ars longa - vita brevis*. Dvajset let mogoče res ni veliko, če gledamo z vidika stoletij, je pa to dolga doba, če pomislimo na pogoje, v katerih organizatorji delajo in na duhovno bogostvo, ki ga slikarski teden prinaša Svečanom in vsem, ki obiskujejo to slikarsko kolonijo in njene dodatne prireditve.

7

 ČETREK
31. AVGUSTA
2000

OD ČETRTEKA DALJE

BRIGITA BUKOVEC NA DRAGI MLADIH!

Med znanimi gosti na letošnji 10. Dragi mladih, ki bo potekala v parku Finžgarjevega doma na Opčinah od četrta, 31. avgusta, do sobote, 2. septembra, bo tudi vrhunska atletinja Brigita Bukovec. Bukovčeva se bo v petek, 1. septembra, udeležila okrogle mize, ki bo ob 10. uri dopoldne z naslovom *Ali ima danes še smisel biti Slovenec?* Poleg nje bodo udeležencem spregovorili Žarko Petan, Boris Pahor in Darja Švajger.

Sicer bo letošnja Draga mladih, ki jo prireja Mavrični most mladih v sodelovanju z drugimi mladinskimi organizacijami iz matice in zamejstva, posvečena vprašanju nacionalnosti in slovenske identitete. Danes, 31. av-

gusta, je za 16. uro predvideno predavanje zgodovinarja prof. Jožeta Pirjevca na temo *Kako smo se Slovenci ohranili do danes?*, v večernih urah pa bo na sporedu veseloigra *Jaz sem Berto* v izvedbi članov PD Štandrež. Poleg petkove okrogle mize bo v soboto, 2. septembra, ponovno okrogla miza na temo *Kaj bo jutri pomembno za naš obstoj?* Govorila bosta guverner Banke Slovenije dr. France Arhar in prvi predsednik slovenskega parlamenta dr. France Bučar.

Poleg predavanj in okroglih miz so med drugim predvidene še delavnice mladinske ustvarjalnosti. V petek, 1. septembra, bo v večernih urah ples z DJ.

BAZOVICA 2000 SKUPNO GESLO ZA NIZ ŠTEVILNIH SVEČANOSTI IN PRIREDITEV

Odbor za proslavo bazoviških žrtev pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu prireja s sodelovanjem krovnih, množičnih organizacij, ustanov, društev, krožkov ter slovenskih organizacij iz Bazovice niz številnih svečanosti in prireditev ob 70-letnici ustrelitve Bidovca, Miloša, Marušiča in Valenčiča s skupnim imenom oz. geslom *Bazovica 2000*. Osrednja svečanost bo v nedeljo, 10. septembra, ob 15. uri pri spomeniku junakom na bazovski gmajni, znan pa je že tudi podroben spored vseh prireditev.

V torek, 5. septembra, bo stekla tiskovna konferenca. V sredo, 6. septembra, se pravi na dan ustrelitve štirih junakov, bo ob 11. uri spominska svečanost na pokopališču pri Sv. Ani v Trstu. Zbirališče bo ob 10.45 pred glavnim vhodom pokopališča, nato bo sprevod šel do spominskega obeležja, kjer bo steklo polaganje vencev. Priložnostni govor bo imel Livio Valenčič. Zvečer pa bo ob 20.30 kot vsako leto maša zadušnica v župnijski cerkvi v Bazovici. Spominski govor bo imel dr. Andrej Bratuž, pri maši pa bo sodeloval domači Mešani pevski zbor Lipa.

V petek, 8. septembra, bo ob 16. uri spominska svečanost v Prešernovem gaju v Kranju, ki jo prireja občinska uprava pred spomenikom, ki so ga primorski emigranti in

šotorci ustreljenih bazoviških junakov postavili leta 1931. Odbor za proslavo bazoviških žrtev bo položil venec, v njegovem imenu bo spregovorila Nadja Maganja, pel pa bo moški pevski zbor Vasilij Mirk s Proseka in Kontovela.

V soboto, 9. septembra, bo pri spomeniku na bazovski gmajni ob 22. uri zagorel taborni ogenj v priredbi tabornikov Rodu modrega vala in skavtov Slovenske zamejske skavtske organizacije. Od 24. do 6. ure bo bedenje ob ognju.

V nedeljo, 10. septembra, se bodo ob 9.30 "pod orehi" pri kalu v Bazovici zbrali udeleženci spominskega planinskega pohoda v priredbi Športnega združenja Sloga.

Ob 15. uri pa bo pred spomenikom na bazovski gmajni osrednja svečanost ob 70-letnici ustrelitve junakov s položitvijo vencev, govori in kulturnim programom.

V soboto, 16., in nedeljo, 17. septembra, pa bo mednarodni odbojarski turnir (v ženski in moški konkurenci) za pokal Bazoviški junaki, ki ga prireja SZ Sloga.

Osrednjo spominsko svečanost in spremne prireditve so finančno podprle Slovenska kulturno-gospodarska zveza, Svet slovenskih organizacij in Zadruga kraška banka. Prireditelji vabijo pesnike in pisatelje ter glasbe-

niko, da se udeležijo bedenja ob ognju v noči med soboto, 9., in nedeljo, 10. septembrom, v bližini spomenika na gmajni pri Bazovici.

Organizatorji prireditve *Bazovica 2000* vabijo, da se narodne noše v čim večjem številu udeležijo osrednje spominske svečanosti v nedeljo, 10. septembra, ob 15. uri pred spomenikom na gmajni pri Bazovici.

Članice in člani športnih društev so vabljeni, da se osrednje spominske svečanosti udeležijo v športnem dresu, in sicer v nedeljo, 10. septembra 2000, ob 15. uri pred spomenikom na gmajni pri Bazovici.

Taborniki in tabornice Rodu modrega vala ter skavtinje in skavti Slovenske zamejske skavtske organizacije naj se v čim večjem številu udeležijo osrednje spominske svečanosti v nedeljo, 10. septembra 2000, ob 15. uri pred spomenikom na gmajni pri Bazovici v svojem kroju.

Taborniki in skavti bodo tudi na častni straži ob spomeniku.

PRIZNANJE EDVINU ŠVABU V SEŽANI

V ponedeljek, 28. avgusta, je občina Sežana, med slavnostno sejo občinskega sveta, podelila nekdanjemu dolinskemu županu Edvinu Švabu Priznanje občine Sežana za uresničitev lastne pobude projekta *Odpрте meje*. Ob tej priložnosti je Švabu čestitala tudi krovna organizacija Slovenska kulturno-gospodarska zveza.

Pobuda *Odpرتih mej*, piše med drugim v sporočilu SKGZ za javnost, je za časa Švabovega županovanja v Dolini globoko zaorala v sam pojem obmejnega sodelovanja. Uveljavlja se zamisel o postopnem odpravljanju psihološke teže meje, ki je delila ljudi in kraje v tem skupnem življenjskem prostoru. *Odpрта meja* je tako prerasla svoj krajevni značaj in postala tako tradicija in simbol združevanja.

VELIKI ŠMAREN NA REPENTABRU

V JUBILEJNEM LETU ŠE BOLJ DOŽIVETO PRAZNOVANJE

Kot vsako leto je tudi letos praznovanje Marijinega vnebovzetja oz. Velikega šmarna privabilo na Repentabor veliko množico ljudi iz bližnje in širše okolice. Marsikateri si je v tistih dneh zaželel le osvežitve in oddiha, mnogo obiskovalcev pa je k prijetni utrjeni cerkvi na Krasu poromalo, da bi počastili praznik Marijinega vnebovzetja.

Tako se je na sam dan Velikega šmarna, 15. avgusta, velika množica vernikov udeležila življenjski opus Nade Morato-Ravbar. 13. in 14. avgust sta bila posvečena glasbenemu ustvarjanju, saj sta na Repentaboru nastopila godalni kvartet Glasbene matice in oktet Gallus iz Ribnice. Dne 16. avgusta pa je bil, kot že rečeno, koncert nabrežinske godbe na pihala v okviru praznovanj farnega zavetnika sv. Roka.

Repentabor je torej tudi letos primerno proslavil velik krščanski praznik. Lahko rečemo, da je bilo letošnje praznovanje zaradi tega, ker je potekalo v jubilejnim letu 2000, še bolj doživeto v kulturnem, predvsem pa v duhovnem smislu.

nika sv. Roka s slovesno mašo v jutranjih urah in s koncertom nabrežinske godbe v večernih.

Obiskovalci Repentabra so se med drugim lahko okrepčali s pristnimi domačimi dobrotami, prireditelji pa so si zamislili tudi pestro kulturno ponudbo. Tako so že 12. avgusta v starodavni hiši ob cerkvi odprli razstavo akvarelov tržaškega slikarja Edija Žerjala (na sliki). Ob tisti priložnosti so tudi predstavili življenjski opus Nade Morato-Ravbar. 13. in 14. avgust sta bila posvečena glasbenemu ustvarjanju, saj sta na Repentaboru nastopila godalni kvartet Glasbene matice in oktet Gallus iz Ribnice. Dne 16. avgusta pa je bil, kot že rečeno, koncert nabrežinske godbe na pihala v okviru praznovanj farnega zavetnika sv. Roka.

Repentabor je torej tudi letos primerno proslavil velik krščanski praznik. Lahko rečemo, da je bilo letošnje praznovanje zaradi tega, ker je potekalo v jubilejnim letu 2000, še bolj doživeto v kulturnem, predvsem pa v duhovnem smislu.

ZAKLJUČEK NIZA KONCERTOV

DVA SLOVENCA NASTOPILA V MUZEJU REVOLTELLA

LUISA ANTONI

V soboto zvečer se je zaključil v Avditoriju muzeja Revoltella niz poletnih koncertov z naslovom *Revoltella estate 2000*. Koncertov je bilo šest in na zadnjih dveh sta se v solističnih vlogah predstavila dva Slovenca.

V soboto, 12. avgusta, je z orkestrom Laboratorio Ensemble, ki ga sestavljajo mladi instrumentalisti, igral Marko Feri, kitarist doma na Opčinah (na sliki), medtem ko je prejšnjo soboto isti orkestrski sestav vodil violinist Romeo Drucker, ki ga pri nas poznamo predvsem kot člana Kvarteta Tartini. Orkester Laboratorio Ensemble je nastal pred skoraj štirimi leti za koncertne sezone, ki so se prirejale pri krožku tržaške zavarovalnice Assicurazioni Generali. Glasbeniki, ki so sodelovali na tem nizu srečanj, so se odločili, da se združijo in na tak način izvajajo enotno glasbeno načrtovanje ter dosegajo večjo vidljivost v kulturnem prostoru. S svojim delovanjem je Laboratorio Ensemble spodbudil pozornost medijev in snemal za italijanske

in tuje radiotelevizije. V prejšnji sezoni je orkester, katerega umetniški vodja je pianist Sepini, sodeloval pri koncertni sezoni Glasbene matice. Kitarist Marko Feri, pedagog na tržaški šoli Glasbene matice Marij Kogoj, je tudi takrat nastopil v solistični vlogi in odigral Brouwerjev tretji koncert za kitaro *Concerto elegiaco*. Na koncertu v muzeju se je orkestrska skupina nedvomno boljše izkazala kot na koncertu Glasbene matice in to je omogočilo Marku Feriju, da se je do konca izpel: njegova izvedba je bila res izredna. Cel koncert je bil vse-

kakor zelo uspešen, kot pričča tudi odziv občinstva.

Na koncertu, ki je bil v soboto, 26. avgusta, je bilo toliko občinstva, da niso vsi prišli v dvorano. Spored večera je bil precej raznolik, a zelo zanimiv. Pod kompozicijskim zornim kotom je bila najbolj zanimiva prva skladba, in sicer šesti Kvintet op. 30 Luigija Boccherinija, ki ga je za to orkestrsko skupino transkribiral Marco Sofianopulo in je bil prvič javno izveden. Sofianopulo je spretno uporabil možnosti, ki jih ponuja taka godalna skupina, v kateri so vsi dobri instrumentalisti; temu pa

je primerno dodal še tolkala, ki so bila v Boccherinijevem originalu le nakazana. Slovenec Romeo Drucker, ki je igral v vlogi prve violine, je obenem uspešno dirigiral. Boccheriniju je sledil Mozart s *Serenado v D duru KV 239*. Na začetku prvega stavka je bila skupina sicer nekoliko intonacijsko in ritmično neusklajena, pozneje pa je dosegla dobro skupno igranje. Drucker je bil prava gonilna sila izvedbe, katero so izvajalci oblikovali z močnim zanosom in zagnanostjo. Sledil je prvi koncert v A duru za kitaro in godalni orkester Maura Giulianija, v katerem je solistični del odigral Pierluigi Corona, pedagog na tržaškem konservatoriju. Skladba je bila vsekakor najšibkejša točka večera, šele v zadnjem delu zadnjega stavka sta se skupina in solist začela dobro razumevati in uspešno izvedla prevzemajoči konec. Koncertni spored se je zaključil z drugo Simfonijo Felixa Mendelssohna-Bartholdyja, kateri je Drucker vtisnil svoj briljantni in živahni izvajalski pečat: vsi ostali so mu brez oklevanja sledili.

O uspehu večera pričča dejstvo, da je občinstvo kljub hudi vročini zahtevalo dodatek.

SEMINAR ZCPZ V ZREČAH

TEDEN DNI PETJA IN SPOZNAVANJA LEPOT IN ZANIMIVOSTI ŠTAJERSKE

Poletni seminar Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta je že pravi pojem aktivnega preživljanja počitnic. Številni pevci, pevovodje in organisti se radi odzivajo na to poletno pobudo, ki jo ZCPZ prireja od leta 1970 in ki je tudi letos v tednu od 13. do 19. avgusta privabila v Zreče pevce in organiste ter pevovodje iz vse Tržaške, od Mačkovelej do Devina. Skupno se je seminarja udeležilo, vključno z nekaterimi družinskimi člani, 129 ljudi. Glavnino so sestavljali pevci, saj je vsak dan v večji sejni dvorani vadil 75-članski pevski zbor, v župni cerkvi v Zrečah in v Slovenskih Konjicah pa je pod mentorstvom prof. Angele Tomanič vadilo enajst udeležencev orgelskega tečaja, dva pa sta bila slušatelja in sta le poskusila sesti za nove, zelo kakovostne orgle Škrablove delavnice v Zrečah.

Pevski del seminarja so oblikovali prof. Pija Brodnik iz Ljubljane, ki je bila odgovorna za zbuhanje dihalne tehnike in oblikovanje glasu, ter prof. Janko Ban iz Trsta in še župnik na Ravnici pri Sveti gori Lojze Kobal. Koprski dekan g. Lojze Kržišnik pa je tudi letos spregovoril o vlogi, ki jo lahko imajo cerkveni zbor in pevci s svojim organistom pri splošnem dvigu verskega čutenja v fari. Ob analizi stanja je izpostavil problematiko spoštovanja praznika, zlasti nedelje, saj mu večkrat ljudje odrekamo priljubljenost, ki nam jo nudi za duhovni napredek. Med seminarjem sta udeležence obiskala tudi škofov vikar za Slovence v tržaški škofiji, msgr. Franc Vončina, in ravnatelj Slovenskega pastoralnega središča v Trstu msgr. Marij Gerdol.

Prisotni pevci cerkvenih zborov so med seminarjem, ob vokalni tehniki, pod vodstvom Pije Brodnik vadili Ma-

FOTO M. MAVER

vovo V nazareški hišici in Svet in Vánočne maše Jakuba Jana Rybe, prof. Janko Ban pa je za seminar pripravil niz pesmi različnih, v glavnem primorskih skladateljev, da bi predvsem postopoma vadil samostojnost branja notnega zapisa. Izbral je dela Hareja, Jericija, Merkuja, Missona, Slamove, Strmčnika in še nekaj kanonov. Jericijeva *Vsa lepa si, Marija* in pesem Dine Slama *O kam, Gospod* sta bili izbrani iz nove pesmarice Zborovskih duhovnih pesmi zamejskih avtorjev, ki je izšla pri ZCPZ. V pripravo na slovesno praznovanje Velikega šmarna so pevci z g. Kobalom vadili tudi mašne dele in pesmi, ki so jih nato izvajali na praznični dan med mašo v starodavni cerkvi v Slovenskih Konjicah in še med slovesno mašo, ki jo je v četrtek, 17. avgusta, daroval v župni cerkvi sv. Egidija v Zrečah mariborski škof, msgr. Franc Kramberger, ki je tudi letos počastil udeležence seminarja s svojim obiskom. Ob njem so somaševali tudi msgr. Vončina in msgr. Gerdol ter domači župnik mag. Anton Pačnik. Škof Kramberger je med svojo homilijo izrazil veliko vese-

lje, da so se tržaški cerkveni pevci tudi letos zbrali na seminarju na Štajerskem. Spregovoril je nato o bl. škofu Antonu Martinu Slomšku in o vsestranskem pomenu, ki ga ima za celoten slovenski narod tudi kot ljubitelj in gojitelj lepega petja. Po maši je sledil krajši vokalno orgelski koncert, ki so ga oblikovali sopranistka Pija Brodnik in organistka Angela Tomanič ter trije udeleženci orgelskega tečaja Katja Lavrenčič, Davorin Starrec in Marija Ščuka Kerže. Brodnikova je zapela *Arcadeltovo* in dve *Saint-Saënsovi Ave Marija* ter še *Durantejevo Vergin, tutto amor*. Organisti pa so izvedli dela Johna Stanleja, Stanka Premrla, Ubalda Vrabca in Johanna Sebastiana Bacha. Naslednjega dne, v petek, 18. avgusta, pa je bil v isti cerkvi zaključni nastop udeležencev letošnjega seminarja. Kot prva je nastopila skupina otrok, ki se je v jutranjih urah zbirala na srečanjih, ki sta jih vodili Mira Fabjan in Olga Tavčar, medtem ko so njihovi starši hodili na pevske vaje. Ob spremljavi kljunastih flavt, kitare in Orff instrumentarija so zapeli znano črnsko *Pridi k nam ter Jezus moj, ljubim Te*. Sledil je nastop združenega zbora, ki je ob tej priložnosti pod vodstvom Pije Brodnik zapel omenjeni Mavovo in Rybovo skladbo, medtem ko je Janko Ban izbral Jericijeva *Vsa lepa si, Marija* in Missonovo *Bog, ki zemlja te slavi*. Sledil je nastop udeležencev orgelskega tečaja. Ti so se letos razdelili na dve stopnji. Prof. Angele Tomanič sta namreč pomagali tudi tečajnici Katja Lavrenčič in Marija Ščuka Kerže ter vadili z mlajšimi udeleženci. Na tem večeru so nastopili Matej Kos, Giulia Valassi, Axel Furlan, Erik Kuret, Marija Ščuka Kerže, Mira Fabjan, Pavel Vigin, Iztok Cergol, Olga Tavčar in Katja Lavrenčič. Med skladbami pa je Matejka Maver občuteno podala štiri pozije. Slišali smo zanimiv spored, predvsem pa se nam je zdelo primerno in koristno, da so udeleženci letos vadili tudi preludije k znanim cerkvenim pesmim, ki so jih napisali razni slovenski skladatelji, med njimi tudi Premrl,

Vrabec in Harej. Lepa udeležba in zanimanje mladih tečajnikov potrjuje pravilnost izbire ZCPZ, da skrbi za vzgojo novih organistov, ki naj se postopoma vključijo v redno delo po naših župnijah.

Organizatorji so tudi letos poskrbeli za nekaj izletov. V torek, 15. avgusta, jih je pot vodila do slovite Žičke kartuzije in nato v gorice na Kraberku, kjer so lahko okusili dobrote turistične kmetije Jožeta in Tinke Kotnik.

Naslednjega dne pa so se podali na Prihovo pri Slovenskih Konjicah, kjer so si ogledali izredno lepo obnovljeno cerkev Marijinega varstva z znamenitim "zlatim" oltarjem ter nove orgle z osemnajstimi pojočimi registri, ki jih je imenitno izdelala škofijska orgelska delavnica iz Maribora, in novo korno ograjo. Domači župnik, g. Franc Brglez, pa je obiskovalce sprejel ne le z primerno razlago zanimivosti cerkve in župnije, ampak jim je tudi s pristno štajersko gostoljubnostjo postregel z dobrotami te zemlje. Pot je izletnike nato vodila še v Slovensko Bistrico, kjer so si ogledali škofijsko klet in pod vodstvom enologov, ki jo vodijo, tudi okusili vina, ki jih pridelujejo na 54 ha površine. Terme Zreče pa so udeležencem tečaja nudile še odlične pogoje za rekreacijo in plavanje v bazenih, kar so udeleženci znali lepo izkoristiti. Mnogi pa so se v soboto, 19. avgusta, podali še na Roglo in si organizirano ogledali še tamkajšnje zanimivosti. Globalna ocena je torej vsekakor pozitivna in spodbudna, čeprav se ob natančnejši analizi opravljenega dela pokažejo tudi težave, s katerimi se mora soočiti zborovska kultura v našem zamejskem prostoru. Potrebno bo vlagati večjo skrb vključevanju mlajših v pevske zборе in njihovemu izobraževanju. Anketa, ki so jo izvedli ob koncu seminarja, pa je pokazala, da organisti in pevci tudi pričakujejo večje zavzetosti s strani duhovnikov za napredek in kakovostno rast cerkvenega petja.

OBVESTILA

ODBOR ZA proslavo bazoviških žrtev pri Narodni in študijski knjižnici poziva godbe na pihala in pevske zборе, ki delujejo med Slovenci v Italiji (v tržaški, goriški in videmski pokrajini), da svojim osrednjim organizacijam (Zveza slovenskih kulturnih društev, Slovenska prosveta, Zveza slovenske katoliške prosvete, Zveza cerkvenih pevskih zborov) sporočijo pripravljenost, da nastopijo na spominski svečanosti, ki bo v nedeljo, 10. septembra.

SLOVENSKO STALNO gledališče. Bertolt Brecht, *Malo-meščanska svatba*. Režija Jaša Jamnik. V nedeljo, 3. septembra, ob 19.30 v Občinskem gledališču F. Prešeren v Boljuncu.

URA MOLITVE z mašo za duhovne poklice, mladino in družine bo v četrtek, 7. septembra, ob 18.30 v barkovljanski cerkvi. Vabita Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljevstva.

PD KOLONKOVEC prireja v soboto, 9. septembra, na kmetiji Debelis v ulici Ventura 29 na Kolonkovcu 21. *Praznik solate*. Začetek približno ob 15.30 z ogledom vrtnarije ter razstave domačih pridelkov in fotografskih posnetkov še obstoječih kmetij. Ob 16.30 pa bo sta tekmovalje v sajenju solate in nagrajevanje ob zvokih glasbe. Vabljeni!

KONCERTNA POBUDA - Rojan razpisuje natečaj za izvorno še neobjavljeno komorno skladbo za katerikoli instrument ali glas (s slovenskim besedilom). Natečaj je namenjen mladim (starost do 35 let) slovenskim zamejskim glasbenikom-skladateljem. Dela je treba posredovati do 30. septembra letos v dvojniki z geslom na naslov: *Koncertna pobuda - Rojan*, ul. Cordaroli 29 34135 Rojan (Trst). Priložiti je treba v zapečateni ovojnici ime in priimek, naslov in geslo. Skladbe bo oce-

nila komisija treh priznanih zamejskih glasbenikov. Prva nagrada znaša 500.000 lir, druga 300.000 lir, tretja 150.000 lir.

ZŠDI PRIREJA ob 30-letnici fotografski natečaj, ki je odprt vsem. Posnetki morajo biti izvorni, čeprav lahko stari ali letošnji, tehnika pa je prosta. Tematika naj bo športna in naj po možnosti ovrednoti športno udejstvovanje v zamejstvu. Geslo natečaja naj bo *torej Naš šport v našem prostoru*. Slike naj bodo v formatu 30x40 ali prilepljene na kartončku takega formata. Diapozitivov ne sprejemajo. Vsak posameznik lahko odda največ po štiri slike, nagrajena pa bo predvsem umetniška in dokumentarna plat prispevkov in njihova izvirnost. Slika naj bo razpoznavna samo po šifri na hrbtni strani in na vpisni poli, tako da bo natečaj potekal anonimno. Organizator si pridržuje pravico, da dela obdrži. Prijave do 30. oktobra, do 16. ure v uradih v Trstu (ul. Cicerone 8) in v Gorici (ul. Malta 2). Informacije dobite na tel. št. 040 635627 in 0481 33029.

DAROVI

ZA SKLAD Nade Pertot: v spomin na g. Mira Lojka darujeta Diomira in Drago Bajc 50.000 lir.

ZA MISIJONE daruje Albina Brazzani 100.000 lir v spomin na umrlo Felicito Posega.

ČESTITKE

Naš neutrudni dirigent HUMBERT MAMOLO praznuje v teh dneh okrogli živiljenjski jubilej. Veliko zdravja, uspehov in... potrpežljivosti mu želi
ROJANSKI CERKVENI PEVSKI ZBOR

Voščilom se pridružuje tudi uredništvo Novega glasa.

PRAZNIČNO NA OPČINAH

POČASTITEV SV. JERNEJA

FOTO KROMA

Tudi letos so na Opčinah počastili farnega zavetnika sv. Jerneja. Slika nam kaže procesijo, ki se je v nedeljo, 27. avgusta, vila po starem delu Opčin. Sicer so se praznovanja začela že v četrtek, 24. avgusta, ko je bila zvečer v cerkvi maša, pri kateri so sode-

lovali udeleženci seminarja ZCPZ v Zrečah. V petek, 25. avgusta, so večerno mašo oblikovali mali udeleženci pevskega tedna društva Vesela pomlad, v soboto, 26., pa so Openci gostili slovenskega salezijanskega inšpektorja.

Z MARIJO V TRETJE TISOČLETJE!
Blagoslovljena Mati Devica, prosil za nas!
(Iz svetoletne pesmi)

52. MARIJANSKI SHOD

V torek, 5. septembra 2000, ob 20.30: v dvorani Finžgarjevega doma v Marijanišču na Opčinah predstavitev knjige pisatelja dr. Alojza Rebule: *Jakob Ukmar*
V soboto, 9. septembra 2000: shod bo vodil tržaški škof msgr. Evgen Ravignani. Shod se bo pričel ob 19.30 v cerkvi na Opčinah z molitvijo, razmišljanjem in petjem Marijinih pesmi. Ob 20. uri bo sv. maša v čast Devici Mariji. Po maši bo

PROCESIJA Z LUČKAMI PO OPČINAH,

ki se bo sklenila s slovesnim sklepom za cerkvijo sv. Jerneja s škofovim nagovorom, svetoletno pesmijo in podelitvijo svetoletnega odpustka vsem udeležencem shoda.

SODELOVALI BODO: Združeni pevski zbor ZCPZ iz Trsta, skavti in skavtinje, mašni strežniki, narodne noše in vsi verniki.

Od 17. ure do začetka procesije bo v cerkvi priložnost za sveto spoved.

V primeru slabega vremena bo shod potekal v cerkvi s prilagojenim programom.

Po Mariji se bomo Bogu zahvalili za tolikere milosti in njenega Sina Jezusa prosili za poseben blagoslov ob jubilejnem letu 2000.

PRISRČNO VABLJENI!

SREČANJE Z OBČINSKIMI UPRAVITELJI

S 1. STRANI / "NAŠ PRAZNIK" OB 25-LETNICI SSK

ZA IZVAJANJE ZAKONA 482/99 TUDI V TRŽIČU

Slovensko društvo Tržič, ki deluje med Slovenci v Laškem, se je pred kratkim sestalo s trziškim županom Adrianom Persijem in ožjim odborom, v katerem so bili prisotni podžupan Altran, odbornik za kulturo Del Bello, odbornika Magrin in Allegra ter občinski tajnik Becci. Predstavniki društva Tržič s predsednico Bernardko Radetič na čelu so zaprosili upravo za srečanje po pismu, ki ga je trziški župan poslal na pokrajino v zvezi z izvajanjem zakona 482/99, to je zakona za zaščito dvanajstih jezikovnih manjšin.

Kot znano, je marca letos predsednik pokrajine Brindolin poslal vsem občinam goriške pokrajine poziv, naj se v najkrajšem času izrečejo

o prisotnosti manjšin na svojem območju. Občina Tržič je na poziv odgovorila megleno, rekoč, da gre v njenem primeru za večjezično območje, pri tem pa ni specifično definirala jezikovnih manjšin, ki naj bi na Trziškem živele. Predstavniki društva Tržič so bili seveda s pismom nezadovoljni, saj je prisotnost slovenske skupnosti v Trziču zgodovinsko dokumentirana že vrsto stoletij. Za ta namen so prosili za srečanje z upravo in na njem posredovali pomisleke in željo, da bi se ta izrekla v prid slovenski narodnosti skupnosti.

Do pozitivnega razpeta zaenkrat ni prišlo, zato bodo septembra na vrsti še druga tovrstna srečanja.

Tu stoji in se kaže narodov talent, njegova inteligenca in sposobnost, da upravlja s svojim človeškim potencialom, da torej določa strategijo, ki naj bi ji zagotovila čimboljšo bodočnost. Zato bo ideja o samostojnem nastopanju najbrž vedno klila v našem življu, čeprav se bo morala prilagajati muhavim spremembam volilnih sistemov.

Tudi danes je torej obstoj samostojne slovenske politične organizacije oz. opredeljevanje za vsedrjavne italijanske stranke ključno vprašanje. To vprašanje je izredno žgoče, saj so se ravno v času levosredinske vladavine v Italiji naša upanja in pričakovanja trdo soočila z italijansko "realpolitik". V tem času ne samo, da ni prišlo do zaščitnega zakona, manjšina je tudi izgubila nekatere gospodarske ustanove, ne da bi Rim trenil z očesom. To je bil šok, od katerega si manjšina še danes ni opomogla in do katerega je prišlo prav tedaj, ko so bile na oblasti tiste sile, ki jim je del manjšine zvesto dajal svoj glas in ki niso ob teh dogodkih niti trenile z očesom. Ob tem se je treba vprašati, je dejal Berdon, kako naj naša skupnost smotrneje izkoristi svoje glasove. In če zaščitni zakon ne bo sprejet, bo vprašanje politične strategije Slovencev v Italiji vehementno izbruhnilo na dan, aktualno pa bo tudi ob morebitnem sprejetju zaščitnega zakona, saj bo treba pomisliti, kako zakonsko besedilo spremeniti v stvarne in otipljive ukrepe javnih ustanov.

Ideja o samostojnem političnem nastopanju bo torej še živela, če ne drugega zato, ker se moramo Slovenci v Italiji nujno primerjati z nemško

manjšino na Južnem Tirolskem in francosko manjšino v Dolini Aoste, ki imata lastni samostojni politični organizaciji. Slovenci bi morali torej racionalno in smotno upravljati s svojo politično močjo, ki ne bi bila zanemarljiva, če bi bili vsi združeni v eni politični organizaciji, kot je Slovenska skupnost.

Leto 2000, je dejal deželni tajnik SSK, naj bo "leto razmisleka in obračunov, treznega razgleda po prehojeni poti, zgodovinske analize in kritičnega, lahko tudi avtokritičnega presojanja preteklih izbir, nikakor pa naj ne bo poceni hvalisanje ali kritičarstvo". V 55 povojnih letih se je slovenska manjšina znatno ošibila, ogromno ljudi se je poitalijančilo ali odtujilo svojemu poreklu. K temu je v dobršni meri prispevalo pogubno poudarjanje ideološkega elementa na račun narodnega po zaslugi politike italijanskih vsedrjavnih levičarskih strank, rezultati pa so na dlani. Taka politična in volilna opredelitev je bila torej nepravilna in ni obrestovala zaželenega sadu, zato slovenska manjšina mora danes spraševati, ali je smotno in pametno razpogalga s svojimi močmi in ali ni bilo možno ravnati drugače, saj je bilo sredstvo pri roki: to je bila samostojna slovenska stranka, Slovenska skupnost.

Berdon se je na koncu ustavil tudi ob zaščitnem zakonu, ki ga je pred kratkim odobrila italijanska poslanska zbornica. Ponovil je že znano kritično stališče SSK, da je zakonski normativ pod pričakovanji in ravno na področju jezikovnih pravic prinaša bore malo. SSK pa motijo nekatere prazne fra-

ze, ki so spremljale nastajanje zaščitnega zakona, kot npr., da bi morala manjšina biti vezana na ustavno solidarnost z Italijo, da je zakon za prihodnost in ne za preteklost, da se uporablja definicija "Italijani slovenskega jezika", da se v parlamentu ni dalo doseči več, da v zbornici ni govoril niti en Slovenec, ali da so bili zastopi pri obravnavanju zakona ravno posledica kritik in amandmajev SSK, kar je Berdon ocenil za navadno laž, ki se pripravlja zaradi morebitnega neuspeha v senatu. Po vsej verjetnosti pa bo zakon v senatni zbornici sprejet, tedaj pa bo morala SSK imeti jasno zapisane predloge, kako in kje naj se zakon izvaja. Takrat bomo navsezadnje tudi ugotavljali, kaj nam bo zakon prinesel.

O srednjega nedeljskega shoda v Števerjanu (sicer je Naš praznik potekal tudi dan prej, v soboto, 26. avgusta) se je udeležilo več voditeljev, prijateljev in somišljenikov Slovenske skupnosti ter uglednih gostov, med katerimi velja v prvi vrsti omeniti generalno konzulko Republike Slovenije v Trstu Jadranko Šturm Kocjan, državnega sekretarja Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorka Pelikana in nekdanjega konzula RS v Trstu Tomaža Pavšiča. Prisotne je pozdravil števerjanski župan Hadrijan Corsi, ki je opozoril, da bodo prihodnje leto v Števerjanu praznovali 50-letnico ustanovitve občine in tamkajšnje Kmečko-delavske zveze, predhodnice SSK. Zveza se je zavzemala za narodni, gospodarski in socialni dvig slovenskega človeka, kar je navsezadnje cilj, ki ga še danes zasleduje slovenska

stranka. Pisni pozdrav pa je udeležencem in prirediteljem Našega praznika poslal predsednik slovenske vlade Andrej Bajuk.

Sicer je bilo na Našem prazniku prijetno vzdušje, za katerega so poskrbeli koncert Pihalnega orkestra Breg ter plesna večera ob zvokih Kraškega kvinteta in Kvinteta Mi.

POZDRAV DR. ANDREJA BAJUKA:

Spoštovani gospod Berdon!

V mojem osebnem imenu in imenu Vlade Republike Slovenije Vam izražam iskrene čestitke ob 25-letnici delovanja Slovenske skupnosti.

Vemo, da se Slovenska skupnost zavzema za samostojno politično pot in za uveljavljanje vseh interesov slovenske narodnostne manjšine v Italiji ter tem prizadevanjem sledimo. Tudi v obdobjih, ki so bila manj naklonjena Slovincem v Italiji, si je z zavzemanjem za demokratične vrednote in politični pluralizem ves čas prizadevala za priznanje vseh pravic, ki pripadajo slovenski manjšini v Italiji.

Rezultati četrstoletnega delovanja so vidni in so dobra podlaga za delo v prihodnje. Obdobje, ki prihaja in ki obeta večje razumevanje večinskega naroda za težave slovenske manjšine, pa nikakor ne zmanjšuje njene vloge; ravno nasprotno, to prinaša nove priložnosti za uredničenje njenih kolijev in s tem izboljšanje položaja slovenske manjšine.

Z obžalovanjem Vam sporočam, da se proslave Naš praznik zaradi drugih obveznosti ne bom mogel udeležiti. Kljub temu pa Vam zagotavljam, da bo Vaš praznik resnično tudi "naš" praznik in Vam hkrati želim še veliko takšnih praznovanj.

NASLEDNJO SOBOTO V TRŽIČU

TOPLO VABLJENI NA DRUGI SREDNJEVROPSKI VEČER!

Kljub finančnim bremenom, s katerimi se morajo prepegosto ukvarjati naše organizacije, so trziški rojaki spet pokazali trdno voljo. V soboto, 2. septembra, bo ob 21. uri na trgu Falcone in Borsellino v Trziču drugi Srednjeevropski večer, za katerega skrbi društvo Tržič.

Pobuda spada v niz poletnih srečanj z naslovom *Monfalcone estate* v priredbi domače uprave, kar pomeni, da bo tudi večer, za katerega si prizadeva slovensko društvo, v sodelovanju z občino; potekal pa bo pod geslom *Srednjeevropski Tržič*. Popestrilega bodo številne skupine, ki bodo nastopile z glasbo, petjem in plesom ter prinesle v laško prestolnico najzlahtnejše prvine bogatih ljudskih izročil srednjeevropskih kultur. Slovensko skupnost bo zastopala tržaška vokalno-instrumentalna skupina Ano ur'co al'pej dvej, ki poje izključno narodne pesmi, ob

njej pa bodo protagonisti še prireditve priznani ansambli iz Avstrije, Hrvaške, Češke, Slovenije in Madžarske.

Pred tem bo ob 18.30 v galeriji Antiche mura v Trziču skupinska razstava z naslovom *Vtisi iz srednjeevropskega prostora*, na kateri bodo s svojimi deli sodelovali umetniki, ki zastopajo slovensko, italijansko, češko, hrvaško in avstrijsko narodnostno skupnost; slovensko ustvarjalnost bo predstavljal Hijacint Jussa. O njihovem ustvarjalnem delu bosta spregovorila umetnostna kritika Joško Vetric in Fabio Favretto. Razstava bo nato na ogled do 12. septembra po tem urniku: ob delavnikih od 10. do 12. in od 17. do 19.30, ob nedeljah pa od 10. do 12. ure.

Nazadnje povejmo še to, da bo v primeru slabega vremena večerni spored, t.j. koncert, v telovadnici v ulici Baden Powell v Trziču.

ZA OBIČAJNO FOLKLORO MNOŽIČNA UDELEŽBA

Festival svetovne folklore se v bistvu ponavlja vsako leto konec avgusta po že ustaljenem programu, pa vendar privabi na goriške ulice in na Battistijev trg veliko množico ljubiteljev barv in plesa, toplih ritmov in značilnih oblačil.

30. festival svetovne folklore se je začel 24. t.m. s slovesno otvoritvijo in prižigom plamena prijateljstva, zaključil pa naslednjo nedeljo. Vsak večer je bilo na Battistijevem trgu veliko radovednežev, saj so nastopajoči prihajali iz vsega sveta. Na festivalu se je predstavilo okoli trideset skupin s pevci, godci in plesalci iz štirih celin, ki so se odzvale vabilu goriškega Pro loco, v nedeljo pa sta bila 35.

množični sprevod vseh sodelujočih plesalcev in godb ter nagrajevanje najboljših. Letošnjega goriškega festivala se je udeležila tudi tržaška slovenska skupina Stu leđi. V tekmovalnem delu prireditve se je pomerilo osem skupin.

V soboto zjutraj je bil posvet o ljudskem izročilu, ki spada ravno tako med stalnice goriškega poletnega srečanja, letos na temo bogastva krajevne gastronomije, ki je pomembna sestavina vsake kulture.

Letošnja izvedba festivala je bila po mnenju organizatorjev na zelo visoki kvalitetni ravni, z udeležbo sodelujočih so bili vidno zadovoljni.

ZLATA POROKA V RUPI

DRUŽINSKO SLAVJE

Vida, z dekliškim priimkom Tomsic, je prišla v cerkev sv. Marka skupaj z možem Miljanom Kogojem polna hvaležnosti z zlato družinsko krono hčerke Miljane ter sinov Andreja in Ladota z družinami.

Za to slovesnost je bila cerkev zopet premajhna, kar nabito polna, prav tako kor in zakristija. Mešani pevski zbor Rupa-Peč se je za to slovesnost, 27. avgusta, čeprav je obletnica 26. avgusta, ojačil s pevci moškega zbora M. Filej iz Gorice. Vodil je odlični Zdravko Klanjšček. G. Miljan je namreč že od rane mladosti prepeval najprej v cerkvenem zboru v Mirnu, kamor je Rupa spadala do l. 1947, do razmejnitve. Navdušeno je pel v cerkvenem pevskem zboru v Rupi, že od 1935 dalje. Še danes, čeprav se je moral odpovedati rednemu prepevanju v domačem mešanem zboru Rupa-Peč ter v moškem Filej, je vedno aktiven

pri petju v cerkvi in na koru ter z možatimi navseti v župnijskem pastoralnem in gospodarskem svetu. Petje ga je zaznamovalo za celo življenje. Z njim je celo dvignil na visoko raven spoštovanja mlade vojake, naše rojake, ko so bili internirani v Astiju v svinčenih časih pred razpadom Italije 1943. Z odličnim baritonom je na pobudo italijanskega komandanta prepeval slovenske pesmi med koračkanjem po mestu, kar je dvignilo mnenje o naših fantih in naši kulturi. Toda moral je na fronto v Grčijo, kjer se je ob razsulu Italije pridružil grškim partizanom. Domov se je mogel vrniti šele po vojni. Težke delovne razmere ter bolezen kot posledica vsega trpljenja z lakoto vred, a predvsem trdna in zavedna ter globokoverna družina so tega moža klesale v močno osebnost. In, povezan od 1950 z močno ženo Vido, je premagoval vse ovire.

Gospa Jožica, obdarjena s pesniškim navdihom, je zlatoporočenca pozdravila z zlatimi besedami o življenju po veri in poštenju. Skupaj s članom naših svetov Jurijem Pahorjem sta izročila zlatoporočencema dragocen dar umetniško izdelane sveče s pušeljcem nageljnov in roženkrava. Vnuki so stregli pri oltarju in brali berila, vnukinja Giulia pa je prinesla lepa prstana, s katerima so ljube starše presenetili otroci.

MPZ Rupa-Peč je po maši pod cerkvijo izrazil svojo ljubezen s krasno Kristusovo ikono. Ave Marija, podala jo je mlada ga. Pavio, je orosila marsikatero oko.

Župnija si šteje v čast, da ima tako družino v svoji sre-

di. Zato ji v imenu vseh, zlasti še v imenu MPZ Rupa-Peč in MoPZ M. Filej ter PD Rupa-Peč, v imenu duhovnikov, g. Marjana in župnika, še enkrat čestita, tudi za rojstni dan g. Miljana prav na ta dan, 27. avgusta, želeč vse najboljše na mnoga leta!

ČESTITKE

MAKSIMILJAN KOGOJ in VIDA TOMSIČ iz Rupe sta v soboto, 26. avgusta, praznovala 50-letnico skupnega življenja. Ob tem lepem jubileju jima čestitamo in se z njima veselimo hči Massimiliana z možem Brunom, sinova Andi z ženo Cilko in Lado z ženo Mojco ter vnuki Diego, Eros, Giulia, David in Sandi.

10

ČETRTEK
31. AVGUSTA
2000

POLETNO SREDIŠČE V ŠTANDREŽU

IGRIVA PRIPRAVA NA POUK

IVA KORŠIČ

Peklenska avgustovska pripeka ni preprečila štandredškimi otrokom (tudi nekaterim italijanskim) oziroma učencem, ki obiskujejo OŠ Fran Erjavca v Štandrežu, da bi se 17. avgusta sprosteno povrnili k zvezkom, peresom, svinčnikom, barvicam... v poletnem središču, katerega dejavnosti potekajo v prostorih domačega šolskega poslopja. Štandreški rajonski svet je v sodelovanju z župnijo sv. Andreja, didaktičnim okrožjem in vaškimi kulturno-sportnimi društvi tudi letos do 8. septembra poskrbel za prijetno bivanje otrok v domačem okolju in finančno podprl pobudo. Gmotno pomoč je nudil tudi Svet slovenskih organizacij. Mali gostje - sedaj jih je 27, a pričakujejo jih več - zahajajo v središče ob osmih in odhajajo ob enih. Zjutraj hitro mineta dve uri v družbi učiteljic Majde Zavadlav in Mirke Bric, ki sta tudi tokrat radovoljno žrtvovali del svojih počitnic, da bi otrokom na neobremenjujoč način pomagali osvežiti spomin na predelano učno snov in da bi skupaj spisali "nadležne" naloge, s katerimi so razredne učiteljice nekoliko zasenčile sončne počitniške dni. Majda sledi prvo- in drugošolčkom ter malčkom, ki bodo prav

Otroci v središču z animatorji in župnikom

kmalu prvič prestopili šolski prag. Ti so igraje s poslušanjem pravljice in z barvanjem pobarvanek spoznali čudežno deželo črk-pevk; celo prepisovali so že slovenske in italijanske besede. Izdelali so mape z naslovom *Vesele počitnice in nasvidenje v šoli*, ki jih bodo uporabljali tudi med šolskim letom. Učenci zadnjih treh razredov pa s pomočjo učiteljice Mirke brskajo po svojih glavicah in kličejo v spomin slovnična pravila, poštevanke..., ki so bile v poletnih dneh potisnjene v najbolj oddaljen kotiček bistrih možganov. Tudi bralne vaje, razgovor in pripovedovanje so zelo dobrodošli.

Po okrepčujoči malici, ki odganja privid bližajočega se šolskega leta, se otroci na šol-

skem in bližnjem dvorišču rajonskega sveta razposajeno predajajo najrazličnejšim igram pod pazljivimi očmi mladih domačink Chiare Mucci, Tanje Hoban, Isabel Pasculin, Sare Martellani in Martina Marussija. Z njimi so že bili v Pevmskem parku, enkrat tedensko se vozijo do obširnega vrta Zavoda sv. Družine in se prepuščajo hladni vodi bazena, ki jim ga je dala na razpolago Skupnost družin Sončnica. Dvakrat tedensko krepijo telo z orodno telovadbo v telovadnici s športniki društva Val in vadijo rafting po Soči z izkušenim članom društva Šilec Robertom Makucem.

Ko je sonce najbolj žgalo, so se zatekali v župnijski park pod lipe in tam so deklice u-

mirjeno igrale družabne igre, dečki pa so se bojevitostno sprejemali s "calcetom". Učiteljica Majda, s katero smo pokramljali o delovanju središča, ki edino vključuje pouk, nam je povedala, da jih bo 31. t.m. obiskal goriški nadškof Dino De Antoni. Septembra pa bo športni dan na Makučevi domačiji na Jeremitišču. Pomerili se bodo v minigolfu in nogometu. Dne 4. septembra jih čaka razigran izlet v zabavišče Gardaland, 25. t.m. so obiskali Subido in tam najbolj korajzno zajahali konje. Isti dan so se posladkali z veliko torto, ker je imela Carol rojstni dan. Pokusili pa so tudi sladkarijo "tiramisu", ki so jo otroci sami pripravili. V središču je našel namreč svoje mesto tudi kuharski prostorček, ki ga vodi Sara Miklus.

Letos imajo poleg drugih dejavnosti tudi kulinarčni projekt, ki zajema zbiranje lažjih receptov in njihovo pripravo. Iz kuharskega gradiva bo "nastala" knjižica-brosura, ki jo bo vsak obiskovalec središča prejel zavito okrog lesene kahalnice; iznajdljivost Majde, znane po igralskih sposobnostih v bližnji in daljni okolici, ne pozna meja! Njen je tudi predlog, da bi štandreško središče dobilo ime Stonoga, zaradi stotih idej...

IN MEMORIAM

MIRO LOJK

Ko se je v petek, 21. avgusta, dan nagibal v noč, je v goriški bolnici sklenil svojo življenjsko pot učitelj Miro Lojk. Star je bil 81 let, rodil se je namreč 1. julija 1919 v Črničah. Po opravljeni osnovni šoli v domačem kraju je eno leto obiskoval klasično gimnazijo v salezijanskem zavodu v Vržeju in za tem opravil še dve leti šolanja na italijanskem znanstvenem liceju v Gorici. Jeseni leta 1943 pa je sodeloval z msgr. Novakom pri obnavljanju domače slovenske šole in nekaj časa tudi poučeval.

Leta 1945 je Zavezniška vojaška uprava odredila, da se na ozemlju pod njenim nadzorstvom spet odprejo slovenske šole. V Gorici so poleg osnovnih šol začele delovati še nižja srednja šola, klasična gimnazija z licejem in učiteljskim. Na tem je kot redni dijak pokojni Miro obiskal četrti razred in ob koncu šolskega leta opravil učiteljsko maturo. Vendar se je

za službo odločil šele pozneje, prej se je raje vpisal na univerzo Ca' Foscari v Benetkah. Kot visokošolec je bil med ustanovitelji Akademskoga kluba v Gorici in ga nekaj let vodil kot predsednik.

Doba njegovega učiteljevanja se je začela s šolskim letom 1949-50 v Šempolaju, v naslednjih štirih letih je poučeval italijanščino na nekaterih šolah nabrežinskega didaktičnega ravnateljstva, sle-

dila je služba v Nabrežini do leta 1958 in v Sv. Križu do leta 1963. Od tam je prišel na Goriško kot redni učitelj, v šolskem letu 1963/64 poučeval v Štandrežu in bil končno do upokojitve leta 1982 v Gorici na osnovni šoli Oton Župančič, kjer je po treh letih dela v tajništvu stopil spet med učence in opravil še zadnje obdobje svojega vzgojiteljskega poslanstva.

Ob vsakdanjem šolskem delu je večkrat opravljal tudi druge dolžnosti: bil je član ocenjevalne komisije za sestavo šolskih knjig za osnovne šole (1971), član izpitne komisije za učiteljski natečaj za slovenske šole (1972) ter član Pokrajinskega šolskega sveta za Goriško (1973-76). Že prej se je z navdušenjem lotil sestavljanja šolskih beril: leta 1965 je izšlo berilo *Pisana greda* za 5. razred osnovnih šol (ilustriral K. Palčič), naslednje leto berilo *Moja gredica* za 2. razred osnovnih šol (ilustriral I. Kovač), leta 1981 berilo *Na cvetoči livadi* za 3. razred osnovnih šol (ilustriral H. Jussa). Ob tem naj še omenimo, da je lektoriral antologijo *Naše*

bogastvo, ki jo je v treh delih (*Nekoč, Danes, Jutri*) sestavila prof. Nada Pertot in je izšla v Trstu leta 1985.

Hvalevredna je bila prav tako njegova vloga koordinatorja osnovnošolskih oddaj za Goriško med leti 1965 in 1976. V tistem obdobju je sam pripravil besedilo za približno 40 oddaj in s svojimi učenci nastopal na Radiu Trst A.

Končno ne smemo pozabiti na njegovo prevajalsko delo zlasti v letih po upokojitvi. Prevajal je iz slovenščine v italijanščino ter iz italijanščine v slovenščino. Bil je vedno na razpolago raznim javnim ustanovam in posameznikom. Posebno rad je pomagal slovenskim duhovnikom, ki so študirali v Rimu. Prav tako je pomagal p. Brunu Korošaku pri prevodu besedila za proces beatifikacije škofa Friderika Barage, ki je še v teku.

Sedaj počiva na pevmanskem pokopališču; ob odprtem grobu mu je spregovoril v slovo prijatelj S. Bratina.

Svojcem izrekamo iskreno sožalje.

ZAHVALA

Rožica, Aleš in Laura, globoko ganjeni, se zahvaljujejo g. Žbogarju za tople besede slovesa, gospodom duhovnikom za somaševanje, pevcem za petje, ki je ganljivo spremljalo obred, darovalcem cvetja in vsem prijateljem in znancem, ki so s svojo prisotnostjo počastili spomin na predragega

MIROTA

in s tem pokazali, da so ga cenili in spoštovali.

OBVESTILA

ODBOR ZA proslavo bazoviških žrtev pri Narodni in študijski knjižnici poziva godbe in pihala in pevske zборе, ki delujejo med Slovenci v Italiji, da svojim osrednjim organizacijam (ZSKD, Slovenska prosveta, ZSKP, ZCPZ) sporočijo pripravljenost, da nastopijo na svečanosti, ki bo v nedeljo, 10. septembra letos.

ŽUPNIJA SV. Andreja Apostola v Štandrežu sporoča, da bo s 3.9. spet stopil v veljavo zimski urnik nedeljskih sv. maš: 8.30, 9.30 in 10.30.

OBČINSKA UPRAVA iz Števerjana vabi vse otroke iz Števerjana in okolice na zabavno urico s Stenom Vilarjem *Hip, Hura!*, ki bo v telovadnici osnovne šole Alojz Gradnik v Števerjanu v torek, 5. septembra, ob 18. uri.

OD ČETRTEKA, 7. sept., bo pri kapucinih v Gorici spet slovenska ura čiščenja od 15. do 16. ure, namenjena predvsem za duhovne poklice in za blagoslov naših družin. Tudi letos bo uro molitve vodil dr. Franc Močnik.

Odbor ZSKP se bo sestel v četrtek, 7.9., ob 20.30.

RAVNATELJ GORIŠKEGA didaktičnega ravnateljstva ul. Brolo sporoča, da se bo pouk na vseh osnovnih šolah didaktičnega ravnateljstva začel v ponedeljek, 11.9., ob 8. uri z izjemo šole na Plešivem, kjer se pouk začne 14.9. V vseh otroških vrtcih pa se bo začel v četrtek, 14. septembra.

SCGV EMIL Komel začenja po poletnem premoru spet svojo dejavnost. Vpisovanje je v teku na tajništvu šole v Gorici (Drevored 20. septembra 85, tel. 0481 532163 ali 0481 547569) od ponedeljka do petka od 8.30 do 10.30 in od 14. do 18. ure. Šola nudi pouk vseh instrumentov, solopetja in komplementarnih predmetov, skrbi za glasbeno predšolsko vzgojo in vključuje tudi baletno šolo. Učenci imajo tudi možnost sodelovanja v pevskih in instrumentalnih skupinah. Pouk se bo pričel 11. septembra. Podrobnejše informacije daje ravnateljstvo in tajništvo.

NABIRALNA AKCIJA za obnovo župnijskih prostorov pri sv. Ivanu: lahko prispevate z darovi in posojili. **Darove** nakažite na tekoči račun št. 94981 pri Goriški hranilnici, za posojila se obrnite do župnika.

GLASBENA MATICA - GORICA
obvešča, da bo potekalo

VPISOVANJE ZA ŠOLSKO LETO 2000/2001

do 15. septembra t.l. Podrobnejše informacije o pouku glavnih instrumentov in tečajev nudijo na tajništvu šole v Gorici, ul. della Croce 3, od ponedeljka do petka, od 11. do 15. ure (tel. 0481 531508).

Vpisovanje in potrjevanje vpisov pa se do petka, 1. septembra, še nadaljuje z urnikom: od 10. do 12. ure.

ODDIH V ŽABNICAH

Tudi letos je sredi najhujše vročine nekaterim pevkam in strežnikom, ki sodelujejo pri slovenski službi božji v cerkvi sv. Ignacija na Travniku, uspelo odpotovati v kočjo sv. Jožefa v Žabnici in v njej preživeti nekaj nepozabnih dni. Domačnost kočje je ostala nespremenjena tudi po njeni temeljiti prenovi. Bližnji gozd je kar sam vabil v svoje pomirjujoče naročje, potok pa je mikavno žuborel in njegova mrzla voda je bila blagodejni

DAROVI

ZA NOVI glas: T.S. 50.000 lir; namesto cvetja na grob primorskega domobranca Mirota Lojka, učitelja v poklju, daruje slov. dom. L.V. 100.000 lir, Lojkovi soprogi in sinu pa izreka občuteno sožalje

ZA ZAVOD sv. Družine: v spomin na dragega prijatelja Mira Lojka družina Kostnapfel 100.000 lir; ob enaindvajseti obletnici smrti tete s. M. Ahacije Kacin darujejo Marija, Janez in Metka 300.000 lir.

ZA CERKEV sv. Ivana: v počastitev spomina gospoda Mirota Tatjana in Marijan 200.000 lir.

ZA MISIJONARJA Franca Saksido: N.N. goriška dobrotnica 300.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: Štefanija Kovic Malič za cvetje 20.000; Albin Covi 35.000; družina Cijan P. 8/a v spomin na Vido ob 2. obl. 150.000; Marinka in Ladi namesto cvetja na grob Luigie Romanzin Zuppel 50.000; Anna Zuppel Kovic v spomin na mamo Luigie 20.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu: Livio Seriani in Bruna Mancinelli ob 55. obl. poroke 100.000 lir; hčerki Danica in Zmaga v spomin na mamo Viktorijo 150.000 lir.

N.N. PO 50.000 lir za cerkev v Rupi in za cerkev v Gabrjah.

SOŽALJE

Ob izgubi drage none VIDE ROJIC izreka Kulturni center *Lojze Bratuž iskreno sožalje vnucom in ostalim sorodnikom.*

ČESTITKE

Igralci, igralke, trenerji in celoten odbor želi KRISTINI in FULVIJU veliko sreče in medsebojnega razumevanja na skupni življenjski poti.

Veselu novoporočencev, svojcev in prijateljev se pridružuje naše uredništvo.

Družina

NATALIA MICHELLUT

se zahvaljuje
Zavodu sv. Družine
za skrbno nego
drage mame.

Zapustila nas je naša draga

VIDA ROJIC

stara 94 let

Žalostno vest sporočajo vnuki in pravnuki ter ostali sorodniki.

Gorica, 31. avgusta 2000

VIŠEK SLOVESNOSTI S ŠMARNO MIŠO

KULTURNO BOGASTVO REZIJANSKE DOLINE

ERIKA JAZBAR

Vsi tisti, ki ljubijo prelepe doline in vasi, v katerih živijo Slovenci v videmski pokrajini, se v toplih avgustovskih dneh radi napotijo v dolino Rezije. Če se meseca julija zvrstijo stalnice beneškega kulturnega poletja, kakršne so Mittelfest, Postaja Topolove in Folkfest, se mesec kasneje pozornost preseli v dolino Rezije.

Okoli Velikega šmarna se namreč v dolini rož dogaja veliko stvari. Emigranti se za počitnice vračajo v domače kraje, tako da krajevna uprava, domače ustanove in prosvetni delavci poskrbijo za pester program kulturnih in družabnih večerov ter domačinom, obiskovalcem in radovednejšim postrežejo s prijetnim kulturnim poletjem. Kulturni avgust v Reziji doživlja svoj višek na Veliki šmarni s slovesno in zelo znano šmarno mišo.

Kaj pa se je zanimivega dogajalo letos?

V Ta rozajanski kulturni hiši so začetek meseca odprli razstavo, za katero skrbi krožek *Rozajanski dum* vsako leto. Letos je bilo na ogled približno sto fotografij Santina Amedea z naslovom *Rezija v devetdesetih letih*. Protagonisti so bili torej domačini in dolina rož v današnjih dneh.

Približno teden kasneje pa so v občinski dvorani predstavili knjižno novost, za katero sta poskrbela vsem znana Aldo Madotto in Luigi Paletti, in sicer izdajo monografske študije o Reziji in Rezijanih, za katero je poskrbel poljski jezikoslovec Jan Baudouin De Courtenay leta 1876, ki se je tri leta prej mudil v Reziji. Original je izšel v ruščini, v italijanski jeziku pa ga je približno dvajset let kasneje prevedel Giuseppe Loschi. Delo je bilo doslej malo poznano, tako da sta ga rezijanska urednika in domača uprava rešila pred pozabo. Velja spomniti, da je pred dvema letoma tudi beneška založba Lipa izdala publikacijo o Slovencih v Črnem

vrhu, za katero je ravno tako poskrbel poljski jezikoslovec.

Za pomembno praznovanje so pred Velikim šmarnom poskrbeli v Solbici, kjer so priredili dvodnevni Praznik brusarja, poklica, ki je bil tako značilen za rezijanske ljudi. V rezijanski vasi je med drugim tudi spomenik, posvečen brusarju, obrtniku in obrti, ki sta danes še vedno aktualna.

Za Veliki šmarni pa, kot rečeno, je bila pričakovana šmarna miša s slovesno procesijo in nastopom priljubljene domače folklorne skupine. In še naslednji dan so se obiskovalci lahko napotili v Osogone na gastronomsko praznovanje domače specialitete sira v ponvi. Vsi tisti, ki se ob prebiranju teh vrstic hudujejo, da se niso udeležili letošnjega rezijanskega avgusta, pa lahko mirno to storijo v naslednjem poletju, saj se Rezijani vsako leto res izvrstno izkažejo in prisotnost mlajših ljudi jamči za tovrstna srečanja tudi v prihodnosti.

IN MEMORIAM

CARLO E. MELZI

Prejšnjo soboto je v Fužinah umrl Carlo Emanuele Melzi, znana osebnost v naši deželi. Bil je star 68 let. Marsikdo ga je poznal kot predsednika daleč naokrog poznane jeklarne Weissenfels, ki proizvaja verige. Zaradi uspešnosti so ga imenovali za viteza dela, v letih 1989-96 je bil predsednik Združenja industrijcev videmske pokrajine.

V zadnjih letih je spet bil na prvih straneh krajevnega časopisja, saj je bil kot založnik do nedavnega lastnik tržaškega dnevnika *Il Piccolo* in furlanskega *Messaggero Veneto*. Med drugim je za krajše razdobje predsedoval tržaške hranilnice CRT. Leta 1999 je kandidiral za Pol svobodinca za predsednika videmske pokrajinske uprave in je na volilni preizkušnji premagal levosredinskega kandidata Strizola, ko je v balotazi dobil podporo Severne lige. Prihodnjo pomlad bodo zato volivci videmske pokrajine poklicani za nadomestne volitve. Pogreb C.E. Melzija je bil prejšnji torek, počival pa bo v družinski grobnici v Rimu.

ZAMEJEC NA SEMINARJU V ŠVICI

MED "GLASOVI EVROPE" TUDI SLOVENSKI

ERIKA HROVATIN

Dne 19. avgusta se je zaključilo poletno srečanje mladih pevcev z naslovom *Voices of Europe*, to je Glasovi Evrope. Srečanje, ki se vsaka štiri leta odvija v sklopu velikega retoromanskega festivala *Skuntrada* v Samedanu-Švici, sta organizirali mladinska mednarodna organizacija evropskih manjšin - YEN (Youth of European Nationalities) skupaj z retoromanskim mladinskim združenjem.

Vabila, ki sta jih organizaciji odposlali, so pozivala mladinske organizacije manjšin širom Evrope (pri nas so na vabilo odgovorili Mladi v odkrivanju skupnih poti - MOSP: našli so pevca, ki je na srečanju predstavljal Slovence iz Italije), naj na to srečanje pošljejo svoje predstavnike; ti naj bi bili večji glasbenih osnov, tako da bi se v nekaj dneh z lahkoto naučili vrsto novih pesmi, ob tem pa naj bi bili tudi zmožni naučiti ostale pevce par tipičnih melodij v lastnem materinem jeziku. Rezultat tako obširnega in raznoliškega zbora so or-

ganizatorji zaobjeli v kompaktno ploščo, v kateri so zbrane vse pesmi, s katerimi se evropske manjšine na prijeten način predstavijo radovednim poslušalcem.

Slovenska manjšina v Italiji je bila na tovrstnem srečanju prvič predstavljena pred štirimi leti. Letos je vlogo improviziranega pevskega ambasadorja prevzel mlad Tržačan Andrea Petronio, ki že vrsto let poje v mešanem pevskem zboru Jacobus Gallus. Mladi tržaški pevec se je iz Švice vrnil z bogatimi vtisi, saj je bila mednarodna izkušnja zanj nedvomno poučna, pa tudi zabavna, saj je med eno pesmijo in drugo imel priložnost, da spozna veliko število mladih z enako ljubeznijo do glasbe, ob tem pa tudi enkratno priložnost, da odkrije značaj in posebnosti retoromanske manjšine. Večina pevcev, ki je sestavljala zbor, je bila Retoromancov, srečanja pa so se udeležile tudi predstavnice nemške manjšine iz Rusije in sorbske manjšine iz Nemčije.

GLOSA

O pouku

JURIJ PALJK

Pravzaprav o začetku šolskega leta, ki je pred nami, da ne bomo vedno pisali, "kako se pred šolarji ponovno na stečaj odpirajo šolska vrata".

Novo šolsko leto je torej pred nami in tudi letos bomo takoj po uradnih podatkih o vpisu slovenskih otrok v šolo s slovenskim učnim jezikom napisali nekaj več o tem, kakšna prihodnost je pred našo narodno manjšino v Italiji. Prav šola je namreč tisti pokazatelj, ki najbolj zvesto in verodostojno kaže na naše uspehe in žal tudi naše neuspehe; le-te bi morda lahko strnili v misel: Vsako šolsko leto nas je manj!

Ker pa nočemo biti črnogledi, bomo tokrat ponovili že stokrat, kaj stokrat!, tisočkrat izrečeno misel, da je slovenska šola bistvenega pomena za obstoj naše narodne manjšine, za njen uspešen razvoj in za njeno nemoteno, predvsem pa naravno umeščanje v današnjo družbo.

Vsako leto tudi zapišemo, da z našo šolo ni vse v redu, ker se to póżna na vsakem koraku, pa naj gre za slovenske učitelje, ki nimajo niti toliko lastnega in narodnega ponosa, da bi svoje otroke vpisali v slovensko šolo, ki jim daje vsakdanji kruh, ampak jih raje v italijansko, ali pa za matere in očete slovenskega porekla, ki svojim malčkom delajo velikansko krivico tako, da jih vpišejo v italijansko šolo in jim na ta način zapečatijo prihodnost že s prvim šolskim dnem: njihov otrok namreč nikdar ne bo znal očetovega ali materi-

nega jezika, če pa ga bo že spoznal, bo to poznavanje močno okrnjeno, dejansko nezadostno in ga bo zaznamovalo za vse življenje.

Seveda težave naše šole niso samo tu, več in veliko jih je, ena od teh so gotovo tisti učitelji in profesorji, "ki hodijo v službo", namesto da bi učili. Tudi take imamo, povejmo si to že enkrat iskreno na glas!, in prav ti delajo krivico svojim kolegom, tisti tihi večini slovenskih učiteljev in profesorjev, ki dan za dnem skrbno pazijo na naše malčke, šolarje, dijake in jim poleg obveznega znanja skušajo dati še slovensko omiko, širino človeka, ki ima posluš za drugega, ne da bi pozabil najprej na svoje korenine. Govorimo o tistih učiteljih in profesorjih, ki ne gledajo med poukom na uro v pričakovanju, da se bo šolski pouk čimprej končal, o tistih profesorjih, ki se jih bodo naši otroci v prihodnosti spominjali z veseljem in toplino, kot se mi spominjamo tistih naših učiteljev, ki so nam poleg znanja dali tudi obilo svoje človeške topline, srčne kulture in izobraženosti, navezanosti na dobro in lepo, vseh tistih stvari torej, ki mladega človeka oblikujejo v polnega in zrelega člana naše skupnosti in ga tudi pripravijo na največjo šolo, ki je seveda vsakdanje življenje.

Ko smo že vnaprej hvaležni vsem tistim učiteljem in profesorjem, ki se bodo tudi letos trudili z našimi otroki, jih istočasno tudi prosimo za razumevanje, saj smo starši preveč-

krat premalo starši in predvsem zelo, največkrat preveč zaposleni ljudje, ki radi vse skrbi za vzgojo svojih otrok enostavno preložimo na rame naših učiteljev.

Našim malčkom, šolarjem, dijakom, našim otrokom torej želimo, da bi radi šli v šolo, da bi vsak dan radi hodili v šolo, da bi se radi učili in bi radi imeli slovensko besedo in našo kulturo, vse tiste lepe stvari, o katerih jih bodo v šoli pridni učitelji učili.

Starši pa istočasno tudi obljublamo, da v prihodnje ne bomo več toliko vzdihovali o tem, "kako danes nihče ne bere več in tudi naši otroci ne" in bomo zato raje zvečer, ko bomo prišli od dela utrujeni domov, potegnili na dan nasmešek za lepe priložnosti in skupaj z našimi otroki vzeli slovensko knjigo v roke. In prav v življenjskem trikotniku: starši-knjiga-otroci je odgovor na marsikatero težavo naših otrok s slovenskim jezikom. Če temu trikotniku dodamo še občje veljavni enakokotni trikotnik otrok-starši-učitelji, je slika bolj jasna, in že dejstvo, da se tega zavedamo, je veliko.

Nobenih velikih načrtov za našo šolo ni potrebnih, niti ne želja in pričakovanj! Le tiho in pridno delo vseh, ki sestavljamo ta življenjski trikotnik, naj določa naš vsakdan in videli bomo, da uspehi ne bodo izostali. Naši otroci se bodo dosti naučili od učiteljev in od nas, mi pa od njih; če ne drugega, se bomo naučili vsaj poslušati, kar v današnjem času nemo-gočega vpitja in kričanja sploh ni malo.

Srečno torej vsem skupaj na poti skozi šolska vrata v novo šolsko leto!

BOVEC / HUMANITARNA AKCIJA

TRADIČIONALNA POMOČ

MIRAN MIHELIC

Bovške žene so v okviru svojega kluba letos priredile tretji zaporedni darilni sejem. Izkupiček so namenili izključno kot prispevek k omogočanju brezplačnega letovanja otrok, obolelih za rakom. Pomoč nudijo tistim, ki jih izbe-

rejo s pomočjo strokovnih poznavalcev razmer. Svoj del k veselemu vzdušju so dodali še nastopi otrok, folklornih in izraznih plesov, kar je popestrilo tudi turistični utrip v kraju.

Skozi vse leto so bovške žene: babice, mame, tete, dekleta... z velikim idealom dobrote skrbno zbiralce, plete, kvačkale in zadnje dni tudi vestno spekle za več košev domačih dobrot ter na dan sejma pričarale obiskovalcem še prelepo doživetje. Mnogi so še v naslednjih dneh, s tukaj kupljenimi unikatnimi ročnimi deli, osrečevali svoje do-

mače ali prijatelje. Vsi, ki so sodelovali, sponzorirali ali kakorkoli drugače pripomogli k zbiranju sredstev za bolne otroke, so odhajali domov z lahkim srcem, vendar v sebi z občutkom polnosti.

Ob otvoritvi sejma je bovški župan Siniša Germovšek hvalil veliko potrpežljivost in

vztrajnost žena tega kluba, ki se vsako leto bolj izkazujejo tudi z odlično organizacijo te, ne le humane, ampak tudi zanimive prireditve, ki prinaša v srca darežljivih ljudi sproščeno veselje. Obenem pomenijo zbrana in na novo izdelana ročna dela obujanje velikega bogastva, ki jo na ta način dedujemo od naših prednikov, sicer pa bi šla v pozabo. Hvalevredno je tudi, ker vključujejo v sodelovanje vse več deklet in otrok, kar zagotavlja poznavanje tukajšnje kulturne dediščine.

STANJE LETALIŠČ

LETALSKA PROGA MARIBOR-PORTOROŽ

Nedavno vzpostavljena letalska proga med Mariborom in Portorožem redno deluje. Območji povezuje zasebno podjetje Albatros Airlines s Ptujem. Letališči v Mariboru in Portorožu sta projekt nove domače letalske linije podprli tako, da prevozniku v prvem letu obratovanja ne bosta zaračunavali svojih storitev pri pristankih in oskrbi letala, ki lahko prepelje dvanajst potnikov. Vsak potnik bo moral za povratno karto odšteti 14.990 SIT, za vožnjo samo v eno smer pa 7.900 SIT. Stroški poleta bodo po dosedanjih izračunih pokriti, če bo na letalu vsaj osem potnikov. Toda letalo bo po izjavi lastnika Silva Soka vsaj do konca letošnje glavne turistične sezone na progi Maribor-Portorož letelo štirikrat tedensko, ne glede na število potnikov.

Prva domača redna čarterska letalska povezava med Mariborom in Portorožem je sicer sad zasebne pobude, ki pa brez finančne podpore pristojnih ministrstev in obeh občin ne bi bila uresničljiva. V Sloveniji je sedaj kar 24 letališč, nekaj med njimi travnatih, na katerih bi lahko pristajala letala z dvanajstimi potniki na krovu. Po številu takih letališč se torej lahko primerjamo z evropskimi državami, ne moremo pa se primerjati z izkoriščanjem te pomembne prometne infrastrukture, ki je slabo.

M.

UTRIP PARLAMENTARNEGA ŽIVLJENJA

PREDVOLILNA VROČICA ZNATNO NARAŠČA

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji se je javnost v počitniškem obdobju, torej predvsem v avgustu, bolj ubadala s sprotimi življenjskimi težavami, kot so bili velika vročina s sušo, nakupi učnih pripomočkov za otroke oz. dijake pred pričetkom novega šolskega leta, onesnaženje rek, v katerih kopanje ni primerno, težavami zaradi izredne gostote prometa na cestah zlasti ob koncu tedna, kot pa s t.i. političnimi temami, pri čemer so mišljene zlasti priprave na državnozborske volitve 15. oktobra.

Iz tistega, kar javnost ve, mnogo podrobnosti pa ostaja v zakulisju strank, je razvidno, da dobršen del politike uporabljajo vse mogoče metode za pridobitev volivcev, ki naj bi glasovali za to ali ono politično opcijo. Politične stranke v Sloveniji poskušajo pač posnemati oblike predvolilnega boja, kakršne uporabljajo v klasičnih državah parlamentarne demokracije.

Zdi se, da v vladi, ki sicer redno deluje, čeprav v njej obstajajo nasprotja med tremi koalicijskimi partnerji (ministri SDS, SLS+SKD, Slovenske ljudske stranke ter ustanoviteljima nove stranke Nova Slovenija-Krščanska ljudska stranka dr. Andrejem Ba-

jukom in Lojzetom Peterleto) največ prestiža in političnega ugleda pridobiva premier Bajuk. Zato se zmanjšuje število tistih, ki menijo, da stranka, ki jo vodi, na državnoborskih volitvah ne bo dobila dovolj glasov za vstop v parlament. Stranka ima že okoli 3 tisoč članov, odbore v skoraj vseh slovenskih občinah, kandidate za poslance pa bo imela v vsej državi.

Kot zapisano, vlada redno zaseda, njeni sklepi pa so sad kompromisa med tremi koalicijskimi partnerji. Zasluga ministrov iz SLS+SKD Slovenske ljudske stranke (Franca Zagožna) naj bi bila, da vlada ni sprejela stališča, po katerem naj bi bila za primanjkljaj v letošnjem državnem proračunu kriva bivša Drnovškova vlada oz. njen finančni minister Mitja Gaspari. Soočanje v vladi o stanju javnih financ v Sloveniji naj bi bilo tako ostro in izčrpajoče, da je finančni minister Ivanušič (velja za zvestega privrženca Franca Zagožna) zbolel. K predvolilnemu utripu in dogajanju spada tudi trditev dr. Jožeta Zagožna, ministra za gospodarske dejavnosti, da so mu prisluškovali. Naprave, ki so jih pod stolom ministrove tajnice našli kriminalistični izvedenci, tega niso potrdile. Dr. Jože Zagožen je nato izjavil,

da bo odslej slovenski policiji in kriminalistom zaupal samo še "v narekovaju". Na to opredelitev se je ostro odzval generalni direktor slovenske policije Marko Pogorevc, ki je opozoril, "da so minili časi, ko je politika določala, kaj je kaznivo dejanje."

SPORNO PISMO DR. DIMITRIJA RUPLA

Bližnje državnozborske volitve dobivajo tudi mednarodne razsežnosti, tudi zaradi prakse nekaterih znanih politikov oz. strank, ki pri politično sorodnih strankah ali osebnostih v tujini iščejo razumevanje in pomoč za svoja stališča v domači politiki. Tako ocenjujejo tudi pismo, ki ga je nekdanji zunanji minister dr. Dimitrij Rupel nedavno poslal tudi veleposlanikom v Sloveniji ter v njem razčlenjuje zapletene politične razmere v državi, posebej glede sprememb ustave in volilnega sistema. To pismo je ostro kritiziral Janša.

V petek, 25. avgusta, pa je skupina 176 državljanov, udeležencev referenduma o volilnem sistemu oziroma podpisnikov referendumske zahteve 43.710 volivcev in volivk, na evropsko sodišče za človekove pravice v Strasbourgu naslovila tožbo zoper državni zbor zaradi "večkratne kršitve človekovih pravic oz.

zaradi izničenja referendumске odločitve za uvedbo dvokrožnega večinskega volilnega sistema." Po mnenju dr. Jožeta Pučnika, častnega predsednika SDS in predsednika iniciativnega odbora za zaščito ustave, je tožba vezana na odnos do pravnega sistema, ne glede na to, kdo je na oblisti. Tožniki evropskemu sodišču za človekove pravice predlagajo, naj od državnega zbora zahteva dosledno spoštovanje temeljnih načel demokracije in človekovih pravic ter da spremeni ustavo tako, da bo upoštevana referendumska odločitev za volitve po dvokrožnem večinskem volilnem sistemu.

Državni zbor bo do uradnega pričetka predvolilne kampanje, to je 15. septembra, predvidoma imel še dve izredni zasedanji. Največ časa ne bi namenil obravnavi in sprejemanju zakonov in drugih predpisov iz t.i. svežnja evropske zakonodaje. Če bodo odnosi med poslanci raznih strank to dovoljevali, bi lahko pričeli to obravnavo predloga za začetek postopka za spremembo ustave in predloga zakona o vladi, ki ju je vlada poslala parlamentu. Z volitvami 15. oktobra pa je povezana tudi pobuda Jurija Toplaka in skupine njegovih somišljenikov iz Maribora, naj ustavno sodišče oceni ustavnost, to je primernost določb zakona o volilnih enotah in volilnega zakona.

OB ZAČETKU NOVEGA ŠOLSKEGA LETA

183 TISOČ UČENCEV TER NAD 102 TISOČ DIJAKOV

V Sloveniji se bo 1. septembra, pričelo novo šolsko leto, 2000/2001. Zanj je pomembnih nekaj značilnosti, ki odsevajo stanje v slovenski družbi. Zlasti je očitno nadaljnje zmanjševanje števila učencev ter dijakov, kar je posledica upadanja rojstev. Po podatkih, ki jih je posredoval Tone Vrhovnik Straka, predstavnik za stike z javnostmi ministrstva za šolstvo in šport, bo v novem šolskem letu 448 samostojnih osnovnih šol in 366 podružničnih osnovnih šol obiskovalo 182.725 učencev. Od tega števila je 7.036 prvošolcev. Učence v osnovnih šolah, vključno v devetletkah, ki jih skladno s prenovno vzgojo in izobraževanja uvajajo v državi, bo v šolskem letu vzgajalo in izobraževalo približno 15.200 učiteljev, predmetnih učiteljev, profesorjev in drugih pedagogov, vse pa bo usmerjalo in vodilo 448 ravnateljev.

V 154 srednjih šol (med njimi je 5 zasebnih šol) se je vpisalo okoli 102.500 dijakov. Prve letnike bo obiskovalo blizu 26.000 dijakov. Usposabljal jih bo okoli 8.500 srednješolskih učiteljev oz. profesorjev.

Ministrstvo je v letošnjem letu financiralo obsežne naložbe v gradnjo novih šol ali za posodobitev in razširitev obstoječih šolskih poslopij, v vrednosti skoraj 9 milijard tolarjev. Iz teh virov poteka tudi

gradnja poslopja in dijaškega doma poklicne in tehniške kmetijsko-živilske šole v Šempetru pri Gorici.

Poleg omenjenih investicij je ministrstvo zagotovilo tudi okoli 3 milijarde 490 milijonov tolarjev kot prispevek občinskim naložbam v otroške vrtce, osnovne šole in za gradnjo športnih objektov, namenjenih šolam. Pomemben cilj naložb v vzgojo in izobraževanje v Sloveniji je že nekaj let opremljanje razredov z računalniki in drugimi napravami sodobne informacijske tehnike. Župan mestne občine Nova Gorica Črtomir Špacapan je v pismu, ki ga je pred pričetkom novega šolskega leta poslal javnim občinom, o skrbi za razvoj osnovnega šolstva, ki sodi v pristojnost občin, napisal tudi naslednje: "Vsi učenci bodo v času pouka prejeli malico, 60% njih pa tudi kosila po ugodni ceni okrog 350 tolarjev. Učencem iz revnejših družin bo omogočeno prejemanje brezplačne malice in kosila. Med šolskimi počitnicami smo opravili vsa predvidena dela za vzdrževanje šolskih poslopij. V novogoriški občini je bilo na novo opremljenih več učilnic in igralnic. Ustrezno in varno so urejeni oz. zagotovljeni tudi prevozi z avtobusi za vse učence, ki so več kot štiri kilometre oddaljeni od šole."

M.

S 3. STRANI

DRŽAVA LAST

Zborovanje Draga na Opčinah poznate, pred leti ste bili tam eden izmed predavateljev. Kako ste gledali na Drago prej in kako morda zdaj? Kaj pomeni danes, kakšno jo vidite v prihodnosti?

Tisti, ki smo živeli zunaj Slovenije, smo vedno zasledovali dialog med prej omenjenimi tremi Slovenijami, vedno smo se ga veselili in ga z zanimanjem pričakovali. Prav gotovo pa bo Draga tudi v prihodnje imela veliko vlogo, to pa zato, ker bo dialog med Slovenci, ki so že zunaj naših meja in so sami že predmet integracij, z nami iz Slovenije zelo pomemben, saj bodo oni imeli že izkušnjo o tem, kako obstati v vetrovih globalizacije. Tu bo vloga Drage nezamenljiva. Ob tem pa se bo gotovo posvečala tudi nadaljnjemu, objektivnemu razkrivanju naše skupne zgodovine, kar bo za demokratično življenje prav tako zelo važno, gotovo pa bo razpravljala o problemih naših manjšin, v prid katerim se da še veliko narediti tudi na drugi ravni - z našim dialogom z državami, v katerih živijo. Posebno na področju, o katerem se doslej ni toliko govorilo, to je o gospodarstvu, in to v povezavi z matično domovino.

KUČAN PISAL BAJUKU

KAJ MENI VLADA O AVNOJSKIH SKLEPIH

Predsednik Kučan je 25. avgusta pisno zaprosil predsednika vlade Bajuka za mnenje, kakšno je stališče vlade do pomena Avnoja in njegovih odločitev za slovensko državnost. Po odloku Avnoja (to je bil nekakšen začasni parlament nove jugoslovanske vlade, nastale po drugi svetovni vojni) so bili namreč pripadniki nemške narodnosti v Sloveniji (bilo naj bi jih od 25 do 30 tisoč) zaradi svojega sodelovanja z nemškimi okupatorji razglašeni za kolaboracioniste, odvzeto jim je bilo državljanstvo in premoženje, povečini pa so bili izgnani v Avstrijo oz. Nemčijo. V Avstriji se že dalj časa pojavljajo zahteve, pri čemer je najbolj odločen koroški deželni glavar Haider, da mora Slovenija razveljaviti oz. preklicati omenjene sklepe Avnoja, sicer se bo Avstrija uprla njenemu sprejemu v EZ. Slovenska vlada naj bi se torej na željo državnega poglavarja opredelila do tega problema.

Kučan je v pismu Bajuku napovedal, da bo tudi sam opravil nekatere mednarodne pobude glede omenjenih avnojskih sklepov.

M.

KONTROLE EZ

VETERINARSKI INŠPEKTORJI IZ BRUSLJA

Sredi največje poletne vročine so veterinarski inšpektorji iz EZ pregledovali družbo Perutnina Ptuj, ki ima edina v Sloveniji dovoljenje za izvoz perutninskega mesa v države članice EZ. V ptujski družbi so preverjali izvajanje sanitarnih predpisov, splošno higiensko stanje v klavnici idr. Potrdili so, da lahko Perutnina Ptuj tudi v prihodnje izvažata perutnino v države EZ.

Septembra bodo evropski inšpektorji v Sloveniji ugotavljali tudi izvajanje predpisov za zdravstveno varstvo živali. Sledili bodo inšpektorji za pregled mleka in izdelkov, ki bodo v Sloveniji oktobra. Dovoljenje za izvoz izdelkov v države EZ ima tudi mlekarna v Vipavi, ki vsak dan prodaja mleko in nekatere vrste sirov v Italijo. Konec leta pa naj bi Slovenijo obiskala še evropska inšpekcija za rdeče meso. Najstrožja kazen, ki jo inšpektorji ob morebitnem kršenju predpisov določijo, je ukinitve izvoza iz Slovenije v države članice EZ, je opozoril Zoran Kovač, direktor veterinarske uprave. Opozarja, da se je število inšpekcijskih pregledov iz EZ povečalo zato, ker se je inšpekcija omenjene povezave precej okrepila.

SUŠA V SLOVENIJI

TEŽAVE ZARADI VROČINE

Tudi v Sloveniji je suša povzročila ogromno škodo, ki ogroža socialno stanje mnogih družin, zlasti tistih na izrazito kmetijskih območjih. Ponekod so jabolka na drevesih dobesedno pečena in jih zato ne bo mogoče uporabiti niti za predelavo v žganje ali sokove. Mnogo prezgodaj dozoreva tudi grozdje. Zaradi tega so morali v Goriških Brdih in Vipavski dolini s trgatvijo pričeti kar štirinajst dni pred rokom. Obstaja velika nevarnost požarov, proti katerim je država sprejela razne ukrepe, kar velja tudi za slovensko Istro, Goriško, Kras in Vipavsko dolino.

Ob sončni pripeki, ki vpliva tudi na zdravje ljudi, zlasti starejših in tistih s kroničnimi obolenji, opozarjajo strokovnjaki na primere kronične dehidriranosti, to je na premajhno uživanje vode. Primarij dr. Peter Kapš iz Novega mesta je v svoji novi knjigi z naslovom *Voda za zdravje* opozoril, "da bi moral odrasel človek vsak dan popiti vsaj dva litra in pol vode, s čimer bi preprečil nastanek prenekaterih bolezni."

PREDVOLILNI ZBORI

OBISK JANEZA PODOBNIKA NA GORIŠKEM

V sredo, 23. avgusta, je Goriško obiskal dr. Janez Podobnik, predsednik državnega zbora. Ustavil se je tudi na sedežu občine Miren-Kostanjevica v Mirnu, kjer ga je sprejel župan Zlatko Martin Marušič. Tu se je srečal tudi s predstavniki društva TIGR, katerega predsednik je Svito Vižintin. V spremstvu predstavnikov društva je nato obiskal hrib Veliko Cirje na Krasu, v neposredni bližini Lokvice; tu omenjeno društvo načrtuje postavitev spomenika slovenskim braniteljem zahodne meje.

Podobnik se je zatem podal v Novo Gorico, kjer se je udeležil posveta vodilnih predstavnikov SLS+SKD Slovenske ljudske stranke z Goriškega, Vipavskega in Tolminskega. Sestanek je bil namenjen predvsem pripravam na državnozborske volitve, beseda pa je tekla tudi o najnovejšem političnem položaju v Sloveniji.

MV

V KANALU OB SOČI

KOGOJEVI DNEVI 2000

V petek, 1. septembra, se prično v Kanalu ob Soči Kogojevi dnevi. Odprtje se bo ujemalo s svečano otvoritvijo razstave likovnih del enega najbolj uveljavljenih slovenskih slikarjev Jožeta Ciuhe. O njem in njegovih delih bo na otvoritvi v galeriji Rika Debenjaka ob 20. uri spregovorila umetnostna zgodovinarica Nelida Nemeč, nakar bo v župnijski cerkvi v Kanalu koncert mednarodnega orkestra Marij Kogoj pod vodstvom Antona Nanuta. Letošnje Kogojeve dneve bo otvoril skladatelj Lojze Lebič. Na otvoritvi bo spregovoril tudi akademik Ciril Zlobec. Letošnji dnevi bodo potekali v Kanalu ob Soči, Ljubljani, na dvorcu Zemono in v kulturnem domu v Trstu.

OBVESTILO

KULTURNIDOM Nova Gorica vabi na izven abonmajski koncert v veliki dvorani Kulturnega doma v Novi Gorici v soboto, 2. sept., ob 20. uri: *Večer folklornih plesov* v izvedbi znamenitega beograjskega ansambla Abrašević. Na sporedu so čudoviti avtentični plesi različnih balkanskih narodov z vsem bogastvom narodnih noš.

13

ČETRTEK
31. AVGUSTA
2000

SLOVENIJA

OBNOVLJENA TRADICIJA ČEVĽJARSTVA V PODJETJU PETEJANOVIH SKORAJ 250 ZAPOSLENIH

Podjetje za izdelavo otroške obutve Ciciban Petejan v Mirnu pri Gorici se je začelo razvijati pred petimi leti, a je doseglo vzpon in napredek, s čimer je obnovilo tudi tradicijo čevljarstva dejavnosti v tem kraju, začeto pred skoraj sto leti. Najprej je bilo v čevljarstvu delavnic Pavla Petejana komaj 12 zaposlenih, zdaj pa jih je v celotnem podjetju že skoraj 250. Razen matične tovarne v Mirnu ima družinsko podjetje Petejanovih (poleg očeta Pavla ga vodi) oz. upravljajo še njegovi trije sinovi in njihove žene) obrata v Čiginju pri Tolminu in v Kalu nad Kanalom, torej na dveh geografsko ogroženih območjih. Nedavno pa so Petejanovi v Dolenjskih topli-

cah odkupili tamkajšnje tovarno obutve, ki bi jo sicer ukinili. V novo proizvodnjo jih neposredno uvaja mojster Pavel Petejan, ki začasno tudi prebiva v Dolenjskih toplicah. Tamkajšnje delavce je usposobil do take stopnje, da vsak dan že izdelajo 300 parov otroških čevljev.

Ker delovanje družinskega podjetja Ciciban Petejan v našem časniku redno spremljamo, naj tudi sporočimo, da je bil Pavel Petejan izbran za najuspešnejšega gospodarstvenika na Primorskem v treh mesecih letošnjega leta. Izbrali so ga Območna gospodarska zbornica v Novi Gorici, Radio Koper-Capodistria in časnik Primorske novice. M.

KLJUB SUŠI SE OBETA KAKOVOSTNO VINO

TRGATEV SE JE ŽE ZAČELA

Letošnje vremenske razmere so bile zelo nenavadne in dejstvo, da smo imeli v mesecu juniju sorazmerno visoke temperature in v juliju dovolj moče ter hladu - saj je temperatura med dnem le poredko preseгла 28 stopinj Celzija, ko se ustavi fiziološke funkcije vinske trte, - je prispevalo k temu, da so trte, podobno kot ostale kulture, hitreje razvijale vse faze razvoja. Vse to in ob tem tudi visoke avgustovske temperature s sušo so prispevale, da je letošnja trgatava dobra dva tedna bolj zgodnja kot sicer. Vremenske razmere so namreč vplivale na hitrejšo zorenje, tako da so grozdje, ki je namenjeno peninam, že potrgali, v Istri in v Bregu ter tudi v Brdih pa že poteka trgatava zgodnejših sort, kot sta sivi pinot in chardonnay. Zanimivo

pa je, da se opaža določena postopnost zorenja glede na sorte in starost vinogradov ter njihovo lego. Letos bo torej vsaj tako kaže, trgatava bolj postopna in bo mogoče vsa potreba dela bolje uskladiti in izvesti. Trgatava glavnih sort pa bo po 10.9., gotovo pa bodo vinogradniki še čakali s pobiranjem črne grozdja.

Seveda se sprašujemo, kakšna bo kakovost letošnje letine. Pristojne službe, ki spremljajo zorenje v vinogradih, ugotavljajo, da bo pridelek na nekaterih ugodnejših legah - v primeru, da so bile trte dobro oskrbovane in primerno obremenjene - prav dobra ali celo odlična. Meritve očitno kažejo na razliko v kakovosti mošta, ki ga pridobimo iz takih vinogradov, ki so bolj prenašali sušo. V takih vinogradih je sladkorna

stopnja mošta za dve, tri ali tudi več stopinj višja kot sicer, grozdje pa ima tudi bolj izrazito aromo in pravilna razmerja v kislinah ter drugih snoveh, ki so značilne za posamezne sorte in so v večji ali manjši meri prisotne v grozdju. Če za trenutek odmislimo dejstvo, da se veliko vina proda v osmicah in turističnih kmetijah, ostaja vino neizpodbitno velik vir dohodka za šte-

vilne kmetije. Prav tako je jasno, da so le vina z izrazito strukturo primerna za doseganje višjih kakovostnih in posredno cenovnih razredov.

Začela se je torej trgatava, ki prinaša vinogradniku sicer veliko dela in skrbi, a tudi veselja, saj je letina pospravljena. V krajih, kjer je bila toča, pa je manj veselja, zato pa bolj delavno, saj je potrebno grozdje, ki ga je prizadela toča, navadno še prebirati in čistiti, da ne bi poškodovane ali nagnite jagode pospešile oksidacijo in torej kvarjenje mošta. V teh primerih bo odločilno delo v kleti. Prav od pravilnega vinificiranja, uporabe glivic in neizogibnega zveplanja bo odvisno, ali bo mošt iz takega grozdja postal dovolj dobro vino. Pomembno je, da grozdje čimprej predelamo, da se čim manj oksidira. V primeru belih sort je sploh vse bolj v navadi takojšnje prešanje in čimbolj nadzorovano vretje v sodih. Za črne sorte, ki bodo sicer še nekaj časa čakale na trtah, pa je zaradi luženja barvila med vretjem nujno, da mošt vre na tropinah. Mlademu vinu, še zlasti, če smo imeli ognito ali drugače bolno grozdje, pa bomo morali posvetiti nekaj več pozornosti in ga pravočasno pretakati. Tudi od pravilne rabe zvepla bo odvisno, ali bomo vino ohranili zdravo. Prav je zato, da se o teh vprašanih pogovorimo z izvedenci ali vsaj z bolj izkušenimi vinogradniki.

NOV OBJEKT V MARIBORU

EVROPARK, NAJVEČJE NAKUPOVALNO SREDIŠČE V SLOVENIJI

V Mariboru so v torek, 22. avgusta, odprli največje in najsodobnejše nakupovalno središče v Sloveniji, t.i. Evropark. V njem je poleg hipermarketa družbe Interspar še dvainšestdeset trgovin, butikov in gostinskih lokalov. Skupna površina Evroparka je 95.000 kvadratnih metrov, od tega pa nakupovalne površine dosegajo 28.000 kvadratnih metrov. Na voljo je parkirni prostor za več kot 1.500 avtomobilov.

Evropark so zgradila slovenska gradbena podjetja, z njim pa je Maribor dobil 700 novih delovnih mest. Vrednost celotne naložbe, ki jo je

v sodelovanju z družbo Immorent Leasing iz Ljubljane izvedel Spar Slovenija, je 10 milijard tolarjev. Povečini gre za avstrijski kapital. V novem nakupovalnem središču, ki naj bi bil po cenah in izbiri blaga konkurenčen drugim veleblagovnicam, denimo ljubljanskemu Mercatorju, poleg kupcev iz Štajerske pričakujejo tudi kupce iz Hrvaške in Avstrije. Ob tem navajamo, da se v Sloveniji čedalje bolj utrjuje prepričanje, da je mreža prodajalnih trgovin že prevelika, tudi upoštevaje možnosti za povečanje kupne moči prebivalstva. M.

TRŽAŠKA OBČINA / DOKLADE

PODPORA DRUŽINAM

Tržaška občina je objavila vabilo občanom glede možnosti, da družine s tremi ali več otroki koristijo razne ugodnosti, ki jih vsedržavni zakon predvideva za take primere. Občina opozarja, da zakon predvideva doklado v višini 203.200 lir v trinajstih delih. Pogoji za prejem doklade predvidevajo italijansko državljanstvo, stalno bivališče v občini in vso dokumentacijo, ki dokazuje izračun gospodarskega položaja družine, ter družinski list, ki dokazuje, da so v družini vsaj trije mladoletni otroci. Skupni letni izračun za 5-člansko družino ne sme presegati 36.576.000 lir; če je v družini več članov, se prag zviša. Za leto 2000 je potrebno oddati prošnjo do 31. januarja prihodnjega leta. Pri dodeljevanju bodo upoštevali vse leto 2000 oz. da-

tum otrokovega rojstva. Formularji za predstavitev prošnje in izračun globalnega gospodarskega stanja družine so precej zapleteni, zato naj se zainteresirani obrnejo na pristojne občinske urade, ki so dolžni nuditi informacije javnosti in tudi posredovati potrebne obrazce za predstavitev prošnje. Znesek bo izplačala ustanova INPS, in sicer v dveh obrokih, lahko pa tudi z nakazilom na tekoči račun. Skrbstvene službe pa opozarjajo tudi na reformo porodniških dopustov v Italiji, ki je bila sprejeta z zakonom št. 53 z dne 8.3.2000. Zakon predvideva, da imajo pravico do družinske doklade matere, ki ne uživajo kake druge skrbstvene podpore, tudi če so državljanke kake druge države EZ ali ne, vendar pa morajo v tem primeru imeti veljavno

dovoljenje za bivanje v Italiji. Do doklade imajo pravico prvih pet mesecev po porodu, in sicer v višini 203.200 lir mesečno za dojenčke, rojene v letošnjem letu do 1. julija; materam, ki so rodile po tem datumu, pa bo prispevek znašal 300.000 lir mesečno. Tudi v tem primeru morajo matere predstaviti potrebno dokumentacijo, izračun globalnega gospodarskega stanja družine pa ne sme presegati 50.800.000 lir letno, če družino sestavljajo trije člani. Posebej velja opozoriti, da je mogoče zaposliti za doklado, tudi če gre za primer rejništva ali posvojitve. Prošnjo je treba vložiti v prvih šestih mesecih od otrokovega rojstva. Tudi v tem primeru je za izplačilo zadolžena ustanova INPS. Bralce naj opozorimo, da je naš list o okrožnici o novih porodniških dopustih že obširno in natančno pisal v zadnjih treh številkah marca in zadnjih dveh številkah v juniju.

PRAVIČNA RAZDELITEV BOGASTVA

O GLOBALIZACIJI

RUDI BOGATEC

Marsikdo zagovarja globalizacijo, ker je prepričan, da se bo z njo začela nova doba blagostanja za vse in da bo revščina za vedno odpravljena. Nihče ni vesel, ko gleda zamorca ali Arabca, ki ponuja nogavice in robce, ter nihče ne mara, v resnici pa prosjači, da bo lahko pošiljal domov, kar je potrebno za preživetje njegove družine.

Kdaj bo globalizacija rešila problem pravične plače, prinesla zdravniško oskrbo in primerno šolanje mladini? Na milijone ljudi dobesedno strada zaradi vojne in suše. Revnejše države prodajajo za orožje svoje naravno bogastvo (diamante in redke rudnine), medtem ko puščava pobere vsako leto na milijone hekta-

rov plodne zemlje. Medtem mora na milijone ljudi bežati od doma, da si ohrani golo življenje.

Globalizacija pomeni, da je vse podrejeno trgovskim interesom. Vse lahko kupiš, pravijo, ker ima vse svojo ceno. A kdo kupuje in kdo prodaja? Kdor proizvaja, hoče čimveč pridobiti. Zato ni več stalnih delovnih mest, ker se tehnika spreminja. Z internetom in elektronskim računalnikom lahko zaslužiš bajne vsote. Od vsega tega pa reveži nimajo nič. Industrija potrebuje vedno manj delovne sile. Kako se bodo ljudje preživljali, če jih odslovijo s 40. ali 50. letom? Sindikati bodo dosegli malo ali nič. Kdor je zaposlen, ne bo odstopil niti lire za brezposelne. Noče, da bi se življenjska raven znižala.

Vsi bi se radi lepo imeli. Radi bi uživali čimveč počitnic in dobivali visoko plačo. Bogat človek bi rad še bolj obogatel, ne oziraje se na to, kaj bo to druge stalo. Bogate države so izkoriščale kolonije in to delajo še naprej (neokolonializem): po nizki ceni kupujejo surovine in izdelke v revnih deželah. Od vsega tega reveži nimajo nič, ne dobijo niti mrvice z Epulonove mize. Če spodobnejši fantje in dekleta dosežejo doktorat v inozemstvu, se ne vrnejo domov. Ostanjejo na tujem za dosti višjo plačo. Pomislimo na črpanje nafte v raznih predelih sveta. Mednarodna podjetja skrbijo zase in za svojo državo, ne pa za zaostale dežele. Z njihovo pomočjo država vpliva na nerazvite države: odstavijo vlade na Jugu sveta, kakor jim bolje kaže. Korupcija je zelo razširjena. Razni predsedniki ostajajo na oblasti, do-

kler se njim zdi, da bi nafta prinesla preobrat v življenje revnih, mednarodne družbe zelo bogatijo, reveži pa nimajo niti najnujnejšega. Tisti, ki zagovarjajo globalizacijo, pravijo: "Če nič nimaš, nič ne moreš dati." A jaz bi rekel: "Vedno pod pogojem, da bogastvo pravično razdeliš." Najprej je treba dvigniti življenjski nivo revnih (šolanje, zdravstvo, zaposlenost, ohranjanje narave), potem pride na vrsto dobiček. Bogate dežele ne bi smele vplivati na revne države. Narodi naj si krijajo usodo sami. Vse obsodbe vredno je, da podpiramo razne diktature, ki prinašajo samo gorje. Netiti vojno in oboroževati nasprotujoče si sile je vnebovpijoči greh. Čas bi bil, da bi bogastvo tega sveta pri nas in v drugih deželah pravično razdelili. Tako bi bilo kruha za vse.

TOBAČNA LJUBLJANA ENA IZMED NAJBOLJ DONOSNIH DRUŽB

Tobačna Ljubljana, delniška družba, ki je v lasti francoskega, nemškega in slovenskega kapitala, spada med najbolj donosne gospodarske družbe v Sloveniji. Letos bodo v tovarni, ki je začetnik industrijske tradicije v Ljubljani, prvič izdelali več kot 10 milijard cigaret različnih znamk. "Smo najuspešnejša in najhitreje rastoča tobačna tovarna na celotnem območju Balkana", je povedal direktor družbe dr. Filip Ogris. Velik poslovni uspeh gre pripisati predvsem izvozu, ki je lani dosegel 4,4 milijarde cigaret. Tobačna Ljubljana je večinski lastnik tobačnega kombinata v Skopju, dobila pa je tudi dovoljenje za pričetek sodelovanja s tobačno tovarno v Banja Luki, kar pomeni odprto pot za osvojitve velikega trga v BiH.

V Sloveniji velja prepoved oglaševanja cigaret, proizvajalci pa morajo kupce s primernim napisom opozarjati

na škodljivost nikočina oz. kajenja za zdravje. V Sloveniji je tudi prepovedano nastopati kot oglaševalec cigaret. Zdaj se družba lahko predstavlja le kot donator za posamezne dejavnosti. Izbrali so si kulturo. M.

V SLOVENIJI DELUJE KAR 440 PEKARN

V Sloveniji so v zadnjih letih zelo razvili pekarsko dejavnost, tako da je konkurenca na tržišču s kruhom in drugimi izdelki pekarn zelo velika. Po zadnjih podatkih deluje skupno 440 manjših zasebnih pekarn, dodati pa jim gre okoli 500 peči za oblikovanje pekovskih izdelkov, ki delujejo v večjih trgovinah. Lani so v vseh teh pekarnah napekli okrog 141.800 ton kruha in pekovskega peciva.

Težave, ki nastajajo zaradi velikega števila pekarn, bodo poskušali omiliti s povezovanjem med njimi ter razvijanjem tistih oblik sodelovanja, ki jih omogoča obstoječa zakonodaja. Morda bi bila v tem okviru mogoča tudi specializacija posameznih pekarn.

ROLKANJE

ŠE ENKRAT ODLIČNA MATEJA BOGATEC

Minuli teden je v slovitih letoviščarskem kraju Asiagu potekalo tekmovanje, ki si ga bo gotovo za vedno zapomnila športnica kriške Mladine Mateja Bogatec, saj je na prvi rolkarski sprinterski tekmi zmagala in ugnala take tekmičice, kot so ruska tekmovalka Olga Kamenskaja, Gabriella Peruzzi in olimpijska zmagovalka Stefania Belmondo. Organizatorji sprinterske tekme na rolkah v Asiagu so namreč na tekmo povabili prvovrstne zvezde v teku na smučeh in zato je uspeh Mladine prvakinja Mateje Bogatec več kot le odmeven, saj je najprej v neposrednem dvoboju premagala Kamenskajevo, nato v polfinalu Peruzzijevo in končno v neposrednem obračunu še slovito olimpijsko zmagoval-

ko v smučarskih tekih in prvo zvezdo italijanskega nordijskega smučanja Stefania Belmondo. Mateji naj gredo naše iskrene čestitke!

Tudi Matejin brat David je bil uspešen, saj je pristal na končnem drugem mestu za rolkarjem Saulom Galbijati-jem; svoje uvrstitve pa je lahko še kako vesel, saj je v polfinalnem neposrednem dvoboju ugnal slovitega italijanskega asa nordijskega smučanja Fabia Maja.

Tekme v špritu so zelo slikovite, saj so v Asiagu tekmovalci na rolkah nastopili na dvesto metrov dolgi progi, okrog katere se je kar trlo gledalcev. Uspeh Mateje in Davida Bogatca je odličen rezultat in tudi dober obet za svetovno rolkarsko prvenstvo, ki bo ta konec tedna v Rotter-

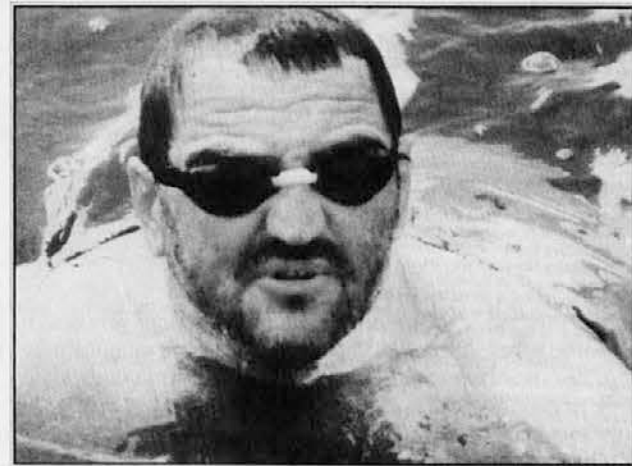
damu na Nizozemskem. Svetovnega prvenstva se bosta poleg Mateje in Davida Bogatca udeležila tudi Mateja Paulina in Eros Sullini. Srečno!

NEPREKOSLJIVI ULTRA MARATONEC ZA MIR

MARTIN STREL PREPLAVAL REKO DONAVO

Znanemu slovenskemu plavalcu ultra maratonceu Martinu Strelu (46 let) je uspel še en velik podvig, ki ga bodo vpisali v Guinnessovo knjigo rekordov. V 58 dneh je namreč preplaval celotno dolžino Donave, od izvira v Donaueschingenu v Nemčiji pa do izliva reke v Črno morje. Na cilju, to je po preplavanju 3.004 km na območju desetih držav, sta ga pričakala slovenski zunanji minister Lojze Peterle in njegov romunski kolega Petre Roman. Slednji je 16. avgusta skupaj s Strelom plaval 5 km vzdolž reke, s čimer je hotel tudi osebno izraziti protest zaradi nasprotovanja režima v Beogradu obnovitvi plovbe na Donavi.

Plavalni maratonec, ki se je s plavanjem na dolgih progah proslavil tudi v Italiji, je

bil ob koncu maratona zelo utrujen. Dejal je, da je med plavanjem vsako noč spal kvečjemu tri ure. Svoj podvig je namenil boju za mir, prijateljstvu in sodelovanju med narodi na podonavskem območju ter čistoči te velike re-

ke. Ob vrnitvi domov v Trebnje na Dolenjskem, kjer živi kot poklicni plavalec, so mu v soboto, 26. avgusta, pripravili navdušen sprejem. Med plavanjem po reki Donavi je shujšal za 20 kilogramov.

15
ČETRTEK
31. AVGUSTA
2000

FORMULA 1

LETEČI FINEC TRETJEMU NASLOVU NAPROTI

Tako bi lahko rekli po zadnjih tekmah v formuli 1 v letoviščarskem mestecu Spa-Francorchamps, kjer je spet zmagal finski dirkač Mikko Hakkinen s svojim Mercedes McLarenom in tako v skupnem seštevku povečal naskok nad Michaelom Schumacherjem.

Schummy tokrat ne more reči, da ga ni premagal čisto krvni avtomobilski as, pa čeprav lahko upravičeno trdi, da je imel Finec daleč boljši in hitrejši avtomobil, kar se je lepo videlo, ko je Hakkinen po lastni napaki in izgubljenem vodstvu začel prav stesno sledsko in neusmiljeno za-

sledovati Nemca in ga končno štiri kroge pred koncem prehitel v zavoju, v katerega je pripeljal z več kot 300 km na uro: Schumacher je tedaj še vodil, a je moral prehiteti Zonto in je zavil na levo, Finec pa je pridrel po desni in Zonti se najbrž še vedno sanja, kako se vozi, če se ima odličen dirkalnik in drznosti, hladne krvi ter mirnih živcev več kot za prodajo...

Drzna Hakkinenova vožnja in imenitno pripravljena "srebrna puščica", na podelitvi kar pregloboko sklonjena Schumacherjeva glava ter športno priznanje poraza: to

so elementi nedeljske dirke v formuli 1, ki je spet dokazala, da je njen največji čar prav v tem, da nam včasih postreže z res imenitnimi dvoboji, ki so na meji možnega. Za kroniko še to, da je na tretjem mestu pristal Schumacherjev brat Ralf, odličen pa je bil tudi britanski up Button, ki bo naslednje leto tekmoval za Briatorejevo moštvo Benetton, v katerem je dvakrat osvojil naslov prvaka prav Michael Schumacher. A od tega je že davno, davno...

Najbrž ne bi smeli pisati še o končnem izidu prvenstva, a vse kaže, da bo tudi letos Ferrariju zmagala ušla iz rok in bo Schumacher pristal na ne-hvaležnem in zanj pretesnem drugem mestu. Nedeljska dirka pa je tudi pokazala, da je

drugi Ferrarijev mož Barichello res čisto povprečen dirkač, kar je sicer že povedal njegov sonarodnjak in trikratni svetovni brazilski prvak Nelson Piquet, ko je po Barichellovi nedavni zmagi lakonično dejal, da pač tudi slepa kura včasih zlato zrno najde.

Če na naslednji tekmi v Monzi nemškemu, ledenemu avtomobilskemu asu ne uspe zmagati in bo Hakkinen spet slavil, potem je najbolje, da nekateri pri Ferrariju začno pripravljati kovčke. Prvi, ki bo moral s kovčkom skozi vrata, bo skoraj gotovo tehnični vodja, Francoz Jean Todt, ki še vedno pravi, da ni še vse izgubljeno. In grof Montezemolo bo moral pri Ferrariju končno le sam prijeti za metlo...

ZUT

ODBOJKA

NOV TRENER PRI OLYMPII

Pri goriškem športnem združenju Olympia letos ne bo veliko novosti, če seveda izvememo največjo novost, ki je v tem, da bo odslej moško šesterko vodil novi trener Claudio Conz. Ta je doslej vodil Adriavolley v B1 ligi in pri goriškem klubu bo nadomestil Borisa Klokočevnika, ki naj bi po novem vodil mladinsko ekipo Olympie.

Dekleta bo še naprej treniral Stefano Castagnaro, ki bo zaradi novih pravil v odbojki, po katerih morajo biti v moštvu tudi mlada dekleta, v ekipo uvrstil Isabel Manià, Matejo Černic, Norvenno Simi in Tiziano Saveri. Po no-

vih pravilih morajo namreč v članski ekipi biti vsaj tri dekleta mlajša od 19 let. Punce že pridno trenirajo, medtem ko so fantje začeli vaditi šele ta teden. Da gre s treningi zares, pove že dejstvo, da bosta članski ekipi odbojkaric in odbojkarjev Olympie konec prihodnjega tedna nastopili v Mislinji pri Celju na dvodnevem turnirju, kjer bosta ekipi tudi ostali na krajših pripravah.

Kaj več o vstopu goriških odbojkarjskih ekip Olympie v novo sezono 2000/2001 bomo poročali v naslednjih številkih našega lista.

SREČANJE SLOVENSkih ZNANSTVENIKOV IN RAZISKOVALCEV DOMA IN PO SVETU

POTI ZNANOSTI K EDINOSTI SLOVENCEV

Svetovni slovenski kongres je na naše uredništvo poslal sporočilo o srečanju slovenskih znanstvenikov in raziskovalcev od vsepovsod, ki bo v Hotelu Golf na Bledu od 28. do 30. septembra letos. Tako pravi:

Slovenci imamo v tujini in zamejstvu izjemen umski potencial znanstvenikov, univerzitetnih profesorjev in akademikov. Pri SSK razmišljajo o tem, da se mora v prihodnje Slovenija opreti na svoj celotni umski potencial, kajti to je imperativ sedanjosti in prihodnosti, kar so že davno spoznale druge države v tranziciji. To je tudi v skladu z odločitvijo neodvisne Slovenije, ki se je zavezala, da bo prevzela civilizacijske vrednote in načela sodobnega demokratskega sveta tudi v odnosu do svojih znanstvenikov in se s tem vključila v EZ. Če prevzemamo načela prostega pretoka idej, ljudi, blaga in storitev, potem moramo te principe najprej uveljaviti v odnosu do naših rojakov. V zadnjem času

pa postaja ključni problem vprašanje, kako zmanjšati "beg možganov", predvsem mladih slovenskih strokovnjakov, v tujino. Dejstvo je, da potrebujemo drug drugega, saj gre za ohranitev naroda in države. V času globalizacije in integracij nas čaka konkurenčni boj za obstanek v združenju Evropi in v svetu in naše najboljše orožje bodo lastna pamet in znanje, pridnost, poštenost in sloga. Slovenija lahko postane naravno mostišče za naše prekomorske rojake-raziskovalce za lažji prenos znanja in tehnologije.

Organizacija tega kongresa je nadaljevanje podobnih srečanj, ki jih je v zadnjih dveh letih priredil SSK: dve srečanja zdravnikov-rojakov in srečanja gospodarstvenikov-rojakov. Letošnje srečanje znanstvenikov-rojakov bo priložnost za vzpostavitev trajnega sodelovanja med znanstveniki iz domovine in diaspore. Cilji kongresa so: vzpostavljane stikov in ugotovitev, kdo je kdo

med rojaki na področju znanosti in akademskega delovanja v tujini; pokazati na odlike in izjemne uspehe naših rojakov v svetu in doma; naši rojaki so ponekod ogromno doprinesli k napredku držav, ki so jih gostoljubno sprejele in z njihovo pomočjo dosegle svetovno odmevne rezultate. Temu bodo namenjena tudi nadaljnja podobna srečanja. Kongresi naj bi postali vsakoletni in tradicionalni. Posvečeni naj bi bili različnim tematskim sklopom oz. posameznim področjem znanstvenega dela ali pa tudi širši aktualni problematiki. Obravnavali naj bi tematiko, ki bo upoštevala stanje in probleme znanosti v svetu in doma. Srečanja naj bi postala forum, kjer bi znanstveniki in raziskovalci vseh vrst in področij raziskovalnega dela odmevno in z vso svojo avtoriteto razpravljali o razvoju Slovenije v širšem smislu.

Kongres bo priložnost za razmislek, kako omogočiti rojakom, da se bodo kot znanstveniki sistematično vključevali v raziskovalno delo in visokošolsko pedagoško dejavnost, pa tudi, kako pospešiti medsebojne izmenjave raziskovalcev, asistentov, profesorjev in študentov.

Vse rojake znanstvenike, raziskovalce in univerzitetne učitelje vabi

Svetovni slovenski kongres, da se udeležijo srečanja in da aktivno sodelujejo s prispevki v obliki tematskih predavanj, krajših diskusij in s predstavitvami s posterji.

Kongres bo potekal v petih tematskih sklopih. Vsak sklop se bo pričel z dvema uvodnima predavanjema (30 min.), sledila pa bo diskusija ob okrogli mizi, kjer bodo prijavljeni avtorji lahko predstavili svoje misli s krajšimi prispevki (10 min.).

Nekaj predlogov za tematske sklope:

- kako pospešiti nadaljnje sodelovanje vseh slovenskih znanstvenikov;
 - kako vključiti slovenski znanstveni potencial iz tujine kot zalogo znanja za Slovenijo;
 - stanje in trendi znanosti v svetu in domovini v luči globalizacije;
 - etika v znanosti doma in v tujini;
 - kakšna naj bo vloga SAZU do slovenskih znanstvenikov v tujini;
 - kako povečati število štipendij za študij v tujini in kako izboljšati pogoje za vrnitev diplomantov.
- Predlogi za okrogle mize so tile:
- problematika vključevanja znanstvenikov in visokošolskih učiteljev iz diaspore v znanstveno-raziskovalno in pedagoško delo v domovini ter prispevek umskega potenciala iz diaspore;

- prioritete smeri razvoja slovenske znanosti in raziskovalnega dela (bazične in aplikativne raziskave) glede na strategijo gospodarskega in obrambnega koncepta Slovenije;
- ali znamo ceniti svojo intelektualno lastnino (ustvarjanje potencialov, inovacije);
- trendi razvoja in razmerje med osnovnimi in aplikativnimi raziskavami, prenos znanja v industrijo, povezave univerze z industrijo;
- organizacija znanstveno-raziskovalnega dela v Sloveniji; študentska problematika; primerjava univerzitetnega študija doma in v tujini.

Za organizacijo bo skrbel programski odbor, ki ga sestavljajo: dr. Jože Bernik (predsednik SSK), dr. Boris Pleskovič (prvi podpredsednik SSK), dr. Jože Rant (SK SSK). Logistika: dr. Darja Piciga (SK SSK), Franci Feltrin (SK SSK) in Jana Podobnik (SSK in SK SSK).

Prijave zbira glavna tajnica SSK, Jana Podobnik, na naslov: Svetovni slovenski kongres, Cankarjeva 1/IV, 10, Ljubljana, Slovenija (tel.-faks. +386 61 125 24 40; elektronska pošta: ssk.up@eunet.si).

Podatke in informacije o srečanju so tudi na razpolago na internetu na naslovu www.ssk-krs.si.

POTOVALNI TABOR KRAS'N KLANA NA PLITVIČKA JEZERA

OMNIA MEA MECUM PORTO

PRIMOŽ STURMAN

V torek, 18. julija, se je skupina devetih skavtov, članov kraškega Kras'n klana, odpravila na osemdnevni potovalni tabor na Plitvička jezera. Skupino sta vodila Štefan Pahor in Andrej Maver. Tabor je nosil naslov *Omnia mea mecum porto*, ker smo udeleženci tega podviga nosili vse svoje stvari v torbah, ki so bile pripete na kolesa. Skupina se je (čeprav z majhno zamudo) v torek dopoldne odpravila iz Finžgarjevega doma na Opčinah skozi mejni prehod Fernetiči, preko Sežane in Divače proti opoldanskemu cilju Pivki.

Prav med Divačo in Pivko nas je čakal prvi zahtevnejši vzpon, ki pa je bil lepo poplavljen z velikim spustom. Ko smo po poti srečali cestne delavce, so nas le-ti opozorili, naj se varujemo medveda, ki se potepa po okolici. Marsikomu je to poglajalo strah v kosti. V Pivki smo si pogumni kolesarji malo oddahnili in se okrepčali ob kosilu, ki je bilo še kako zaslužno, tudi če je bilo skuhan na prenosnih gorilnikih in v lončkih sredi mestnega parka. Po kosilu je bilo treba naprej proti Postojni. Ravna pot se je prav prilegla, ni pa se nam prilegla prometna cesta, ki pelje mimo Prestranka proti Ljubljani. Po prihodu v Postojno se je začel krasen spust po čudovitih notranjskih gozdovih in ob manj krasni avtocesti Razdrto-Ljubljana do Unca, od tam pa do Cerknice ni bilo več daleč. Tja smo prispeli v poznih popoldanskih urah.

Ker je bilo domenjeno, da bo skupina tržaških skavtov prespala pri "bratrančih" - tabornikih Rodu Modrega Vala TS GO -, se je zglasila na njihovem taboru, kjer so nas prav lepo sprejeli. V vsej naglici smo si začeli postavljati šotore, ker so nas opozorili, da se hitro spuščata rosa in da bodo naše stvari mokre, če ne bomo pohiteli. Večerji je sledil taborni ogenj, ki je bil malce drugačen, kot se ga skavti spominjamo iz izvidniških let, bodisi po obliki grmade kot tudi po programu.

Naslednji dan smo se udeleženci kolesarske ture po skupinski sliki na taboru RMV odpravili iz Cerknice preko Grahovega čez Bloško polico. Vzpon je bil dokaj zahteven, posebno še, če pomislimo, da so vožnjo ovirale težke torbe, v katerih je bila stlačena vsa oprema. Ko smo prikolesarili na vrh hriba, smo si malo oddahnili, potem pa spet naprej. Po cesti smo naleteli na žago, kjer smo se odločili, da si bomo skuhalo kosilo, prijazni gospodarji pa so nam takoj prinesli vodo, potrebno za kuhanje.

Po kosilu se je vožnja nadaljevala proti Ribnici in Kočevju, kjer nas je pogumne skavte presenetil prvi in edini dež v času vsega potovalnega tabora. Ko se je ploha pomirila, smo odrinili naprej proti svojemu dnevnemu cilju - proti reki Kolpi. Na poti je bilo še nekaj vzponov, nazadnje pa smo po nekajkilomet-

trskem in precej nevarnem spustu prišli na reko Kolpo v zgodnjih večernih urah, ko je že padal mrak.

NA HRVAŠKEM

Tretji dan je skupinica prešla slovensko-hrvaško državno mejo na mejnem prehodu Petrina-Brod na Kupi. Takoj zatem nas je čakal kar precej težaven vzpon na Gorski kotar, v mesto Delnice. Mesto je name naredilo precej čuden vtis, zdelo se mi je, kot da smo nekje v Rusiji.

Pot se je nadaljevala preko Vrbovskega v Ogulin, kjer smo se odločili, da bomo prespali noč. Tokrat smo si privoščili večerjo v restavraciji, šotore pa smo postavili kar v Olimpijskem centru Hrvaške v kraju Bjelolasica ob Ogulinskem jezeru.

Četrti dan se je skupina odpravila na pot z namenom, da doseže svoj cilj - Plitvička jezera. Za zbujanje je bila določena sedma ura zjutraj, na pot pa smo se odpravili šele okoli desetih zaradi raznovrstnih težav. Marsikomu so se namreč že začele kvariti torbe z opremo, tako da je bilo popravljanje dokaj mučna in zamudna reč. Vsekakor jo je skupina udarila preko naselja Josipdol in se popeljala po cesti, ki je bila nekam sumljivo prazna.

Razlog smo spoznali kasneje, ob pogledu na sesute in zapuščene hiše, ki so jih zapustili tamkajšnji srbski prebivalci v strahu pred hrvaškimi grožnjami ali napadi. Naj omenim samo nekaj imen: Vojnovac, Plaški, Liška Jesenica... Imena naselij se nahajajo na kartah, v resnici pa so skoraj popolnoma opuščena. Hiše, ki so jih zapustili srbski prebivalci, so markirane s hrvaško šahovnico, kot znak, da je stavba ali poslopje "kroatizirano". V vasi Plaški pa se nam je, medtem ko smo kosili, približala stara ženica. Najprej je nekam sumljivo gledala, potem pa nas je ogorčila po nemško, misleč, da smo Nemci. Povedala nam je marsikaj zanimivega. Rekla je, da živi s pokojnino 700 kun na mesec, kar je približno 180.000 lir, in da v naselju ni mogoče dobiti ničesar razen kake malenkosti. To smo sami že prej spoznali, ko smo zaman iskali kruh po vasi.

Po napornem vzponu smo prispeli v kraj Saborsko, kjer poteka obnova, ki jo financira država. V tej vasi so vse hiše prenovljene, njeni prebivalci pa v znak ponosa ali zahvale obešajo hrvaško zastavico ali šahovnico pred vrata. Pot se je nadaljevala po cesti, ki jo obkrožajo minska polja. Pozno popoldne smo končno do-

segli cilj in se utaborili v enem od mnogih kampingov v bližini Plitvic.

Sledil je dan, namenjen počitku in ogledu Plitvičkih jezer, ki imajo status narodnega parka in so zaščiteni kot naravna lepota tudi pri mednarodni organizaciji UNESCO. Na srečo jih zadnja vojna ni preveč prizadela. Isti večer nas je obiskal skavtski duhovni vodja Tone Bedenčič, ki je pripravil tudi nedeljsko oz. sobotno mašo za vse udeležence tabora. Maša se je odvijala na pobočju nekega grička, prav blizu kampinga.

POT PROTI DOMU

Ker smo za pot porabili štiri dni namesto treh, smo se odločili za spremembo programa. Namesto da bi se odpravili preko Jablanaca na Rab, smo se nameravali ustaviti na otoku Krku, zato smo sklenili, da naslednji dan dosežemo obmorsko mesto Senj. To pa je bila tudi najdaljša etapa tega potovanja - preko 100 km. Relacija Plitvice-Senj je bilo treba prekolesariti v enem samem dnevu. Marsikdo je zjutraj imel pomisleke, da bodo vsi zmogli tako dolgo pot v enem dnevu, ob sedmih zvečer pa je bila skupina že nad svojim ciljem. Kolesarji smo namreč prispeli na prelaz, kjer se odpira prelep pogled na Kvarner: na Krk, Rab in Goli otok, ob lepem vremenu pa ti pogled seže tja do Cresa in Reke.

Po dolgem spustu smo se pripeljali v Senj, tam pa nas je čakalo novo presenečenje. Trajekt, ki povezuje Senj in Baško, obratuje samo v mesecu avgustu, zato smo se odločili, da se pomaknemo še za nekaj kilometrov proti Reki, v kraj Sibinj, kjer smo se utaborili v tamkajšnjem kampingu, ki je ležal prav ob morju; svoje šotore smo postavili le nekaj metrov stran od morja. Privoščili smo si tudi obilno večerjo v tamkajšnji restavraciji.

Jutri je bilo namenjeno kopanju, tisto dopoldne pa je kurila taka vročina, da se ni nikomur ljubilo vstati na noge, kaj šele skočiti na kolo ter naprej na pot. Odločili smo se, da se pomaknemo za približno 30 km proti Reki, tako da bo zadnji dan ostalo manj kilometrov. Ko smo skavti dosegli kraj Kraljevica, se mi je na kolesu pretrgala veriga. Še sreča, da ni bilo daleč do najbližjega kampinga, kjer smo kolo popravili.

In prišel je zadnji dan. Popotniki smo po zelo prometni cesti obkrožili ves zaliv Bakarac in osvojili zadnjo etapo popotovanja - mesto Reko. Na železniški postaji smo se vkrcali na vlak, ki nas je popeljal do Pivke, nato pa vlak, ki nas je pripeljal v Sežano. Tam smo še zadnjič sedli na kolesa ter se pripeljali čez mejni prehod Fernetiči, od tam pa vsak domov. Še isti večer je sledila družabnost v piceriji, kjer smo si izmenjali še zadnje vtise in si zaželeli, da bi se naslednje leto zopet srečali ob podobni ali še lepši enkratni izkušnji.

ALPE-JADRAN PUPPET FESTIVAL

ČAROBNE LUTKE ZABRISALE MEJO

IVA KORŠIČ

S kratko slovesnostjo v notranjem dvorišču državne knjižnice v Gorici se je v ponedeljek, 28. t.m., pod večer uradno začela deveta izvedba Puppet festivala, ki ga prireja Deželno središče za animirano gledališče (CTA) in goriško odborništvo za kulturo s sodelovanjem drugih krajevnih ustanov in tudi naših dveh domov, Kulturnega centra Lojze Bratuž in Kulturnega doma. Ob tej priložnosti so predstavili knjižico, ki vsebuje sedem "grozljivih" oz. skrivnost ovitih zgodb avtorjev iz naše dežele in je izšla v sklopu festivala. Isti večer je ob spremljavi harmonike, ki je z različnimi toni osmišljala pripoved, zaživela prva nenaavadna zgodba ob projekciji figur; druga je pa bila v KC Lojze Bratuž po predstavi skupine Antonia Panzuta iz Reggio Emilije. Ostale si sledijo vsak dan v knjižnici.

V veselje goriških otrok se je v ponedeljek zjutraj začel vodeni "lov na pravljico" v prostoru Coroninijevem parku. Popoldne pa so malčki že okusili opojnost lutkovnih igr. Divadlo CVOCI iz Prage je v občinskem vrtu prikaza-

lo igrice *Cozmos Clowns*. Klovna, ki ju je direktor cirkusa nagnal, si omlilita raketo in se podasta na daljni planet in tu razkazujeta s smešnim, a tudi nekoliko melanholičnim nastopom svoje spretnosti s pomočjo živalic, ki se iz njih nagajivo ponorčujejo. To je bila ena izmed šestih prvič izvedenih predstav v Italiji, poleg treh premier, ki se bodo zvrstile do prihodnje nedelje.

Razveseljiva in pomenljiva letošnja novost je nedvomno sodelovanje Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica, ki bo omogočilo slovenskim otrokom onstran meje, da si ogledajo štiri lutkovne predstave v Sempetru, Kanalu in Novi Gorici od 1. do 3. septembra. Finančno je pobudo podprla občina Šempeter-Vrtojba. Na tiskovni konferenci, ki je bila v prostorih PDG 28. t.m., sta direktor novogoriškega gledališča Sergij Pelhan in umetniški vodja lutkovnega festivala Roberto Piaggio obrazložila pomen tega novega zblizevanja dveh mest ob meji, ki stremita po zmeraj večjih kulturnih vezeh. Kot je dejal Piaggio, je bil že od vsega začetka glavni namen in cilj festivala zblizevanje, medsebojno spoznava-

nje srednjeevropskih narodov s preseganjem meja, ki, žal, še obstajajo. Prav podnaslov te pobude *Gledališče ob meji brez meja* nosi simbolični nadih. Kulturne dejavnosti utripajo ob meji in jo zadržujejo. Piaggiove sanje so doseči, da bi Puppet festival postal festival dveh mest in da bi ga kot takega poznali po vsej Evropi. Direktor Pelhan pa je poudaril, kako pomembno vlogo ima pri tem tesnejšem sodelovanju med Gorica Kulturni center Lojze Bratuž, s katerim ima PDG plodne stike že tri leta. Obe kulturni hiši namreč pripravljata Goriški vrtljak.

Pelhan je izrazil željo, da bi se vzpostavljene vezi v prihodnje še tesneje spletale in da bi KC ostal zmeraj posrednik med PDG in organizatorji Puppet festivala. Višek tega kulturnega "objema" med mestoma bo predstavljal Vlak figur, ki bo odpeljal izpred goriške postaje v nedeljo, 3. septembra popoldne. Muzejski vlak s parno lokomotivo bo peljal do Kanala, kjer bo predstava; po njej se bo povrnil v Gorico. Na razpologo je bilo dvesto mest, ki so pa že vsa oddana.

Nova Gorica je tako letos poleg Gradeža in Romansa (predstave so tu bile od 21. do 25. avgusta) postala nova "izložba" lutkovne poustvarjalnosti.

novo pri Goriški Mohorjevi družbi

Usoda tisočev primorskih fantov in mož, ki jih je med drugo svetovno vojno fašizem pregnal na Sardinijo, se nam kljub tragičnosti vojne razgrne z žarkom, polnim upanja, ki ga je med pregnanci vsakokrat vžgala misel na domačo zemljo.

DORICA MAKUC

SARDINCI

»Bili smo na Sardiniji v tej prekleti, od morja obdani kletki...«

RAFAEL NEMEC